

SAFRANBOLU FETHİ TOKER
GÜZEL SANATLAR VE TASARIM FAKÜLTESİ

1. ULUSAL
ZANAAT, SANAT VE TASARIM DİLİ OLARAK DERİ
SEMPOZYUMU VE ÇALIŞTAYI

23 - 25 MAYIS 2022

SEMPOZYUM
BİLDİRİ ÖZET KİTABI

SAFRANBOLU/TÜRKİYE

**1. ULUSAL ZANAAT, SANAT VE TASARIM DİLİ
OLARAK DERİ SEMPOZYUMU VE ÇALIŞTAYI
(ZANSATADER)**

23 – 25 Mayıs 2022

Safranbolu / TÜRKİYE

SEMPOZYUM BİLDİRİ ÖZET KİTABI

Editör

Prof. Dr. Anıl ERTOK ATMACA

ZANSATADER
(23 – 25 MAYIS 2022, Safranbolu, Türkiye)

Yayın Koordinatörü

Prof. Dr. Anıl ERTOK ATMACA

Yayın Yönetmeni

Dr. Öğr. Üyesi Evrim ÇAĞLAYAN

Editör

Prof. Dr. Anıl ERTOK ATMACA

Sözlü Sunum Özetler

Kapak Tasarım

Arş. Gör. Hilal SANSAR

Yayın Hazırlık

Arş. Gör. Mustafa TUNÇ

Arş. Gör. Zübeyde UZUN

ISBN:

978-605-9554-16-9

Karabük Üniversitesi Yayınları – 73

İnternet adresi: <https://zansatader.karabuk.edu.tr>

e-posta: zansatader@karabuk.edu.tr

Karabük – Mayıs 2022

ZANSATADER

(23 – 25 MAYIS 2022, Safranbolu, Türkiye)

KURULLAR

ONUR KURULU BAŞKANI

Karabük Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Refik POLAT

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Anıl ERTOK ATMACA (Çalıştay Düzenleme Kurulu Başkanı)
Dr. Öğr. Üyesi Evrim ÇAĞLAYAN (Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı)
Dr. Öğr. Üyesi Ege KAYA KÖSE
Dr. Öğr. Üyesi Bedirhan KARAKURLUK
Öğr. Gör. Özhan ÖZGÜN
Öğr. Gör. Dilek ÇELİK
Arş. Gör. Mustafa TUNÇ
Arş. Gör. Zübeyde UZUN
Arş. Gör. Hilal SANSAR
Rüya Nur MIZRAK (Sekretarya Üyesi)
Çetin TEKİN (Sekretarya Üyesi)

SANAT VE BİLİM KURULU *Sıralama alfabetik olarak soy isimlere göre yapılmıştır

Prof. Dr. İzzet ACAR (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Murat AĞARI (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Dilek AKBULUT (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ (Dicle Üniversitesi)
Prof. Dr. Anıl ERTOK ATMACA (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Elif Eser BAYRAMOĞLU (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Hacer Nurgül BEHİÇ (İzmir Demokrasi Üniversitesi)
Prof. Dr. Şehnaz CEYLAN (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Mücahit COŞKUN (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Necla COŞKUN (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Elif ÇEPNİ (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Emine Yıldız DOYRAN (Düzce Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin ELMAS (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Fethiye ERBAY (Boğaziçi Üniversitesi)
Prof. Dr. Zeynep ERDOĞAN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Hakkı Engin GİDERER (Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
Prof. Dr. Özgül GÖK (Pamukkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin İNCE (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet Şinasi İŞLER (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail Rakıp KARAŞ (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Lütfiye GÖKTAŞ KAYA (Karabük Üniversitesi)

Prof. Dr. A. Dilek KIRATLI (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Naila MIRZAYEVA (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa ÖZ (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Aysun ÖZKÖSE (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatma Zehra TAN (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Adnan TEPECİK (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Serdar TUNA (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Prof. Dr. Nuray TÜRKER (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Abdüsselam ULUÇAM (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Münevver ÜÇER (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Prof. Dr. Şehnaz YALÇIN (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatma YETİM (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Şerife AĞARI (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Nurettin AKÇAKALE (Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
Doç. Dr. Meltem Özkan ALTINÖZ (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Songül ARAL (İnönü Üniversitesi)
Doç. Dr. Tamer ASLAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Doç. Dr. Anar AZİZSOY (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatih BALCI (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Meral BATUR (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Eda ÖZ ÇELİKBAŞ (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Osman ÇEPNİ (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Taşkın DENİZ (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Atilla DÖL (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Doç. Dr. Mutlu ERBAY (Boğaziçi Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet Ali EROĞLU (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. Raşit ESEN (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet Emin KAHRAMAN (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Doç. Dr. Bülent ORAL (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN (Pamukkale Üniversitesi)
Doç. Dr. Banu Bulduk TÜRKMEN (Hacettepe Üniversitesi)
Doç. Ayşegül TÜRK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Kaya ÜÇER (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet Nuri YILDIRIM (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Oğuzhan ZENGİN (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Görkem Utku ALPARSLAN (Pamukkale Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Şemsi ALTAŞ (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Can BİÇER (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ümit Bircan BİLGİN (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Süheyla BİRLİK (Artvin Çoruh Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Evrim ÇAĞLAYAN (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Yasin ÇAKMAK (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Pınar ATLI DANAPINAR (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Can DOĞAN (Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi İrfan DÖNMEZ (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ömer DULKADİR (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Birsen GİDERER (Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Esra GÜLEÇ (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Durmuş GÜR (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Fevzi Nuri KARA (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ramazan KARAGÖL (Dicle Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KOCALAN (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ege KAYA KÖSE (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Cemal ÖZCAN (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Asuman ÖZDEMİR (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Övgü ÖZPARLAK (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Berrin SARITUNÇ (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem SARP KAYA (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi A. Nazlı SOYKAN (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Kadir ŞAHİN (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Elif YAYGINGÖL ŞEHİRLİ (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Sırma Oya TEK (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin UYSAL (Kastamonu Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Tolga UZUN (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Sami YAYGINGÖL (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Enver YOLCU (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Gözde ZENGİN (Karabük Üniversitesi)

SEKRETARYA

Rüya Nur MIZRAK
Çetin TEKİN

ÖZETLER

Abstracts

¹ Özet metinlerindeki yazım ve imla hataları bu kitapçığın yayına hazırlık sürecinde yayın koordinatörlüğü tarafından düzeltilmiştir. Yayımlanan yazıların içerikleriyle ilgili her türlü bilimsel ve hukuki sorumluluk yazar veya yazarlarına aittir.

COĞRAFYA METİNLERİNDE DERİ ve TİCARETİ

Prof. Dr. Murat AĞARI, Karabük Üniversitesi

Orta çağ coğrafya kaynakları gerek ticaret yolları ve gerekse ticareti yapılan eşyalar hakkında detaylı bilgi vermektedir. Aşağıdaki bilgiler İbn Hurdazbih'in Kitâbü'l-Mesâlik ve'l-Memâlik (Yollar ve Ülkeler Kitabı) adlı eserinden alınmadır: "Rus Tüccarın (izlediği) Yol: "(Ruslar) Sekâlibe'nin bir koludur/ cins (Ruslar) Sekâlibe'nin bir koludur. Saklebe'nin uzak kesimlerinden işlenmiş deri, siyah tilki postu ve kılıç (gibi ticaret malzemelerini) Rûm denizine getirirler. Rûm hükümdarına (bu ticaret malzemelerinin) öşrünü (vergi olarak) öderler. Sekâlibe nehri (olan) Tennîs'te ilerleyerek, Hazar (bölgesinin) şehri olan Hamlîc'e ulaşırlar. (Hazar) hükümdarına öşürünü (vergi olarak) öderler. Daha sonra Cürcân denizine ulaşırlar ve deniz kenarındaki Eyy'de (karaya) çıkarlar. (Cürcân denizinin) çapı 500 fersahtır. Bazen ticaret eşyalarını develer üzerinde Cürcân'dan Bağdat'a götürürler. Sekâlibeli (erkek) hizmetkârlar tercümanlık yaparlar. (Bunların) Hıristiyan oldukları iddia edilir ve bunlar için cizye ödenir. "(Tüccarın) Karada (izlediği) Yol: "(Tâcirlerden) birisi Endülüs'ten veya Firence'den yola çıkarak, Sûs el-Aksâ'ya yönelir, Tanca'ya, oradan İfrîkiye'ye, oradan Mısır'a, oradan Remle'ye, oradan Dimaşk'a, oradan Kûfe'ye, oradan Bağdat'a, oradan Basra'ya, Ahvaz'a, oradan Fâris'e (Fars), oradan Kirmân'a, oradan Sind'e, oradan Hind'e, oradan Çin'e ulaşır. Bazen Sekâlibe ülkesindeki Roma'nın arka tarafından Hazar (bölgesinin) şehri Hamlîc'e ulaşır. Daha sonra Cürcân denizinde/ Bahr-u Cürcân ilerler, oradan Belh'e, oradan Mâverâünnehir'e, oradan Dokuzoğuz (topraklarına)/ Vürüt Tuğuzğuz, oradan Çin'e ulaşır."

Yukarıdaki bilgilerden anlaşıldığı üzere, Orta çağ döneminde Doğu ile Batı arasında dar ve geniş kapsamlı olarak gerçekleşen girift bir ticarî ilişkiler ağı söz konusudur. Bu ticarî ilişkilerde deri ve deri ürünleri önemli yer tutmaktadır. Zira genel anlamda deri soğuk ülkelere gönderilen bir malzemedir. Diğer taraftan derinin işlenmesi de sıcak ülkelere gerçekleşmektedir.

Bu çerçevede hazırlamış olduğumuz bildiriye, İslâm Coğrafya literatürüne ait bulunan İbn Hurdazbih'in (ö. 300/912-13) el-Memâlik ve'l-Mesâlik (Ülkeler ve Yollar Kitabı), Ya'kûbî'nin (ö. 292/905'ten sonra) Kitâbü'l-Buldân (Ülkeler Kitabı), İbnü'l-Fakîh'ib (III-IV. /IX-X. yüzyıl) Kitâbü'l-Buldân, İbn Rüsteh'in (ö. 300/913'ten sonra) A'lâku'n-Neffise, İbn Havkal'in (IV. /X. yüzyıl) Sûretü'l-Ard (10. Asırda İslâm Coğrafyası), İstahrî'nin (ö. 340/951-52'den sonra) Ülkelerin Yolları, Hudûdü'l-Âlem, (Telif Tarihi: 372/982-983), Mühellebî'nin (ö. 380/990) Kitâbü'l-Azîzî, Makdisî'nin (ö. 390/1000 civarı) İslam Coğrafyası (Ahsenü't-Tekâsim), Kazvinî (ö. 682/1283) Âsâru'l-Bilâd Ahbâru'l-İbâd, Ebü'l-Fidâ (ö. 732/1331) Takvîmü'l-Buldân (Ebü'l-Fidâ Coğrafyası) adlı eserlerinde deri, dericilik ve ticaret malzemesi olarak deri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler:

LEATHER AND ITS TRADE IN GEOGRAPHIC TEXTS

Medieval geographical sources give detailed information about both trade routes and traded goods. The following information is taken from Ibn Hurdazbih's book called *Kitâbü'l-Mesâlik ve'l-Memâlik* (The Book of Roads and Countries): “The (Follow) Path of the Russian Merchant: “(Russians) is a branch / genus of Sekalibe. They brought processed leather, black fox skin and swords (such as trade materials) from the far parts of Saklebe to the Greek sea. They pay the tithe (tax) of (these trade materials) to the ruler of Rum. The Sekalibe river (which is) proceeds in Tennis, and they reach Hamlic, the city of the Caspian (region). They pay their tithe (tax) to the (Caspian) ruler. Later, they reach the Cürçân Sea and land at Eyy (land) by the sea. The diameter of (the Sea of Jurjan) is 500 leagues. Sometimes they take their trade goods from Cürçân to Baghdad on camels. Sekalibeli (male) servants act as interpreters. It is claimed that they are Christians and the jizya is paid for them. “The (Trade) Path (Followed by the Merchant) on Land: “One of the (traders) departs from Andalusia or Firence and heads towards Sus al-Aqsa, from Tangier, from there to Ifrikiye, from there to Egypt, from there to Remle'. From there to Damascus, from there to Kufa, from there to Baghdad, from there to Basra, from there to Ahvaz, from there to Faris (Pers), from there to Kirman, from there to Sind, from there to Hind, from there to Hind. reaches China. Sometimes it reaches Hamlic, the city of the Caspian (region), from behind Rome in the country of Sekalibe. Then, in the Cürçân sea / Bahr-u Cürçân advances, from there to Belh, from there to Transoxiana, from there to Dokuzoğuz (lands) / Vürüt Tuğuzguz, from there to China.”

As it can be understood from the information above, there was an intricate network of commercial relations between the East and the West in the Middle Ages, which took place on a narrow and wide scale. Leather and leather products have an important place in these commercial relations. Because in general, leather is a material that is sent from cold countries to hot countries. On the other hand, processing of leather takes place in hot countries.

In the paper we have prepared in this context, Ibn Hurdazbih's (d. 300/912-13) *al-Memâlik ve'l-Mesâlik* (Countries and Roads Book), which belongs to the Islamic Geography literature, is written by Ya'kûbî (d. 292/905). after) *Kitâbü'l-Buldân* (Book of Countries), İbnü'l-Fakîh'ib (III-IV. /IX-X. century) *Kitâbü'l-Buldân*, İbn Rüsteh's (d. 300/913') after) A'lâku'n-Nefise, Ibn Havkal's (IV./X. century) *Sûretü'l-Ard* (Islamic Geography in the 10th Century), İstahri's (d. after 340/951-52)) *Ways of the Countries*, Hudûdü'l-Âlem, (Copy Date: 372/982-983), Mühellebi's (d. 380/990) *Kitâbü'l-Azîzî*, Makdisi's (d. 390/1000) *Islamic Geography* (Ahsenü't-Tekâsim), Kazvinî (d. 682/1283) *Âsâru'l-Bilâd Ahbaru'l-İbâd*, Ebü'l-Fidâ (d. 732/1331) *Takvîmü'l-Buldân* (Ebü'l-Fidâ) In his works titled *Geography*, leather, leatherwork and leather as a trade material will be emphasized.

Keywords: Medieval, Leather, Leatherwork, Trade, Geographic Works, Ibn KHurdadbi, Yaqubi, Ibn al-Faqih

AYAKKABI SAYA ÜRETİMİNDE DOĞAL DERİLERİN TERCİH EDİLMESİNDE ÖNE ÇIKAN ÖZELLİKLER

Doç. Dr. Nürettin AKÇAKALE, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Ayakkabı; adı üzerinde ayağın kabı, koruyucusu anlamına gelmektedir. Ayakkabı binlerce yıldır insanoğlunun en temel ihtiyaçlarından biridir. İnsan tüm giysileri üzerinde taşır. Diğer giyeceklerin aksine ayakkabılar ise giyen kişiyi üzerinde taşır ve büyük yüklerle maruz kalır. Günümüzde, tüketicilerin ayakkabı tercihinde belirgin değişimler görülmektedir.

Ayakkabılar saya ve taban olmak üzere belli başlı iki kısımdan meydana gelmektedir. Sayayı oluşturan belli başlı parçalar; yüz, maskaret, ayna, fileto, dil, fortluk, kıyılık ve gambadır. Sayayı oluşturan bu parçalar ayakkabının modeline göre hem yüz hem de asar malzemeleri olarak birbirine dikilerek kullanılmaktadır. Günümüzde hemen hiç kimse sırf ayağını korusun diye ayakkabı giymemektedir. Tüketiciler; satın aldıkları ayakkabılarda, görsellik, sağlamlık, konfor, moda, rahatlık, hafiflik ve yumuşaklık vb. özellikler aramaktadır.

Ayakkabı üretiminde birçok farklı materyal kullanılmaktadır. Ayakkabının görünen kısmını oluşturan saya kısmında genellikle doğal deri, suni deri ve tekstil türü malzemeler kullanılmaktadır. Günümüzde ayakkabı sayalarında ana materyal olarak sentetik ve tekstil esaslı malzemelerin kullanımının artmasına rağmen, doğal derilerin kullanımı ise halen çok önemli bir yer kaplamaktadır.

Çok uzun yıllardan beridir doğal deriye alternatif olarak çok farklı maddelerin geliştirilme çalışmaları yapılmasına rağmen derinin verdiği özelliklerin hepsini aynı anda sağlayabilecek deri kadar "mükemmel" bir materyal üretimi mümkün olamamıştır. Bu sebeptendir ki özellikle klasik tarzdaki ayakkabılarda doğal deri ayakkabı için en uygun ana materyal olarak kabul görmüştür. Sentetik malzeme teknolojilerinin hızla geliştirildiği günümüzde bile doğal deri bu üstünlüğünü korumaktadır. Doğal deriyi diğer saya malzemelerine göre üstün kılan özelliklerin bazıları; doğal oluşu, sağlıklı oluşu, dayanıklı oluşu, elastik oluşu (esneme ve istenen formu alıp koruyabilme yeteneği), su geçirmezlik ve su emicilik özellikleri, su buharı geçirgenliği (nefes alabilirlik), dikilebilirlik ve dikiş yırtılması dayanımı vb. özellikleridir.

Bu çalışma ile doğal derinin özellikle günümüzde ön plana çıkan sürdürülebilirlikle birlikte, ayakkabı için en uygun materyal olmasını sağlayan özelliklerin yanı sıra istenilen ilave özelliklerin kazandırılabilmesi ile kullanılabilirliği ve ayak giyeceği olarak kullanılmasına yani vücudun tüm ağırlığına maruz kalabilmesi açısından mukavemet özellikleri hakkındaki bilgiler gözler önüne serilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ayakkabı, Saya Malzemeleri, Doğal Deri, Konfor, Mukavemet

IMPORTANT FEATURES IN THE PREFERENCE OF NATURAL LEATHER FOR THE PRODUCTION OF SHOE UPPERS

Shoe, in Turkish, its name means the cover and protector of the foot. Shoes have been one of the most basic needs of mankind for thousands of years. Man wears all his clothes. Unlike

other clothing, shoes carry the wearer and are exposed to heavy loads. Today, significant changes are seen in the shoe preference of consumers.

The shoes consist of two main parts, the upper and the sole. The main parts that make up the upper side are toe cap, vamp, quarters, tongue and backstrap. These parts that make up the upper are used by sewing together as both the upper and the lining materials, depending on the model of the shoe. Today, almost no one wears shoes just to protect their feet. Consumers, in the shoes they buy, they look for features such as visuality, durability, comfort, fashion lightness and softness.

Many different materials are used in the production of shoes. Natural leather, artificial leather and textile type materials are generally used in the upper part of the shoe, which is the visible part of the shoe. Today, although the use of synthetic and textile-based materials as the main material in shoe uppers has increased, the use of natural leathers still occupies a very important place.

Although many different materials have been developed as an alternative to natural leather for many years, it has not been possible to produce a material as "perfect" as leather that can provide all the properties of leather at the same time. For this reason, especially in classic style shoes, natural leather has been accepted as the most suitable main material for shoes. Even today, when synthetic material technologies are being developed rapidly, natural leather maintains this superiority. Some of the features that make natural leather superior to other upper materials; being natural, healthy, durable, elastic (the ability to stretch and maintain the desired form), waterproof and water absorbent properties, water vapor permeability (breathability), sewability and seam tear resistance etc.

In this study, it has been tried to reveal the information about the strength properties of natural leather in terms of being the most suitable material for shoes, its usefulness and using it as a footwear, that is, being exposed to the whole weight of the body, as well as the features that make it the most suitable material for shoes, especially with the sustainability that comes to the fore today.

Keywords: Shoe, Upper Materials, Natural Leather, Comfort, Strength

SAFRANBOLU “YEMENİCİLİK” EL ZANAATİNDE DERİ KULLANIMI

Nergis AKYÜZ, Karabük Üniversitesi
Burhan YAVAŞ, Karabük Üniversitesi

Günümüzde birçok el sanatı işlevini yitirdiği ve kullanılmadığı için yok olmuş veya işlevi değiştirilerek kullanılmaya devam etmektedir. Bu sanatların yok olma tehlikesini göz önünde bulundurarak koruma ve belgelendirilmesi üzerinde çalışılmalı ve geleceğe aktarılmasının kolaylaştırılması önem kazanmaktadır.

Türkiye’de Batı Karadeniz bölgesinin UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) şehri olan Safranbolu sadece tarihi evleriyle değil; demircilik, dericilik, yemenicilik gibi el sanatlarının da yapılmasıyla bilinen bir şehirdir. Yemeni türü ayakkabı yapımında kullanılan temel madde deridir. Yemenicilik sanatının da Safranbolu’da yaygınlaşmasının sebebi, dericiliğin yapıldığı tabakhanelerin yaygın olmasıdır. Geçmişte Anadolu’da hemen her bölgede üretilen el yapımı ayakkabılar günümüzde sanayileşmeye ve teknolojiye yenik düşmüş ancak sadece belirli şehirlerde sayılı zanaatkarlar tarafından yapılan sanat sayesinde sürdürülebilmektedir.

El sanatları milletlerin toplumsal yapısını yansıtan ve günümüzde yaşatan en somut sanatlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu el sanatlarının arasında yer alan dericilik sanatı da malzeme, süsleme, işleme tekniği, renk gibi etkenlerle Türk kültürü ve Türk sanatında çok önemli yere sahiptir. Bu çalışmada “Yemeni” ayakkabı çeşitleri yapımında kullanılan derilerin sanatsal açısı, teknik özellikleri ve kullanım amaçlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Derinlemesine mülakat tekniği uygulanarak Safranbolu’da üretilen yemeniler incelendiğinde çocuk-yetişkin, erkek-kadın veya hem erkek hem de kadınların giyebildiği yemenilerin üretildiği, kullanılan derilerin kullanım amaçlarına göre farklılık gösterdiği, sanatsal açıdan isteğe bağlı olarak farklı desenlerin kullanıldığı yemeni ayakkabılarının üretildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dericilik, Yemenicilik, El Sanatları, Safranbolu

THE USE OF LEATHER IN SAFRANBOLU “YEMENİCİLİK” HAND CRAFTS

Today, many handicrafts have lost their function and are not used, so they have disappeared or continue to be used by changing their function. Considering the danger of extinction of these arts, protection and documentation should be studied and it is important to facilitate their transfer to the future.

Safranbolu, which is the UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) city of the Western Black Sea Region in Turkey, is not only with its historical houses; It is a city known for making handicrafts such as blacksmithing, leatherworking and Yemeni making. The basic material used in making Yemeni shoes is leather. The reason why the art of Yemeni making has become widespread in Safranbolu is that the tanneries where

leatherwork is made are widespread. Handmade shoes, which were produced in almost every region in Anatolia in the past, have succumbed to industrialization and technology today, but they can only be sustained in certain cities thanks to the art made by few craftsmen.

Handicrafts are the most concrete arts that reflect the social structure of nations and keep them alive today. The art of leather making, which is among these handicrafts, has a very important place in Turkish culture and Turkish art with factors such as material, ornament, processing technique and color. In this study, it is aimed to examine the artistic angle, technical features and usage purposes of the leathers used in the production of "Yemeni" shoe types.

When the Yemenis produced in Safranbolu were examined by applying the in-depth interview technique, it was concluded that the Yemeni shoes that can be worn by children-adults, men-women or both men and women are produced, the leather used differs according to the purpose of use, and the Yemeni shoes are produced in which different patterns are used depending on the artistic demand.

Keywords: Handicrafts, Yemeniism, Leatherwork, Safranbolu

GELENEKSEL KAHRAMANMARAŞ YEMENİLERİ

Arş. Gör. Hatice Kübra ARIKAN, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Dilek AKBULUT, Gazi Üniversitesi

Anadolu'nun kadim geleneklerinden ve zanaatlarından bir tanesi de köşkerliktir. Köşkerlik ayakkabı üreticiliğine ve tamirciliğine verilen genel addir. Yemenicilik ise bu geleneğe bağlı olarak gelişen zanaattır. Köşkerlik geleneği içerisinde günümüze kadar ulaşan ve en çok bilinen yemeni, geleneksel yöntemlerle ayağı koruma amaçlı ve ayak giyim ürünü olarak Kahramanmaraş'ta yemeni zanaatkârları tarafından üretilmektedir. Ayrıca güncel ayakkabı üretim sektörünün temelini oluşturan köşkerlik geleneği ve bu geleneğe bağlı olarak gelişen yemenicilik zanaatı, Türkiye'de Kahramanmaraş'ta başta olmak üzere Anadolu'nun birkaç ilinde (Özdemir ve Çelik, 2013; Olcay ve diğerleri, 2017; Kılıç-Karatay, 2020) gerçekleştirilmektedir. Hatta Afyonkarahisar'da ise bu gelenek üzerinden eğitimler (<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/afyonkarahisar/kulturatlasi/yemenicilik>) verilerek meslek edindirme çalışmaları da başlatıldığı bilinmektedir. Ancak, geleneğin özüne sadık kalınarak üretilen Kahramanmaraş yemenileri, deri malzemesinin elde ayak giyim ürünü formu verilmesinden ziyade üretimde kullanılan deri malzemesinin işlenme durumuna ve üretim aşamalarında kullanılan organik malzemelere göre diğer illerde üretilen yemenilerden farklılaşır ve dünyada tek olma özelliğini taşır. Ancak bu ile ait olan yemeninin değerine ve üretim sürecine ait farkı hem ulusal hem de uluslararası platformda bilinmemektedir. Bu sebeple, Türk Patent Enstitüsü tarafından coğrafi işaretle belgelenen Kahramanmaraş yemenilerinin özelliklerini ve diğer illerde üretilen yemenilerden farkını belirlemek amacıyla bu çalışma düzenlenmiştir.

Çalışma bağlamında, Kahramanmaraş yemenilerinin özgün değerini ifade edebilmek için dünyada günümüze kadar üretilmiş ayak giyim ürünleri örnekleri verilmiş, Türkiye'de üretimi gerçekleştirilen deri ayak giyim ürünlerine dair literatür araştırması yapılmıştır. Daha sonra Kahramanmaraş'ta bu yemeni zanaatına dair zanaatkârın yemeni üretim süreci içerisinde gözlemler yapılmıştır. Alan araştırması dâhilinde Kahramanmaraş'ta yemeni zanaatını icra eden yemeni zanaatkârı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler dâhilinde Kahramanmaraş yemenisinin üretim aşamaları fotoğraflarla kaydedilmiştir. Kendine ait üretim sürecinde yemeniye ait elde edilen bilgiler kapsamında sadece Kahramanmaraş yemenilerin üretiminde kullanılan malzemelerin yanı sıra Kahramanmaraş yemenisini diğer illerde üretilen yemenilerden farkını belirten özellikler zanaatkârla gerçekleştirilen üretim süreci içerisinde vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kahramanmaraş Yemenisi, Organik Tabaklanmış Deri, Geleneksel Ayakkabılar

TRADITIONAL KAHRAMANMARAŞ YEMENİ (TRADITIONAL FLAT-HEELED SHOES)

One of the ancient traditions and crafts of Anatolia is the Köşkerlik. Köşkerlik is the general name given to shoe manufacturing and repair. Yemeni making is a craft that develops depending on this tradition. The most well-known yemeni, which has survived to the present day within the tradition of the köşkerlik, is produced by the yemeni artisans in Kahramanmaraş for the purpose of protecting the foot and as a shoe wear product with traditional methods. In addition, the tradition of stewardship, which forms the basis of the current shoe production industry, and the craft of cooking, which has developed depending on this tradition, are used in a few provinces of Anatolia, especially in Kahramanmaraş in Turkey (Özdemir and Çelik, 2013; Olcay et al., 2017; Kılıç-Karatay, 2020).) are performed. In fact, it is known that in Afyon Karahisar, vocational training activities were started by giving trainings (<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/afyonkarahisar/kulturatlasi/yemencilik>) based on this tradition. However, Kahramanmaraş yemeni produced by adhering to the essence of the tradition differ from the yemeni produced in other provinces according to the processing status of the leather material used in the production and the organic materials used in the production stages, rather than the leather material being given the form of footwear by hand, and it is unique in the world. However, the difference between this and the value of the food and the production process is not known in both national and international platforms. For this reason, this study was conducted in order to determine the characteristics of Kahramanmaraş yemeni documented with geographical indications by the Turkish Patent Institute and their differences from those produced in other provinces.

In the context of the study, in order to express the original value of Kahramanmaraş yemeni products, examples of footwear products produced in the world until today were given, and a literature search was conducted on leather footwear products produced in Turkey. Then, observations were made about this yemeni craft in Kahramanmaraş, during the production process of the craftsman's yemeni. Within the scope of the field research, the production stages of Kahramanmaraş yemeni were recorded with photographs within the semi-structured interviews with the yemeni craftsman who practices the yemeni craft. Within the scope of the information obtained in the process of horse production, not only the materials used in the production of Kahramanmaraş yemeni, but also the features that distinguish Kahramanmaraş yemeni from the yemeni produced in other provinces are emphasized in the production process carried out with craftsmen.

Keywords: Kahramanmaraş Yemeni (Traditional Flat-Heeled Shoe), Organic Tanned Leather, Traditional Shoes

OSMANLI'DA KORUNMA İHTİYACI OLAN ÇOCUKLAR İÇİN KURULAN EĞİTİM KURUMLARI İLE BU KURUMLARDAKİ DERİCİLİK ZANAATI TEDRİSÂTI

Doç. Dr. Abdulkadir Atar, Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Oğuzhan Zengin, Karabük Üniversitesi

Osmanlı Devleti'nde ve çağdaşı olan diğer devletlerde günümüzdeki anlamda sosyal hizmet harcamaları genellikle kamu bütçesi yerine vakıfların çeşitli amaçlarla sürdürdüğü hayır hizmetleri ile sağlanmaktaydı. Avrupa'da XVIII. yüzyılın ortalarında gündeme gelen Sanayi Devrimi ile birlikte Osmanlı'da da XIX. yüzyıl itibarıyla hemen hemen her alanda modernizasyon girişimleri görülmektedir. İdari alandan sağlığa, hukuktan askerî alana, iktisadi yapıdan ticari alanlara bu değişimin izleri görülmektedir. Bu modernizasyon girişimlerinden eğitim alanı da nasibini almış, örneğin ilk defa dönemin Tuna Valisi Midhat Paşa tarafından 1863 yılında açılan İslahhâne adını taşıyan teknik eğitim kurumları açılmıştır. Bu okullarda Müslim/gayrimüslim farkı gözetilmeksizin kimsesiz, yoksul, yetim ve öksüz çocuklara yönelik temel dinî ilimler, okuma-yazma eğitimi ve hesap eğitimi gibi temel eğitimler verilmektedir. Söz konusu temel eğitimlerin yanı sıra debbağlık yani dericilik, terzilik, kunduracılık gibi birtakım mesleki eğitimler de verilmektedir. Böylelikle devlet hem toplumun yardım ihtiyacı içerisinde olan alt sosyal sınıflarını güçlendirmiş oluyor, hem bu kişilere temel bir eğitim eşliğinde mesleki eğitim imkânı sunuyor hem de istihdam piyasasına kazandırdığı bu kimseler sayesinde iktisadi ve ticari gelişimine katkı sağlıyordu.

Bu bildiriye, Osmanlı'da ahilik teşkilatının temel nüvesini oluşturan esnaf teşkilatı ve bu teşkilatın bir kolu olan debbağ esnafının mesleki organizasyonu ile İslahhâne kurumlarının bir anlamda devamını teşkil eden Mekteb-i Sanayiler hakkında temel bilgiler sunularak söz konusu eğitim kurumlarında dericilik zanaatına ilişkin verilen eğitime ilişkin genel bir çerçeve çizilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı'da Dericilik, Osmanlı'da Dericilik Eğitimi, Osmanlı'da Korunma İhtiyacı Olan Çocuk, Osmanlı'da Modern Teknik Eğitim, Osmanlı'da Mesleki Okullar

EDUCATIONAL INSTITUTIONS FOR CHILDREN IN NEED OF PROTECTION IN OTTOMAN AND LEATHER CRAFT TRAINING IN THESE INSTITUTIONS

In the Ottoman Empire and other contemporary states, social service expenditures in today's sense were generally provided by charitable services carried out by foundations for various purposes, instead of public budget. Along with the Industrial Revolution that came to the fore in Europe in the middle of the 18th century, modernization attempts were seen in almost every field in the Ottoman Empire as of the 19th century. The traces of this change can be seen from the administrative field to the health field, from the law to the military field, from the economic structure to the commercial fields. The field of education also had its share from these modernization initiatives, for example, technical education institutions called İslahhane,

which was opened for the first time in 1863 by the Governor of the Danube, Midhat Pasha, were opened. In these schools, basic education such as basic religious sciences, literacy education and accounting education are given for orphans and poor family children, regardless of Muslim/non-Muslim difference. In addition to the aforementioned basic trainings, some vocational trainings such as leatherwork, tailoring and shoemaking are also provided. In this way, the state both strengthened the lower social classes of the society in need of assistance, provided these people with vocational training along with a basic education, and contributed to their economic and commercial development thanks to these people they brought to the employment market.

In this paper, basic information about the tradesmen organization which existed before the Islahhane institutions and formed the core of the Ahi organization, and the professional organization of the leather tradesmen, and the Mekteb-i Sanayi which is a continuation of the Islahhane institutions, and they will be involved in the leather craft in these educational institutions in the Ottoman Empire will be presented. It will be tried to draw a general framework for the education given on the subject.

Keywords: Leatherwork in the Ottoman Empire, Leatherwork Education in the Ottoman Empire, Child in Need of Protection in the Ottoman Empire, Modern Technical Education in the Ottoman Empire, Vocational Schools in the Ottoman Empire

BİR SANAT DALI OLARAK AZERBAJCAN'DA DERİCİLİK VE ŞEKİ ATÖLYELERİ

Doç. Dr. Anar AZİZSOY, Karabük Üniversitesi

Azerbaycan'da derinin kullanımı oldukça kadim bir geçmişe sahiptir. Bir zanaat olarak debbağlığın ülkedeki gelişim süreci ise Orta çağdan itibaren yaygınlaşmış; bu dönem gön ve deri gibi uygulama sahaları genişlemiştir. Deri işlemeciliğinin yaygın olduğu özellikle kazı buluntularından ele geçirilen atlı araba ve koşum takımları malzemelerinin yanı sıra, giysilerde yün ve kürk mamullerin çeşitlilik sunan türleri, deri çantalar ve keçe üzerine yazılı taşınabilir nitelikteki parçalardan anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra çeşitli gıdaların taşınmasında kullanılan dol ve tuluk diye isimlendirilen deriden kaplar, dönem için yaygın deri işçiliğinin diğer yerel örnekleridir. Ülkenin belirli bölgelerinde hayvancılığın da gelişmesine zemin yaratan deri işlemeciliğinde, halk arasında yaygın olan geleneksel yöntem ve daha çok uzmanlık gerektiren ve genellikle sanat olarak karşılaşılan uygulamalarda- belli ölçüde kimyasal-mekanik üretim süreçlerinin benimsenmesi ile ilişkili- profesyonel yöntemden ibaret iki yöntem uygulanmakta idi.

Deri işçiliğinin ilerlemiş bir sanayi dalı olarak görüldüğü Orta çağ sonrasında ülkede geleneksel debbağ mamulâtı gön, sağrı, etvi, tumac, müşkü, kosala ve haz-deriden ibaret olmuştur. XIX. yüzyılın 40'lı yıllarında, ülkede gön ve deri üretiminin başlıca merkezleri arasında temel geçim kaynağı hayvancılık olan Gence, Şamahı ve Şeki kentleri ile kırsal önemli yere sahipti. Bu yerleşim merkezleri arasında sayıca en fazla debbağhane ise XX. yüzyıl başlarına kadar Azerbaycan'ın Şeki kentinde bulunmakta idi.

Çalışmada, Şeki'de Sovyet dönemine kadar bağımsız atölyelerde faaliyet gösteren deri ustaları (debbağlar) hakkında bilgiler verilerek, deri üretim aşamalarının geleneksel yöntemleri üzerinde durulacaktır. Ayrıca söz konusu mesleğin tarihsel süreçteki oluşumundan söz edilirken, Şeki'de bir zamanlar atölyelerin oluşturduğu halihazır ki Debbağlar Mahallesi, mevcut kent dokusunun tarihi topoğrafyasını belirleyen fiziki etkileri yönünden konu çerçevesinde, kısmen ele alınacaktır. Günümüzde kentin tek deri ustasının çalışmaları da yine bildirinin konusu arasına dahil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Deri, Debbağlık, Azerbaycan, Şeki, Sanat

ABSTRACT

The use of leather in Azerbaijan has a very ancient history. The development process of tanning as a craft in the country has spread since the Middle Ages; In this period, the fields of application such as processed leather and leather expanded. The widespread use of leather is understood from the horse-drawn carriage and harness materials recovered from the excavations, as well as the diverse types of wool and fur products for clothing, leather bags and portable pieces written on felt. In addition, leather vessels called dol and tuluk, which are used to transport various foods, are other local examples of common leatherwork for the

period. In leather processing, which also paved the way for the development of animal husbandry in certain regions of the country, two methods were used, consisting of the traditional method, which is common among the people, and the professional method (which is associated with the adoption of chemical-mechanical production processes to a certain extent) in applications that require more expertise and are generally encountered as art.

After the Middle Ages, when leatherwork was seen as an advanced industry, traditional tanning products consisted of gön, sağrı, etvi, tumac, müşkü, kosala and haz-deri traditional tanning products in the country. In the 40s of the XIXth century, the cities and countryside of Ganja, Shamakhi and Sheki, whose main source of livelihood was animal husbandry, had an important place among the main centers of gön and leather production in the country. The largest number of tanneries among these settlements was located in Sheki, Azerbaijan, until the beginning of the XXth century.

In the study, the traditional methods of leather production stages will be emphasized by giving information about the leather masters (tanners) operating in independent workshops in Sheki until the Soviet period. In addition, while talking about the formation of the profession in the historical process, Debbağlar District, which was once formed by workshops in Sheki, will be partially discussed in terms of the physical effects that determine the historical topography of the existing urban texture. Today, the work of the city's only leather master is also included in the subject of the paper.

Keywords: Leather, Tanning, Azerbaijan, Sheki, Art

SAFRANBOLU “FENNİ TABAKHANE”Sİ HÜSRANLA BİTEN BİR SANAYİLEŞME ÖYKÜSÜ

İbrahim CANBULAT, Bağımsız Araştırmacı ve Editor

Safranbolu’da deri ve deriden eşya üretiminin ne zaman başladığı bilinmemektedir. Ancak gerek Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Devlet Arşivleri’nden gerek isyanları sırasında suhtelerin varlığı gerekse sonrasında tahrir defterlerinde görülen yeni soyadları ve nüfus artışından Safranbolu’nun Celali İsyancılarından kazançlı çıktığı anlaşılmaktadır. Osmanlı Arşivleri’nde ulaşabildiğimiz en eski belge 4 Zilkade 1276 (24 Mayıs 1860) tarihli. Bu Safranbolu’da tabakhanelerin çok geç açılmış olduğu konusunda tek başına yeterli bir delil olmasa da 1840-1841 Temettuat Defterinde debbağlar arasında lakabı debbağ olan yalnızca bir aile reisi vardır: “Debbağoğlu Mehmed bin Mehmed” ki o bir nalbanttır.

Temettuat Defteri’nde servet toplamı üzerinden bir analiz yaptığımızda en yüksek servet birikimini tüccarlarda ve hemen ardından debbağlarda görmekteyiz. Defterlerde deri ile ilgili diğer meslekler de yer almaktadır. Hemen hemen Safranbolu varlığının ¼’ü dericilik ve deriden eşyadan kaynaklanmaktadır.

Halil İnalıcık’ın “Debbağlar gibi daha geleneksel loncalarda ise, usta yeterince zenginleşir ve bağımsız olursa, loncadan ayrılmak zorunda kalır ve tüccar sayılır”, demektedir. Temettuat Defterinde her birinin serveti debbağların toplam servetinin %5’ine ulaşan iki debbağ bulunmaktadır. Bu kişilerin zanaatkar sayılmalarına olanak yoktur. Bu konuda Şevket Pamuk da “loncaların katı kurallarından kaçarak... önceleri ticaret sermayesi, daha sonra sanayi sermayesi, kentlerdeki loncaların katı kurallarından kaçarak... Sanayi Devrimi’ne giden yolu açtılar”, demektedir.

20. yüzyıl başında Safranbolu Çarşısı artık merkantilist bir yapı göstermektedir. Safranbolu’da esnaf ve zanaatkarlarla birlikte büyük tüccarlar, parça başı çalışan kalfalar, evlerinde üretim yapan kadın ve çocuk işçiler vardır. Bu arada geleneksel yöntemlerle üretime dayalı Safranbolu Çarşısı, kapasitesinin üst sınırı ulaşmış olmalıdır. Avrupa inorganik kimyasallardan organik kimyasallara geçmiş, tabaklama işlemini kolaylaştırarak rekabet üstünlüğü sağlamıştır. Osmanlı’nın Gerileme Devri’nde başlayan ve Kurtuluş Savaşı’na kadar süren dönemde Çarşı’nın iş gücünü kaybetmesi sonucu geleneksel tabakhanelerin, mekanizasyona geçmesi kaçınılmaz bir zorunluk olarak ortaya çıkmış olmalıdır. Büyük tüccarlar, son bir hamleyle, 1920’lerde makine gücüne dayalı bir fenni tabakhane yatırımına girişecek, bu amaçla çok ortaklı bir şirket kuracak, önce dizel, dağılınca bir buhar makinasıyla donatacakları fenni fabrika, çok nitelikli deri üretmekte olmasına karşın küçük ortaklarının sermaye taahhütlerini yerine getirmemeleri sonucu başarısızlığa uğrayacaklardır. Fabrikanın donatısı haraç mezat satılacak ve önde gelen büyük ortaklar sermayelerini toplayıp Safranbolu dışına çıkacaklardır. Bugün Tabakhaneler Bölgesi’ndeki metruk yapı Safranbolu’nun sanayi toplumu geçemeyişinin bir anıtı olarak hala durmaktadır.

Sunumda yukarıda özetlediğimiz sosyoekonomik süreçler açıklanacak ve “Fenni Tabakhane”nin kapatılmasına neden olan büyük tüccar ile esnaf ve zanaatkar arasındaki

çelişkinin nedenleri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Safranbolu, Fenni Tabakhane, Esnaf ve Zanaatkarlar, Osmanlı Sosyoekonomisi

ABSTRACT

It is not known when leather and leather goods production started in Safranbolu. However, it is seen that Safranbolu benefited from the Celali Revolts, both from Presidency Ottoman State Archives, the presence of suhtes during their revolts, and the new surnames and population growth in the registries afterwards. The oldest document we can find in the Otoman State Archives is dated 4 Dhu'l- Qadah 1276 (May 24, 1860). Although this alone is not sufficient evidence that the tanneries were opened too late in Safranbolu, in the 1840-1841 Dividend Book among the tanners, there is only one head of the family whose surname is tanner: “Debbağoğlu Mehmed bin Mehmed” that he was a blacksmith.

When we made an analysis on the total wealth in the Dividend Book, we see the highest accumulation in the merchants and right after the tanners. Other professions related to leather produces are also listed in the dividend registries. Almost $\frac{1}{4}$ of Safranbolu's wealth originates from leatherwork and leather produces.

“In more traditional guilds such as tanners, if the master becomes rich enough and independent, he will have to leave the guild and be classified as a merchant,” says Halil Inalcık. There are two tanners in the book, each of whom owns 5% of the total wealth of the tanners. It is not possible for these people to be considered artisans. On this subject, Şevket Pamuk says, “by escaping the strict rules of the guilds... firstly the commercial capital, then the industrial capital, escaping the strict rules of the guilds in the cities... They opened the way to the Industrial Revolution”.

Safranbolu economic life at the beginning of the 20th century shows a mercantilist structure. in Safranbolu There are big merchants, journeymen who work (kalfa) on piece basis, women and child workers who produce in their homes besides tradesmen & craftsman. Meanwhile, Safranbolu Bazaar, which is based on traditional production, must have reached the upper limit of its capacity. Europe passing from organic to inorganic agents, surpassed to a better competitive level. It must have been a necessity for traditional tanneries, mechanization because of the loss of workforce in the period that started in the Decline Period of the Ottoman Empire and lasted until the War of Independence. Big traders, with a final attempt, will invest in a scientific tannery with machine power in the 1920's, they will establish a multi-partner company for this purpose, the “scientific tannery” as was named, will be powered first with a diesel engine, and when it is destroyed, with a steam machine. Although it produces high quality leather, the small partners did not fulfill their capital commitments. When the company disordered, the equipment of the factory would be sold at a tribute auction at last to its roof tiles, and the leading big partners will gather their capital and move out of Safranbolu. Today, the derelict building in the Tabakhaneler District is still standing as a

monument to the failure of Safranbolu's industrialization movement.

In the presentation, the socio-economic processes that we have summarized above will be explained and the reasons for the conflict between the big merchant and the tradesmen and craftsmen, which caused the closure of the "Scientific Tannery", will be discussed.

Keywords: Safranbolu, Scientific Tannery, Tradesmen & Craftsmen, Socioeconomics

SANATSAL İFADE ARACI OLARAK DERİNİN NANCY GROSSMAN'IN ESERLERİNDE KULLANIMI

Dr. Öğr. Üyesi Evrim ÇAĞLAYAN, Karabük Üniversitesi

İnsanlık tarihinde önemli bir yere sahip olan deri; ticaretten el sanatlarına kadara geniş bir alanda kullanılmaktadır. Pek çok kültürün ekonomik kaynağını oluşturan hayvancılık, beraberinde dericiliğin de gelişimini sağlamıştır. Deri malzemeler prehistorik topluluklardan modern medeniyetlere kadar pek çok farklı medeniyet tarafından çeşitli ihtiyaçların karşılanması amacıyla kullanılmıştır.

Birinci Sanayi Devrimi ile başlayan gelişim süreci 1900'lü yılların başında sanatçıları da çeşitli şekillerde etkisi altına almıştır. Sanatsal düşüncenin yeni bir boyut kazandığı bu yıllarda, dönemin sanat ortamında gözlenen ilerleme yalnızca düşünsel alanla sınırlı kalmamış eserlerin teknik ve biçimsel özelliklerinde de kendisini göstermiştir. 1900'lü yılların başından itibaren fırça ve boya gibi geleneksel malzemelerin yanında çeşitli malzemelerin de sanatsal ifade aracına dönüştüğü görülmektedir. Kolaj, asamblaj ve ready-made teknikleri sanatçılara yeni kapılar açmış ve ahşap, metal, taş gibi doğal malzemeler ile tekstil ürünleri ve basılı materyaller sanatçıların elinde yeni anlamlar kazanan sanatsal ifade araçları olmuştur.

Bu çalışmanın amacı; deri malzemenin sanatsal ifade aracı olarak kullanım olanaklarını Nancy Grossman eserleri üzerinden incelemektir. Grossman tarafından yapılan ve dünyanın çeşitli müze ve galerilerinde sergilenen sekiz eseri çalışma grubuna dahil edilmiştir. Nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği bu çalışmada, belirtilen temel amaç ile ilgili basılı ve görsel dokümanların betimsel analizi yapılmıştır.

Çalışma grubuna alınan eserlerin belirlenen amaca bağlı olarak incelenmesiyle çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda, deri malzemenin iki ve üç boyutlu çalışmalarda sanatsal ifade aracı olarak kullanıldığı görülmüştür. İncelenen eserlerde derinin sahip olduğu renk ve doku özellikleri eserlerin anlam ilişkisiyle bütünleşmiştir. Eser yüzeyi üzerinde kırıştırılan veya katmanlar halinde uygulanan deri üç boyutlu olmakta ve yüzey dokusuna bağlı derinlik oluşturmaktadır. İncelenen bazı eserlerde ise deri malzemenin tek başına kullanılmadığı, ahşap, kumaş, metal gibi malzemelerle de uyum içinde yer aldığı görülmektedir. Günümüz sanatının disiplinlerarası yapısına bağlı olarak; doğal, dayanıklı ve esnek (uyumlu) olan deri malzeme eserlerde sanatsal ifade aracı olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Deri, Nancy Grossman, Sanatsal İfade

THE USE OF LEATHER AS AN ARTISTIC EXPRESSION TOOL IN NANCY GROSSMAN'S ARTWORKS

Leather, which has an important place in human history; it is used in a wide area from trade to handicrafts. Animal husbandry, which is the economic resource of many cultures, has also led to the development of leather production. Leather materials have been used by many different civilizations from prehistoric communities to modern civilizations to meet various

needs.

The development process that started with the First Industrial Revolution influenced artists in various ways at the beginning of the 1900s. In these years, when artistic thought gained a new dimension, the progress observed in the art environment of the period was not only limited to the intellectual field, but also showed itself in the technical and formal features of the works. Since the beginning of the 1900s, it is seen that various materials have turned into a means of artistic expression, as well as traditional materials such as brushes and paints. Collage, assemblage, and ready-made techniques have opened new doors to artists and natural materials such as wood, metal, stone, textiles and printed materials have become artistic expression tools that gain new meanings in the hands of artists.

The aim of this study is to examine the possibilities of using leather material as a means of artistic expression through the artworks of Nancy Grossman. Eight artworks by Grossman, which are exhibited in various museums and galleries around the world, are included in the study group. In this study, in which the qualitative research approach was adopted, descriptive analysis of printed and visual documents related to the stated main purpose was made.

Various results were obtained by examining the artworks included in the study group depending on the determined aim. As a result of the study, it was seen that leather material was used as an artistic expression tool in two- and three-dimensional artworks. In the analysed artworks, the colour and texture properties of the leather are integrated with the meaning relationship of the artworks.

The leather that is crumpled or applied in layers on the surface of the artwork becomes three-dimensional and creates depth depending on the surface texture. In some of the artworks examined, it is seen that the leather material is not used alone and is in harmony with materials such as wood, fabric, and metal. Depending on the interdisciplinary nature of contemporary art; natural, durable, and flexible (harmonious) leather material can be used as a means of artistic expression in artworks.

Keywords: Art, Leather, Nancy Grossman, Artistic Expression

DERİ ÜRÜNLERİ ÜRETİMİNDE ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞ BİRLİĞİ: GEREDE ÖRNEĞİ

Ahmet ÇETİNKAYA, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Gerede Türkiye'nin büyükbaş deri ihtiyacının büyük bir kısmını karşılayan önemli bir deri üretim merkezidir. Gerede'de ham deriler çeşitli işlemlerden geçirilerek deri ürünü üreticisinin kullanabileceği bitmiş deri haline getirilir. Deri üretimi ile deri ürünleri üretimi farklı sektörler olsa da ilki ikincisinin ana materyalini temin etme açısından yakın ilişki arz ederler. Gerede'de deri üretimiyle özdeşleşmesine rağmen deri ürünleri üretiminde kemer üretimi haricinde varlık gösterememektedir. Bu konu yıllardan beridir tartışılmalı bir konudur. Gerede'nin deri üretimi yanında deri ürünleri üretiminde de hamle yapabilmesi amacıyla yapılan girişimler kemer üretimi hariç çok sınırlıdır. Bu sebeple 2020 yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi önderliğinde, Gerede Meslek Yüksekokulu Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri Bölümü öğretim elemanlarının tecrübesi; ayakkabı ve saraciye atölyelerindeki yüksek teknolojik imkanların da kullanımı ile katma değeri yüksek ayakkabı, çanta, cüzdan gibi deri ürünlerinin Gerede'de üretilmesini teşvik etmek amacıyla üniversite-sanayi iş birliği projesi hayata geçirilmiştir. Bolu İŞKUR, Gerede Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ve Bolu Sanayi Odası'nın da katkılarıyla Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve özel bir işletme arasında protokol imzalanmış ve Gerede'de deri ürünleri üretimi için eğitim vermeye başlanmıştır.

Eğitim kapsamında Ayakkabı ve saraciye imalatçısı adıyla 3 ay süreyle düzenlenen kursa 23 kadın kursiyer katılmış 6 eğitimci eğitim vermiştir, kursta başarılı olan kursiyerle iş imkânı verilerek sektöre kazandırılmıştır, 2021 yılında açılan ikinci kurs 19 kadın kursiyerle düzenlenmiş, 3 aylık eğitim sonunda başarı gösteren kursiyerlere iş başı yaptırılmıştır.

Bu çalışmada üniversitenin akademik birikiminin sanayicinin tecrübesiyle birleşmesiyle katma değeri yüksek ürünlerin ekonomiye kazandırılması hem üniversitede eğitim gören öğrenciler hem de yöre halkına istihdam sağlanması ve meslek edindirilmesi hususlarında yapılanlar, bilgiler ve tecrübeler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Deri, Saraciye, Ayakkabı, Üniversite-Sanayi İş Birliği, Gerede

UNIVERSITY-INDUSTRY COOPERATION IN LEATHER PRODUCTS MANUFACTURING: GEREDE SAMPLE

Gerede is an important leather production center that meets a large part of Turkey's cattle leather needs. In Gerede, raw hides are processed into finished leather that can be used by the leather product manufacturer. Although leather production and leather products production are different sectors, the former are closely related in terms of providing the main material of the latter. Although it is identified with leather production in Gerede, it cannot exist in the production of leather products except for belt production. This is a topic that has been discussed for years. The attempts made for Gerede to make a move in the production of leather products as well as leather production are very limited, except for the production of

belts. For this reason, under the leadership of Bolu Abant İzzet Baysal University in 2020, the experience of the teaching staff of the Gerede Vocational School Textile, Clothing, Shoes and Leather Department; A university-industry cooperation project has been implemented in order to encourage the production of leather products with high added value such as shoes, bags and wallets in Gerede, with the use of high-tech facilities in the shoe and saddlery workshops. With the contributions of Bolu İŞKUR, Gerede Public Education Center Directorate and Bolu Chamber of Industry, a protocol was signed between Bolu Abant İzzet Baysal University and a private enterprise, and training for leather products production started in Gerede.

Within the scope of the training, 23 female trainees participated in the course, which was organized for 3 months under the name of Shoe and Saddlery Manufacturer, and 6 trainers gave training, job opportunities were given to the trainees who were successful in the course and they were brought to the sector, the second course opened in 2021 was organized with 19 female trainees. Was built.

In this study, it has been tried to reveal the information and experiences that have been made in terms of bringing high value-added products to the economy by combining the academic knowledge of the university with the experience of the industrialist, providing employment to both the students studying at the university and the local people and providing them with a profession.

Keywords: Leather, Saddlery, Footwear, University-Industry Cooperation, Gerede

DERİ KORUMA YÖNTEMLERİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Nadide ÇINAR, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Deri eserler, sanatsal ve teknik açıdan korunması gereken özgün niteliklere sahip kültürel varlıklardır. Türklere göçebe yaşam tarzının bir tezahürü olarak derinin yaygın kullanımı, derinin gerek zanaat yönünden önemli bir hammadde gerekse sanatsal açıdan önemli bir malzeme olmasını sağlamıştır. Müze ve kütüphanelerde çok sayıda post ve deriden yapılmış eser bulunmaktadır. Bu eserlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması evrensel bir sorumluluktur. Bu bağlamda koruma kaygısı çok eski devirlerden itibaren süregelen bir olgudur. Önceleri tamir niteliğinde yapılan onarımlarda daha çok eserin işlevselliğinin sağlanması ve sürekli bakımının yapılarak ömrünün uzatılması amaçlanmıştır. Günümüzde yapılan restorasyon çalışmaları ise kuramsal bir temele dayanmaktadır. Çalışmaya konu olan deri eserlerin korunması, aktif ve pasif konservasyon yöntemleriyle yapılmaktadır. Pasif konservasyon, eserlerin düzenli bakımlarının yapılarak önleyici tedbirlerin alındığı, minimal müdahaleyle sürdürülebilirliğin sağlandığı bir süreçtir. Aktif konservasyon da ise nesneye fiziksel bir müdahale-onarım söz konusudur. Müdahale esnasında eserin zarar görmemesi için uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından bazı ilke ve kurallar belirlenmiştir. Bu ilkelere maddelerde vurgulanan, konservatörün; yapılacak müdahalede nesnenin tarihi kanıtı üzerindeki olası etkilerini değerlendirerek, eser için en doğru koruma yöntemine karar vermesi amaçlanmıştır.

Deri birçok bileşenden oluşan organik bir malzemedir. Bulunduğu ortama göre farklı bozulma etkenlerine maruz kalır ve deride çeşitli bozulma türleri meydana gelir. Koruma ve onarım yönteminin belirlenmesi için öncelikle derinin özgün yapısının tanımlanması ve mevcut durumunun tespit edilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada, çağdaş konservasyon kuramı bağlamında deri eserlerde uygulanan aktif ve pasif koruma yöntemleri ele alınmıştır. Çalışmanın amacı, derinin malzeme özelliklerine değinip, eserin durumuna göre hangi yöntemlerle korunduğunu ve onarıldığını açıklamaktır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, Koruma, Onarım, Deri.

ASSESSMENTS ON LEATHER CONSERVATION METHODS

Leather artifacts are cultural assets with unique qualities that need to be protected artistically and technically. The widespread use of leather as a manifestation of the nomadic lifestyle of the Turks has made it an important raw material in terms of craft and an important material in terms of art. There are many works made of hides and leather in museums and libraries. It is a universal responsibility to protect these artifacts and transfer them to future generations. In this context, the concern for protection is a phenomenon that has been going on since ancient times. In the repairs made in the past, it was aimed to ensure the functionality of the work and to extend its life by continuous maintenance. Restoration studies carried out today

are based on a theoretical basis. The protection of the leather artifacts that are the subject of the study is carried out by active and passive conservation methods. Passive conservation is a process in which preventive measures are taken by regular maintenance of the works, and sustainability is ensured with minimal intervention. In active conservation, there is a physical intervention-repair of the object. In order not to damage the work during the intervention, some principles and rules have been determined by international institutions and organizations. Emphasized in the articles in these principles, the conservator; In the intervention to be made, it is aimed to evaluate the possible effects of the object on the historical evidence and to decide on the most appropriate preservation method for the artifact.

Leather is an organic material made up of many components. Depending on the environment it is in, it is exposed to different deterioration factors and various types of deterioration occur in the skin. In order to determine the protection and repair method, first of all, it is necessary to define the original structure of the leather and to determine its current condition. In this research, active and passive protection methods applied in leather works are discussed in the context of contemporary conservation theory. The aim of the study is to touch on the material properties of the leather and explain the methods by which it is protected and repaired according to the condition of the work.

Keywords: Cultural Heritage, Conservation, Restoration, Leather.

SANATTA BEDENİNİN DOKUNSAL ÇİRKİNLİĞİ VE TUHAFLIĞI ÜZERİNE BİR İNCELEME: İNSAN DERİSİ GÖRÜNÜMLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Pınar ATLI DANAPINAR, Karabük Üniversitesi

Günümüz Avrupa sanatının temellerinin atıldığı klasik dönem sanatında, sanatçı ideal ve güzel olanın peşinden koşmuştur. Tarihsel süreçte sanat yalnızca arayış nesnesini değiştirmemiş arayış şeklini de değiştirmiştir. Güzel olan genel olarak dengeli, göze hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı vs. olarak tanımlanırken; çirkin olan dengesiz, göze hoş gelmeyen, biçimsiz, bozuk, eksik vs. olarak tanımlanmaktadır. Klasik dönem sonrası görünürlük kazanan sanatta çirkinin tasviri, çeşitlilik kazanarak günümüze değin sürmüştür. Sanatın dönemler boyunca en önemli konusu insan ve insan bedeni olmuştur. İnsan bedeninin güzelliği ve çirkinliği de sanatta sayısız kez tasvir edilmiştir. Bu tasvirlerde çıplak ya da giyinik fark etmeksizin insan cildini/derisini az çok göstermektedir. Deri insan vücudunun en büyük organı ve dış dünyaya açılan en geniş penceresidir. İnsanı bir meta olarak hem dışarıdan koruyan hem sınırlayan hem de tanımlayan bir yapıdır. Bu nedendir ki insan bedeninin güzelliğinden bahsederken aynı zamanda derisinin de güzelliğinden bahsediyor olmak kaçınılmazdır. Deri için temizlik, esneklik, sağlıklı olma hali, pürüzsüzlük, lekesizlik hali genel olarak istenilen durumlar olmakla beraber, derinin güzelliğini de betimleyebilmektedir. Tam tersi kirlilik, sarkma, yaralı olma, hasta olma, pürüzlü ve lekeli olma hali de istenmeyen, çirkin kabul edilen durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Biri dokunma isteğini harekete geçirirken diğeri bunu öteleyen bir tutumu beraberinde getirmektedir. Her iki durum da görülmesi beklenebilir, normal olarak kabul edilen durumlardır. Fakat sanatsal tasvirlerde kimi zaman bu çirkinlik; iğrenç olarak tanımlanabilecek, bakmayı zorlaştıracak, alışılmadık, tuhaf hallere bürünebilmektedir. Sonuç olarak hayvan derisine sahip insanlar, insan derisine sahip hayvanlar, derinin yokluğu, derinin dönüşümü, derinin yarası günümüz sanat pratiklerinde kendine yer bulmuştur. Bu çalışmada literatür taraması yapılarak ilgili yayınlar ve incelenecektir. Bu araştırmanın amacı sanatta beden tasvirlerinin çirkin ya da tuhaf oluşlarına, sahip oldukları derinin katkısını incelemek ve tartışmaya açmaktır.

Anahtar Kelimeler: Estetik, Çirkinlik, Güzellik, Beden, Deri

AN INVESTIGATION ON THE TACTIC UGLINESS AND STRANGENESS OF HIS BODY IN ART: APPEARANCES OF HUMAN SKIN

In the classical period art, where the foundations of today's European art were laid, the artist pursued the ideal and the beautiful. In the historical process, art has not only changed the object of search, but also changed the way of searching. What is beautiful is generally balanced, pleasing to the eye, awe-inspiring, the opposite of ugly, etc. defined as; ugly, unstable, unsightly, misshapen, distorted, incomplete etc. is defined as. The depiction of the ugly in art, which gained visibility after the classical period, has continued until today by

gaining diversity. The most important subject of art throughout the periods has been the human and the human body. The beauty and ugliness of the human body has also been depicted countless times in art. In these depictions, it more or less shows the human skin/skin, whether naked or clothed. The skin is the largest organ of the human body and the largest window to the outside world. It is a structure that both protects, limits and defines human as a commodity. For this reason, when talking about the beauty of the human body, it is inevitable to talk about the beauty of the skin at the same time. Cleanliness, flexibility, state of being healthy, smoothness and spotlessness are generally desirable conditions for the skin, but it can also describe the beauty of the skin. On the contrary, the state of being dirty, sagging, being injured, being sick, being rough and stained appear as undesirable and ugly situations. While one activates the desire to touch, the other brings with it an attitude that postpones it. Both conditions can be expected to occur and are considered normal. But sometimes this ugliness in artistic depictions; It can take on unusual, strange states that can be described as disgusting, making it difficult to look at. As a result, people with animal skin, animals with human skin, the absence of skin, the transformation of skin, the scar of the skin have found a place in today's art practices. In this study, the literature will be searched and related publications will be examined. The aim of this research is to examine and discuss the contribution of their skin to the ugly or strangeness of body depictions in art.

Keywords: Aesthetics, Ugliness, Beauty, Body, Skin

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE SAFRANBOLU'DA DERİCİLİK

Duygu ERSÖZ, Karabük Üniversitesi
Doç. Dr. Yasin DÖNMEZ, Karabük Üniversitesi

İnsanoğlu var olduğundan beri doğa koşullarını kullanarak kendi ihtiyaçlarını karşılamak için araç ve gereçler yapmıştır. İhtiyaçlara göre şekillenip, zamanla gelişerek el sanatlarının temelini oluşturmuştur. Bu şekilde ortaya çıkan ve somut olmayan kültürel miras değerlerinden birisi olan el sanatları, ortaya çıktığı toplumun kimliğini, duygularını, sanatsal değerlerini ve kültürel özelliklerini yansıtarak geleneksel hale gelmiştir.

El sanatları üretildikleri döneme tanıklık eden belgeler olarak geleceğimize ışık tutar ve geçmişimizle bağlantı kurmamızı sağlar. Yöresel olarak farklılık gösteren el sanatları, bulunduğu yörenin de ayrıca önemli turizm değerlerinin başında gelir. Bu el sanatları içerisinde ülkemiz ve Safranbolu tarihi içinde önemli rol oynayan birisi de "debbâğlık" (dericilik) tir. Safranbolu ev sahipliği yaptığı birçok medeniyetin farklı kültürlerini bünyesinde tutan tarihiyle günümüze kadar gelen kültürel miras unsurları ile çok zengin bir potansiyele sahip kentimizdir. Bu çalışmanın amacı, yok olma sürecine giren "Dericilik" el sanatının Safranbolu özelinde durumunu tespit etmek, geçmişten günümüze uzanan süreçte yapılanları ele almaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanarak Safranbolu' da dericilik el sanatı ile ilgili mevcut durum ortaya konulmuştur. Dericilik el sanatının devamının sağlanması açısından ara eleman yetiştirilmesi, konunun teşvik edilmesi ve turizme kazandırılması maksadıyla çeşitli atölyelerin yapılması sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: El sanatları, Safranbolu, Dericilik.

LEATHER WORK IN SAFRANBOLU FROM THE OTTOMAN TO THE PRESENT

Since humans existence, human beings have made tools and equipment to meet their own needs by using the conditions of nature. It was shaped according to the needs and developed over time, forming the basis of handicrafts. Handicrafts, one of the intangible cultural heritage values that emerged in this way, have become traditional by reflecting the identity, emotions, artistic values and cultural characteristics of the society in which they emerged.

Handicrafts, as documents witnessing the period in which they were produced, shed light on our future and enable us to connect with our past. Handicrafts, which differ locally, are also one of the most important tourism values in the region. One of these handicrafts that plays an important role in the history of our country and Safranbolu is "tanning" (leather business). Safranbolu is a city that has a very rich potential with its history, which includes the different cultures of many civilizations it hosts, and cultural heritage elements that have survived to the present day.

The aim of this study is to determine the situation of the "Leathering" handicraft, which is in the process of extinction, in Safranbolu, and to deal with what has been done in the process

from the past to the present. By applying semi-structured interview technique, the current situation of leather crafts in Safranbolu has been revealed. In order to ensure the continuation of the leather craft, it has been concluded that various workshops are held in order to train intermediate staff, encourage the subject and bring it to tourism.

Keywords: Handicrafts, Safranbolu, Leatherwork.

GRÖNLAND YAŞAMINDA DERİ SANATI

Gözde Nur GENÇTÜRK, Özel Karabük Final Okulu

Araştırmanın amacı Danimarka krallığına bağlı olan Grönland özerk yerleşim alanının ilk yaşam belirtilerinin göstergesi olan İnuit topluluğunun tarihte sınırlı doğal kaynaklar ve donma derecesinin son derece zorluğunu yaşayan topluluk olarak tarihte izlerini taşımaktadır. Yaşam onlar için hayli zor olsa da zorlu şartların altında avcılık onlar için yaşam güveni haline almıştır. Çünkü onlar bundan başka yapacakları tek bir çareleri olmadığı anlamışlardır. Dünyanın en büyük buzullarıyla kaplı olan Grönland adası İnuitleri fok balığı derisinden ve ren geyiği tüyünden kıyafetler yaparak zorlu şartlarda yaşayabilmek için kendilerine kıyafetler tasarlamışlardır. Hayvanlar farklı konulardan insan yaşamında yerini almasının yanında günümüze kadar önemini sürdürdüğü gerçeği görülmektedir. Başlangıçta mağaralarda yaşayan insanlar eskitaş döneminde avcılık yaparak yaşamlarını sürdürdüklerinden dolayı hayvanların derisinden, etinden, postundan faydalanmaktaydılar. Sadece bununla da kalmıyor yaşamlarını mağara resimleriyle süslemişler ve günümüze izler taşımışlardır. İnuitlerin yaşam izlerinin bulunduğu Grönland tarihin en önemli deri işlemlerinin yer aldığı ve tarihin ilk buluntuların ortaya çıktığı bu adada insanların günlük yaşantısında bile hala o tarihi taşıdıklarını görüyoruz. Tasarlanan bu kıyafetlerin en önemli özelliği iyi bir dikiş ve malzeme bilgisi gerektirerek dikilmiş olması, terin vücutta soğumaması ve kıyafetlerin içindeki nemin dışarıya atması kutup şartlarından dolayı insan vücudunun da nefes alıyor olması onlar için oldukça önemliydi. Bundan dolayı üretilen tüm giysiler bu şartlara göre tasarlanmıştır. İğne olarak kuş kemiği kullandıkları görülmektedir. Günümüzde hala etkisini devam ettiren deri sanatı Grönland adasında yaşayanlar için hala önemini devam ettirmektedir. Hristiyanlığın adada yayılması topluluğu kilise ibadetlerini yaparken giyecekleri kıyafetlerde farklılıklar ortaya koymuştur. Yani böylelikle kıyafet çeşitlilikleri çeşitlenmiş ve ilk yapılan kıyafetlerin etkisini taşısa da günümüzde daha modern tasarlandıkları görülmektedir. Sadece kıyafetle de sınırlanmamakla birlikte Dini nesnelere olan Şaman maskeleri dönemin tarihini günümüze taşıyarak buluntularını sergilemektedir. Şaman davullarında da aynı etkisini göstermektedir. Günümüzde hala etkisini devam ettiren deri sanatının etkisi bu çalışmada yerini tarihin ilk topluluğunun yaşam alanı olan Grönland adasında ele alınarak incelenecektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi uygulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deri, Kıyafet, Hayvan, Kilise, Şaman

LEATHER ART IN GREENLAND LIFE

The aim of the research is to determine the autonomous settlement area of Greenland, which is connected to the Kingdom of Denmark. The Inuit community, which is the indicator of the first signs of life, carries its traces in history as a community that experienced the extreme difficulty of limited natural resources and freezing temperature. Although life is very difficult

for them, hunting under difficult conditions has become a life security for them. Because they understood that they had no other calling to do. The Inuit of the island of Greenland, which is covered with the world's largest glaciers, made clothes from seal skin and reindeer hair and designed clothes for themselves in order to live in harsh conditions. It is seen that animals take their place in human life from different subjects, as well as the fact that they continue to be important until today. In the beginning, people living in caves were making use of the skin, meat and hides of animals because they lived by hunting in the old stone period. We see that people still carry that history even in their daily lives on this island, where the most important leather works of history are located and the first finds of history are revealed in Greenland, where the traces of the Inuit's life are found. It was very important for them that the most important feature of these designed clothes was that they were sewn by requiring a good knowledge of sewing and materials, that the sweat did not cool in the body and that the moisture in the clothes was expelled and that the human body could breathe due to the polar conditions. Therefore, all the clothes produced were designed according to these conditions. It is seen that they used bird bones as needles. The art of leather, which still maintains its influence today, still maintains its importance for the inhabitants of the island of Greenland. The community of spreading Christianity on the island showed differences in the clothes they would wear while performing their church services. In other words, the variety of clothing has diversified and although it carries the effect of the first clothes, it is seen that they are designed more modern today. Shaman masks, which are not only limited to clothes, but also religious objects, carry the history of the period to the present and exhibit their finds. It shows the same effect on shaman drums. The effect of the leather art, which still maintains its influence today, will be examined in this research by considering its place in the island of Greenland, which is the living space of the first community in history. Qualitative research method will be applied in the research.

Keywords: Leather, Clothing, Animal, Church, Shaman

MİRÜ KİM'İN ÇALIŞMALARI ÜZERİNDEN BEDEN İLE RUH ARASINDAKİ BÜTÜNLEŞMEYİ SAĞLAYAN DERİ

Eyüp GÜNAYDIN, Bağımsız Araştırmacı

Hayvanlar üzerine yürütülen kuramsal tartışmaların başında hayvan temsili gelmiştir. “Hayvan” kavramı ilk çağlarda insanlar tarafından tanrı olarak temsil edilmiştir. İçinde bulunduğumuz çağda yine insanlar tarafından belirlenen bazı kurallar doğrultusunda yaşam alanlarını yerle bir ettiğimiz hayvanlar ile kurduğumuz ilişkiler tanrı konumundan nesne konumuna geçerek değişmiştir. Hayvan insanlar tarafından yeryüzündeki varlığı göz ardı edilerek nesne olarak konumlandırılmaya başlanmıştır. Bu göz ardı ediş onların kendi varlıklarını temsil etmediği ya da temsil edilmemesi gerektiği anlamına gelmez. Yapılan bu araştırma performans sanatçısı Miru Kim’in insanların kullanımına uygun hale getirilip şekillendirilerek nesne konumuna getirilen hayvan imgesini merkeze alarak oluşturduğu “O Domuz Var Öyleyse Varım ve Domuzları Seviyorum, Domuzlarda Beni” isimli çalışmalarını incelemeyi amaçlamıştır. Miru Kim hayvanları konu aldığı bu çalışmalarında insan olma deneyiminin ötesine geçerek onlarla ruhsal bir bağ kurmaya çalışarak onları meta konumundan yakınlık konumuna çıkartmıştır.

Günümüzde ortaya konan sanatsal çalışmaların insan odaklı oluşu ve hayvanlar ile ilgili yeterli derecede çalışmanın olmayışı bu çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Bu çalışmanın yöntemi nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan eylem araştırmasıdır. Kavramsal çerçeveye ulaşmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Belirlenen yerli ve yabancı, kitap, dergi, tez, makale, gibi bilimsel kaynaklar incelenerek alan yazın düzenlenmiştir. Belirlenen yazılı ve görsel kaynaklardan doğrudan ve dolaylı alıntılara yer verilerek araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hayvan İmgesi, Nesneleştirme, Beden

LEATHER PROVIDING THE INTEGRATION BETWEEN BODY AND SOUL THROUGH MİRÜ KİM'S WORKS

Animal representation has come at the forefront of the theoretical discussions on animals. The concept of "animal" was represented as a god by people in the early ages. In the age we live in, the relations we have established with the animals whose habitats we have destroyed in line with some rules determined by humans have changed from the position of god to the object position. Animals have begun to be positioned as objects, ignoring their existence on earth by humans. This disregard does not mean that they do not or should not represent their own existence. The aim of this research is to examine the works of performance artist Miru Kim named "There Is A Pig, So I Am" and "I Love Pigs, Me in Pigs", which was created by centering the animal image that was made suitable for people's use, shaped and turned into an object. Miru Kim, in these works on animals, went beyond the experience of being human

and tried to establish a spiritual bond with them, taking them from the position of commodity to the position of intimacy.

The importance of this study is that the artistic works put forward today are human-oriented and there is not enough study about animals. The method of this study is action research, which is among the qualitative research methods. Document analysis method was used to reach the conceptual framework. The literature was organized by examining the determined domestic and foreign scientific sources such as books, journals, theses, articles. The conceptual framework of the research was formed by including direct and indirect quotations from the determined written and visual sources.

Keywords: Animal Image, Objectification, Body

ÇAĞDAŞ SANATTA DERİNİN DİLİ

Aleyna GÜNGÖR, Sincan Sınav Anadolu Lisesi

Deri ve deri ürünlerinin yüzlerce yıllık geçmişi olan Türk el sanatları içerisinde ayrı bir yeri vardır. İnsanların ilk çağlardan itibaren kullandığı doğal malzemelerden biri olan deri, Türk sanatında yerini önemle korumuştur. Deri ve deriden eşya üretiminin insanoğlunun yaşama alanı olarak seçtiği her bölgede var olduğu bilinmektedir. Türkler yaşam alanlarında kullandıkları birçok nesneyi deri ile süslemişlerdir. Sadece sanatsal açıdan değil, kültürel ve ekonomik açıdan da dericilik olarak kullanılmış ve hala kullanılmaktadır. Bu uzun süreç içinde sosyo-kültürel yapıya bağlı olarak derinin kullanım alanları genişlemiş ve tasarımları da çoğalmıştır. Derinin yapısal olarak sağlam olması, başlangıçta işlevsel ürünlerde kullanılmasına, zaman içerisinde ise estetik değerler katılarak farklı alanlarda kullanımıyla gelişim göstermiştir. Bu durum derinin kullanım amacının sanata bağlanmasına yardımcı olmuştur. Bugün Türk deri sanatı, geleneksel ve modern sanatlar içinde gelişimini devam ettirmektedir.

Günümüz sanat içerisinde hala yerini koruyan deri, çok eski yıllarda belli başlı alanlarda daha az amaçla kullanılmış, bugüne gelindiğinde sayısız alanda ve pek çok amaçla kullanılan bir materyale dönüşmüştür. Sanatın her alanında yer alan deri günümüz de daha çok giyim, süsleme ve sanatta dericilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmada, geçmişten günümüze deri kullanımının kısaca tarihine, gelişimine ve deriyi yapı malzemesi olarak gören ve işlerinde kullanan önemli sanatçılara ve eserlerine yer verilmiştir. Ön planda tutulan konu, geçmişten günümüz sanatında yer aldığı alanlar ve çağdaş sanatta deri kullanımının önemidir. Anahtar Kelimeler: Türk Sanatı, Deri, Dericilik, Çağdaş Sanatta Deri, Sanat, Kültür, Zanaat

THE LANGUAGE OF LEATHER IN CONTEMPORARY ART

Leather and leather products have a separate place in Turkish handicrafts with a history of hundreds of years. Leather, which is one of the natural materials used by people since the early ages, has maintained its place in Turkish art with importance. It is known that the production of leather and leather goods exists in every region that mankind has chosen as a habitat. Turks have decorated many objects that they use in their living spaces with leather. It has been and still is used as a leather product not only from an artistic point of view, but also from a cultural and economic point of view. During this long period, the areas of use of the skin have expanded due to the socio-cultural structure and the designs have also increased. The fact that the leather is structurally sound has developed with its use in functional products at the beginning and with its use in different fields by adding aesthetic values over time. This situation has helped to connect the purpose of using leather to art. Today, Turkish leather art continues its development within the traditional and modern arts.

Leather, which still retains its place in modern art, was used for less purposes in certain areas

in very old years, and by today it has become a material used in numerous fields and for many purposes. Leather, which is involved in all areas of art, also appears more as leather in clothing, decoration and art today. In this research, the history, development and important artists who consider leather as a building material and use it in their works and their works have been briefly included in the history of the use of leather from the past to the present. The issue that is kept at the forefront is the areas in which it is included in the art of the past and the present, and the importance of the use of leather in contemporary art.

Keywords: Turkish Art, Leather, Leatherworking, Leather in Contemporary Art, Art, Culture, Craft

CAM ÜZERİNDEKİ PSEUDO-KUFİLERİN (13. YÜZYIL) KİTAP KAPAĞI OLARAK DÜZENLENMESİ: DERİ UYGULAMASI

Dr. Öğr. Üyesi Durmuş GÜR, Karabük Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Sebahat KILIÇ BÜLBÜL, Karabük Üniversitesi

Çalışmanın konusunu Hıristiyanlara ait dini yapıların camlarında görülen pseudo-kûfilerden 13. yüzyıla tarihlendirilen tasarımların deri kitap kapağı üzerine uygulanması oluşturmaktadır. 9. yüzyıla Bizans ve Batı sanatında, 10. yüzyıldan itibaren de Hıristiyanlara ait dini yapılarda görülen pseudo-kûfiler, bilim insanları tarafından okunamayan, yabancı bir dilden ödünç alınmış anlamsal ve görsel anlatımın salt simgesel biçimi olarak değerlendirilmiştir. Araştırmacılar pseudo-kûfilerin anlam ifade ettiğini ve bazı metinlerin okunabildiğini çoğunlukla göz önünde bulundurmamıştır. Arapça isim, özel anlam, ayet, iyi niyet ve dilekleri aktaran pseudo-kûfilerin çifte doğası, gizemli yapısı ve tasarım özelliklerinden kaynaklı olarak sıkça tercih edilmiş, uygulamaların geniş yelpazede yayılıp, zamanla zenginleşip derinleşen süslemeler de geçiş unsuru olarak değerlendirilmiştir. Ticaret, fetih, işgal, esirler ve etkileşim başta olmak üzere çeşitli ifadelerle açıklanan uygulamaların apotropaik anlamı yorumlanmış, okunabilen örneklerin dışında değişime uğrayanların da dekoratif tasarımlar olduğu belirlenmiştir. Dini yapıların camlarındaki pseudo-kûfilerin özel anlama sahip olduğu, Arapça bağımsız harfler, El Mülk ya da El Mülk Lillah'ın kısaltması şeklinde, U form, mirror form ya da hala çözülemeyen serbest metinleri kapsadığı görülmüştür. El Mülk ya da El Mülk Lillah ayetinin camlarda olduğu gibi el yazmalarında da uygulanması, çalışmamızın deri kitap kapağı olarak düzenlenmesini sağlamıştır. El Mülk ya da El Mülk Lillah ayetinin uygulandığı dini yapılarda bu ifadenin mülk anlamındaki korumayı sembolize ettiği, kutsal kitaplarla özel uygulamalarda aynı anlama sahip pseudo-kûfilerin ise mülk ya da güç anlamında kullanıldığı belirlenmiştir. Cam uygulamalarda 13. yüzyıla tarihlendirilen pseudo-kûfilerden ortak uygulamalara sahip bazı örnekler deri tasarımı açısından referans kabul edilmiş, estetik ve sembolik özelliklerinin yanında teorik soru ve sorunlar değerlendirilerek deri kitap kapağına uygulama aşamaları belgelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bizans, Cam, Deri, El-Mülk Lillah, Kûfi, Pseudo-Kufi.

THE ARRANGEMENT OF PSEUDO-KUFIS ON GLASS (13TH CENTURY) AS BOOK COVERS: LEATHER APPLICATION

The subject matter of the study was the application of the pseudo-kufi designs dated to the 13th century seen on the windows of religious buildings of Christians on leather book covers. The pseudo-kufis seen in Byzantine and Western art in the 9th century and in Christian religious buildings as of the 10th century were evaluated by scientists as a mere symbolic form of semantic and visual expression that was borrowed from a foreign language, which could not be read. Researchers often overlooked that pseudo-kufis made sense and that some texts

could be read. The pseudo-kufis, which conveyed Arabic names, special meanings, verses, good intentions, and wishes, were frequently preferred because of their dual nature, mysterious structure, and design characteristics, and ornaments, which spread over a wide range of applications, enriched and deepened over time, and were therefore also evaluated as a transition element. It was determined that the apotropaic meaning of the applications, which were explained with various expressions, especially trade, conquest, occupation, captives, and interaction, was interpreted, and the ones that underwent changes were decorative designs, aside from the readable examples. It was also determined that pseudo-kufis on the windows of religious buildings had a special meaning, involved Arabic independent letters, the abbreviation of Al Mulk or Al Mulk Lillah, U-form, mirror form or still non-deciphered free texts. The application of the verse Al Mulk or Al Mulk Lillah in manuscripts as well as on glass ensured that the present study was arranged as a leather book cover. It was determined that this expression symbolized the protection in the meaning of property in religious buildings where the verse Al Mulk or Al Mulk Lillah was applied, and pseudo-kufis, which had the same meaning in holy books and special applications used in the sense of property or power. Some examples of pseudo-kufis that were dated to the 13th century in glass applications, which had common applications, were accepted as the reference in terms of leather design, as well as their aesthetic and symbolic features, theoretical questions and problems were evaluated, the stages of application to the leather book cover were documented.

Keywords: Byzantine, Glass, Leather, Al-Mulk Lillah, Kufic, Pseudo-Kufic.

AFYONKARAHİSAR'DA KOŞUM TAKIMI ÜRETİMİ VE KOŞUM USTASI EROL İŞKUR

Zeynep GÜRMAN, Araştırmacı Yazar

İşlenerek kullanılabilir duruma getirilmiş hayvan postuna deri denilmektedir. Deri insan hayatında çok farklı alanlarda kullanılmıştır. Giyimden döşemeye kadar insan hayatında farklı şekiller almıştır. Hayvan gücünden yararlandığımız dönemlerde atın üstünde eyer, at arabasında atı kontrol etmek için koşum takımı olarak kullanılmıştır. Saraçlık; çeki veya binek hayvanlarının koşum takımlarının, araç ve gereçlerinin deri malzeme kullanılarak yapım, tamir ve süslenmesi işidir. Bu işi yapanlara saraç, saraçların bir arada bulunduğu eğer, at koşum takımlarının satıldığı mekâna da saraçhane adı verilmektedir. Koşum, bir koşum hayvanının araba, kağrı gibi araçlara ya da saban, pulluk gibi aletlere koşulmasını sağlayan kayış takımıdır. Koşumcu, çeşitli koşum parçalarını yapan kimsedir. Geleneksel sanatlarımızdan biri olan koşumculuk, ayrı bir meslek dalıdır. İlk koşum takımlarına MÖ 4.yy'da Mezopotamya'da rastlanmaktadır. Günlük hayatında ve meydana getirdiği uygarlıklarda atın büyük yeri olan Türkler koşum takımlarını Orta Asya'dan beri kullanmaktaydılar. Deri, metal parçalar, boncuk ve renkli ipler gibi malzemelerin bir araya getirilmesi ile koşum takımı oluşturulmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile koşum ustaları da azalmıştır. Saraç ve koşumculuk, koşum hayvanlarının önemini kaybetmesiyle birlikte kaybolmaya yüz tutan birer meslek haline gelmiştir. Hayvan gücünün kullanılmadığı günümüzde Afyonkarahisar'da 1954 doğumlu Erol İşkur son ustalardandır. Küçük yaşlarda babası İhsan İşkur'dan öğrendiği meslek ile geçimini sağlamıştır. Günümüzde Erol usta küçük işyerinde zaman geçirmek için sipariş koşum takımları üretmektedir. Ürettiği koşum takımlarını başa, boyuna ve vücuda takılanlar olarak ayırmaktadır. Binek atlar içinde sade koşum takımı hazırlamaktadır. Belli başlı koşum malzemeleri ise paldum, başlık, gem, çeki kayışı, yan kayışı, yular ve dizgindir. Erol ustanın da çırağı bulunmadığından, gelecek nesillere usta yetiştiremeyecektir. Yapılan bu araştırma ile ustanın yapmış olduğu koşum takımının parçaları ve kullandığı malzemeler anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deri, Koşum, Koşumcu, Saraç, Afyonkarahisar

HAMESS PRODUCTION AND HAMESS MASTER EROL İŞKUR IN AFYONKARAHİSAR

The animal hide that has been processed and made usable is called leather. Leather has been used in many different areas in human life. From clothing to upholstery, it has taken different forms in human life. In the times when we used animal power, the saddle on the horse was used as a harness to control the horse in the carriage. Saddlery; it is the work of making, repairing and decorating the harnesses, tools and equipment of draft or riding animals using leather materials. Those who do this work are called saddlers, and the place where saddlery and horse harnesses are sold is called a saddlery. Harness is a belt set that enables a harness animal to be harnessed to vehicles such as cars, oxcarts, or tools such as plows and plows. A harness is someone who makes various pieces of harness. Harness making, one of our

traditional arts, is a separate profession. The first harnesses are found in Mesopotamia in the 4th century BC. The Turks, who have a great place in their daily life and in the civilizations they created, have been using harnesses since Central Asia. Harnesses are created by combining materials such as leather, metal parts, beads and colored threads. With the development of technology, harness masters have also decreased. Saddlers and harnesses have become professions that tend to disappear with the loss of importance of animal use. Erol İşkur, born in Afyonkarahisar in 1954, is one of the last masters. He earned his living with the profession and he learned from his father İhsan İşkur at a young age. Today, master Erol manufactures custom harnesses to pass the time in his small workplace. He divides the harnesses into head, neck and body wear. He is preparing a simple harness for riding horses. Since master Erol does not have an apprentice, he will not be able to train masters for future generations. With this research, the parts of the harness made by the master and the materials will be explained.

Keywords: Leather, Harness, Saddler, Afyonkarahisar

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI MERKEZ KÜTÜPHANESİNDE KORUNAN MUSHAF'IN KLASİK ÜSLUPTA HAZIRLANMIŞ CİLDİNİN TEZİYİNATI

Ummuhan KAÇAR, Bağımsız Araştırmacı

Geleneksel Türk sanatları içinde önemli bir yer teşkil eden ciltçilik ve tezyinatı, hazırlanmış eşsiz eserlerle temsil edilmektedir. İlk örneklerine Uygur tapınaklarında yapılan kazılarda rastlanılan ve tarihi seyri içinde gelişen ciltçilik, Osmanlı Dönemi'nde 16. yüzyılda klasik üslup olarak nitelendirilen şeklini almıştır. Cilt tezyinatında daha sonraki dönemlerde farklı üslupların gelişmesinin yanı sıra klasik üslupta hazırlanmış cilt yapımı günümüze kadar formunu korumuş ve devam etmiştir. Klasik dönemde Osmanlı üslubunda hazırlanan ciltler, kompozisyon, motif, tezyinatta sadelik ve kullanılan altın miktarı gibi ayırt edici unsurlarla dönem eserleri arasında farkını korur. Cilt yapımında en çok tercih edilen malzeme deridir. Deri cildin üzerine yapılan tezyinatta kullanılan temel malzeme ise altındır. Ülkemizde, müze ve kütüphanelerde çok sayıda eşsiz ciltlere sahip yazma eserler muhafaza edilmektedir. Kitap sanatları açısından bu eserlerin incelenerek kayıt altına alınması büyük önem arz etmektedir. Yazma eserlerin cildi ve tezyinatının, dönem, üslup, karakter ve teknik özelliklerinin incelenerek bilim ve sanat camiasına kazandırılması, gelecek nesillere aktarılması açısından çok önemlidir. Bu bağlamda Diyanet İşleri Başkanlığı Merkez Kütüphanesi'nin Yazma Eserler bölümünde yer alan 000597 demirbaş numaralı Kur'an-ı Kerim'in cilt tezyinatı çalışmada araştırılmıştır. Eser 19. yüzyılın başlarında 1226/1811-12 yılında Abdurrahman Necâî tarafından yazılmıştır. Cildin sırt bölümünde bulunan mühürde "Emin 1333" (M/1914-15) yazmaktadır. Yapılan yakından incelemede cildinin bu tarihte eski onarım gördüğü anlaşılmıştır. Mushaf'ın hattı ve tezhibi döneminin üslup özelliklerini taşımasına rağmen cildi klasik üslupta hazırlanmıştır. Cildin tezyinatı, kütüphaneden temin edilen dijital görüntüler üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışmada nüshanın cilt tezyinatı ele alınarak kompozisyon, desen, motif ve renk özellikleri incelenmiş ve desen analiz çizimleri yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre 1811-12 tarihinde yazılan Mushaf'ın cilt tezyinatı, klasik üslup özelliklerini koruduğu ve döneminin üslup özelliklerinden etkilenmediği dikkat çekici bir husustur.

Anahtar Kelimeler: Cilt, Tezyinat, Klasik Üslup, Desen, Kur'an-ı Kerim

ABSTRACT

Bookbinding and its illumination, which have an important place in traditional Turkish arts, are represented by unique works. Bookbinding, the first examples of which were found in the excavations in the Uyghur temples and developed in the course of its history, took the form described as the classical style in the 16th century in the Ottoman Period. In addition to the development of different styles in bookbinding illumination in the later periods, the binding prepared in the classical style has preserved its form and continued until today. The bookbindings prepared in the Ottoman style in the classical period maintain their difference

among the works of the period in terms of composition, motif, simplicity in decoration, and the amount of gold used. Leather is the most preferred material for bookbinding making. The basic material used in the decoration of the leather binding is gold. In our country, many manuscripts with unique binding are preserved in museums and libraries. In terms of book arts, it is of great importance to examine and record these works. It is very important in terms of hand down to the next generations, Bringing the binding and illumination of the manuscripts to the science and art community by examining the period, style, character, and technical features. In this context, the binding adornment of the Qur'an with the fixture number 000597 in the Manuscripts Section of the Directorate of Religious Affairs Central Library was investigated in the study. The Qur'an was written by Abdurrahman Necati in 1226 AH 1811-12 AD at the beginning of the 19th century. "Emin 1333" (1914-15 AD) is written on the seal on the back part of the binding. Upon closer examination, it was understood that the gilding had undergone an old repair at this date. Although Mushaf's calligraphy and illumination bear the stylistic features of its period, its binding was prepared in the classical style. The illumination of the binding was evaluated on the digital images obtained from the library. In the study, the composition, pattern, motif, and color features of the rewritten were examined by considering the binding illumination, and pattern analysis drawings were made. According to the findings, it is remarkable that the binding illumination of the Mushaf, which was written in 1811-12 AD, preserved the classical style features and was not affected by the stylistic features of its period

Keywords: Illumination, Binding, Pattern, Classical Style, Qur'an

KAHRAMANMARAŞ'TA KIRBA YAPIMI

Öğr. Gör. Cem KARAKIZ, Konya Teknik Üniversitesi

Divanü Lügatü Türk'te "Kırba" Könek kelimesine karşılık verilmiş, matara ve su tulumu olarak açıklanmıştır, aynı zamanda "Bitik" kelimesinin karşılığı olarak da görülmektedir. Deriden yapılan tulum şeklinde su taşımak için kullanılan bir su kabıdır. Anadolu Türkmenlerinin farklı boylarda yaptığı Kırba, müzelerde ve halen yapımı devam eden Kahramanmaraş'taki örneklerine bakıldığında, en küçüğüne kırba, bir büyüğüne Kalaz, en büyük boyuna ise Yanlık denildiği görülmektedir. Göçlerin yapıldığı, yaylalara çıkıldığı ve savaşların at üzerinde yapıldığı zamanlarda, suyun taşınması ve muhafaza edilmesinin oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Sonraları saka tulumu olarak da isimlendirilen Kırba, tulum şeklinde taşınması kolay ve suyu bozulmadan taşımaya yarayan bir eşya olarak önem arz etmiştir. Maraş derisi kullanılarak üretilen Kırba, bitkisel tabaklama ile elde edilen organik deriden yapıldığı için, günümüzde de köylerde ve yaylalarda içerisine su koyulup kullanılmaya devam edilmektedir.

Bu çalışmada Maraş derisi kullanılarak üretilen Kırbanın yapım aşamaları fotoğraflanarak, ustaların bilgilerinden ve erişilebilen farklı kaynaklardan faydalanılmış, Kırbanın yapımı incelenmiştir. Bu çalışma kaybolmaya yüz tutmuş kültürel değerimizin yaşatılmasını sağlamak, gelecek kuşaklara aktarılmasına katkıda bulunmak ve benzeri çalışmalara kaynak oluşturması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kırba, Deri, Kahramanmaraş

MAKING KIRBA IN KAHRAMANMARAŞ

In Divanü Lügatü Türk, the word "Kırba" is used as Könek, it is explained as a water bottle and a water bag, it is also seen as the equivalent of the word "Bitik". It is a water container used to carry water in the form of a suit made of leather. When looking at the examples of Kırba made by Anatolian Turkmens in different sizes, in museums and in Kahramanmaraş, which are still under construction, it is seen that the smallest one is called a Kırba, the one is called Kalaz, and the largest one is Yanlık. It is known that it is very important to transport and preserve water when migrations, plateaus and wars are fought on horseback. The Kırba, which was later also called as a coverall, has gained importance as an item that is easy to carry in the form of a coverall and is used to carry water without spoiling it. Since the Kırba, produced using Maraş leather, is made of organic leather obtained by vegetable tanning, it continues to be used by adding water in the villages and highlands today.

In this study, the production stages of the Kırba, which was produced using Maraş leather, were photographed, the knowledge of the masters and different accessible sources were used, and the production of the Kırba was examined. This study is important in terms of ensuring that our cultural value, which is on the verge of disappearing, is kept alive, contributing to its transfer to future generations, and being a source for similar studies.

Keywords: Kırba, Leather, Kahramanmaraş

TARİHTEN GÜNÜMÜZE DERİ

Didem MERİÇ KARPUZ, Karabük Üniversitesi

İnsanoğlu bin yıllardır lif, toprak, ağaç, taş, deri gibi doğal hammaddelerden elde edilen araç ve gereçleri gündelik yaşamında kullanagelmektedir. Örtünme ve barınma ihtiyacıyla karşı karşıya kalan insanoğlu, ilk olarak beslenebilmek için avladığı hayvanın derisinden yaralanma yoluna gitmiştir. Orta Asya'nın geniş bozkırlarında at süren savaşçı Türklerin avcılıkta ileri gitmesi, hayvancılığın geçim kaynağı olması, yarı göçebe yaşam tarzının gereklilikleri, soğuktan korunabilmek için örtünme maksadıyla ya da barınaklarının yapımında kullandıkları deriler zamanla günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline gelerek sanat eserlerine dönüşmüştür. Doğal bir malzeme olan derinin genel olarak iklim şartları sebebiyle uzun süre dayanıklılığını koruyamadığı bilinmektedir. İnsanoğlu deri sepilme bilgileri gelişinceye kadar malzemenin bozulmasına mani olamamıştır. Derinin sanat ürünü olma özelliği ise deriyi işlemenin keşfedilmesiyle başlamaktadır. Derinin kıymetini; hammaddesi deri olan eşyaların dinsel törenlerde kullanılması, hükümdarlar arasında hediye aracı olması açıklamaktadır. Bunun yanı sıra üst düzey yöneticilerin bir süs eşyasıymış gibi giyindikleri de bilinmektedir. Deri eşya ve aksesuarları, el yapımı ve fabrikasyon olmak üzere iki başlık altında toplanmaktadır. Fabrikasyon ürünler sektörlere ayrılan büyük bir sanayi iken el yapımı deri ürünler ata sanatı olarak yürütülen zanaat olarak sürdürülmektedir. Bu bağlamda kullanımı insanlık tarihi kadar eski olan derinin Türklerdeki tarihsel serüveni Anadolu sahası özelinde incelenmektedir. Ülkemizde müze ve özel koleksiyonlarda bulunan bazı örnekler mercek altına 2 alınarak farkındalık oluşturmak çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır. Bu bildirideki amaçlardan diğeri Osmanlı'nın son dönemleri ile Cumhuriyet Türkiye'sinde dericiliğin geçirdiği değişim anlatmaktır. Geçmişte derinin hangi alanlarda yoğunlukla kullanıldığı, günümüzde değişen beğeni, moda gibi unsurların günümüz kullanım alanlarına etkisi incelenmektedir. Günümüzde dericilik sektörünün durumu, Türkiye'nin dış pazardaki payı ve bazı sorunsalların inceleneceği çalışmada TÜİK verilerinden yararlanılmıştır. Deri zanaatında geçmişte ve bugün kullanılan süsleme teknikleri ile zanaatın bugünkü durumu ve sorunsalları tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deri, Dericilik Sektörü, El Sanatları, Deri Zanaatı, Deri Malzeme.

THE ADVENTURE OF THE LEATHER

Human beings have been using tools and materials obtained from natural raw materials such as fiber, soil, wood, stone, leather for thousands of years in their daily lives. Faced with the need for covering and shelter, human beings first resorted to using the skin of the animal they hunted in order to be fed, turning it into leather. The warrior Turks who rode in the wide steppes of Central Asia went forward in hunting, livestock being a source of livelihood, the necessities of semi-nomadic lifestyle, the leather they used for covering to protect themselves from the cold or for the construction of their shelters became an inseparable part of their daily

lives and turned into works of art. It is known that leather, which is a natural material, cannot maintain its durability for a long time due to climatic conditions in general. The humans could not prevent the deterioration of the material until the knowledge of leather tanning was developed. The feature of leather as a product of art begins with the discovery of leather processing techniques. The value of leather is explained by the use of leather goods in religious 3 ceremonies and being a gift tool among the rulers. In addition, it is known that high ranking leaders dressed in leather as if they are ornaments. Leather goods and accessories are grouped under two headings: handmade and fabrication. While fabricated products are a large industry divided into sectors, handmade leather products are continued as a craft that was carried out as an ancestral art. In this context, the historical adventure of leather, whose use is as old as the history of humanity, in the Turks is examined specifically in the Anatolian region. It is among the aims of the study to raise awareness by examining some examples in museums and private collections in our country. Another purpose of this paper is to explain the change of leather making in the last periods of the Ottoman Empire and the Republic of Turkey. In this paper, the areas leather had been used extensively in the past is examined . In addition, the effects of changing taste and fashion on today's usage areas are examined. In the study, which includes the current situation of the leather industry and examines Turkey's share in the foreign market, as well as some problems, TUIK data was used. The decoration techniques used in the leather craft in the past and today, and the current status and problems of the craft are discussed.

Keywords: Leather, Leather Industry, Handicrafts, Leather Craft, Leather Material.

DERİ KİTAP KAPLARI ÜZERİNDEN TÜRK VE İSLAM CİLT SANATININ GELİŞİMİ

Prof. Dr. Lütfiye GÖKTAŞ KAYA, Karabük Üniversitesi

Orta Asya'daki Buddha mağaralarında yapılan kazı çalışmalarında bulunan deri cilt parçacıkları ciltçilikte deriyi ilk kez Orta Asya Türklerinin kullandığını gösterir. Bu deri kitap kapları üstünde maden kalıplarla baskı tekniğinde süslemeler yer alır. Ayrıca Karahoço kazılarında 7. yüzyıla Uygurlara ait deri bir cilt bulunmuştur. Tarihi süreç içinde Uygur sanatçıların Çin, Irak ve İran'a göç etmesiyle cilt sanatı bu bölgelerde de ortaya çıkıp gelişmeye başlamıştır.

İslam dönemi söz konusu olduğunda deri ciltlerin en erken örnekleri 9. yüzyılda önce Orta Asya'dan Irak'a göç eden Uygur kökenli sanatçılar aracılığıyla Abbasi dönemi Samarra'sında sonra aynı yüzyılın sonlarında Tolunoğulları Mısır'ında karşımıza çıkar. Tahta taslak üstüne deve derisi kaplı olan bu ciltler yatay biçimde ve miklepsizdir. Cildin üstüne tutturulmuş halka ve şeritlerle kitabın dağılması önlenmiştir. Mısır Koptlarının geleneğini sürdüren bu ciltlerin üstünde küçük maden kalıp ve aletle işlenmiş süslemeler vardır. Bu örnekler Selçuklu, İlhanlı, Memlûklü ve erken Osmanlı ciltlerini etkilemiştir.

Bu çalışmada; deri cilt taslaklarının hazırlanması, iç ve dış kapaklarda kullanılan süsleme yöntemleri ele alınarak erken dönemlerden itibaren Osmanlı dönemine kadar cilt sanatının gelişimi değerlendirilecek, deri ciltler üstündeki süsleme programı ile ilgili dönemlerin tezhip sanatı arasındaki ilişkiye değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: İslam Kitap Sanatı, Türk Kitap Sanatı, Cilt Sanatı, Deri Ciltler

THE DEVELOPMENT OF TURKISH AND ISLAMIC BOOKBINDING ART THROUGH LEATHER BOOK CONTAINERS

Leather skin particles found in excavations in Buddha caves in Central Asia show that Central Asian Turks used leather for the first time in bookbinding. There are ornaments in the printing technique with metal molds on these leather book covers. In addition, a leather binding belonging to the 7th century Uighurs was found in the Karahoço excavations. In the historical process, with the immigration of Uyghur artists to China, Iraq and Iran, bookbinding art emerged and started to develop in these regions.

When the Islamic period is mentioned, the first leather binding examples appear in Samarra of the Abbasid period in the 9th century, through Uighur artists who migrated from Central Asia to Iraq, and Tolunoğlu is seen in Egypt at the end of the same century. These bindings, which are covered with camel skin on a wooden outline, are horizontal and without miklep. The scattering of the book is prevented by the rings and strips attached to the top of the binding. Continuing the tradition of the Egyptian Copts, these volumes are decorated with small metal molds and tools. These examples influenced Seljuk, Ilkhanid, Mamluk and early Ottoman volumes.

In this study; The preparation of leather binding sketches, the decoration methods used on

the inner and outer covers will be discussed and the development of the art of binding from the early periods to the Ottoman period will be evaluated, and the relationship between the ornamentation program on leather bindings and the illumination art of the relevant periods will be mentioned.

Keywords: Islamic Book Art, Turkish Book Art, Bookbinding Art, Leather Bookbindings

GEREDE'DE DERİ ÜRETİMİ: MEVCUT DURUM VE TRENDLER

Öğr. Gör. Kemal KILINÇ, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Gerede eski zamanlardan beridir önemli deri üretim merkezlerinden birisi konumundadır. İlerleyen yıllarda ise Gerede'nin Türkiye'deki büyükbaş deri üretim merkezi olacağı öngörülmektedir. Birçok işletmenin faaliyete başladığı ve diğer işletmelerin de taşınma sürecinde olduğu Gerede Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, ayrıca Gerede'deki canlılığı tetikler konumdadır. Mevcut durumda bazıları küçük atölyeler şeklinde olmakla beraber 120 civarında tabakhane deri üretimi gerçekleştirilmektedir. Gerede ekonomisi deri üretimine endekslidir. Buradaki her tabakhane dışarıya emtia satan ve ilçeye para getiren birer kuruluş olarak nitelendirilir. Yaklaşık 2500 çalışan potansiyeli ile bölge ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Büyükbaş deri üretiminin ham deriden başlamak üzere bitmiş deriye kadar yapıldığı Gerede'de, deri üreticileri kolektif üretim sistemi sayesinde dünya standartlarında deri üretimine ayak uydurabilmişler, bu sayede Türkiye'deki diğer bölgelerin aksine sürekli üretim yapabilir duruma gelmişler ve Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'ne taşınma sürecini başlatabilmişlerdir. Gerede'deki tabakhanelerde; başta ayakkabı olmak üzere çeşitli ürünler için bitmiş deri üretimi dünya standartlarında makinalar, kimyasallar ve nitelikli işgücü ile yapılmaktadır.

Bu çalışma ile mesleki deneyim ışığında; karşılıklı görüşme yöntemi ve saha gözlemiyle Gerede'deki deri üretiminin mevcut durumu analiz edilmiş, Gerede'deki deri üretiminin aşamaları ve iş yapış şekli ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca Dünyadaki ve Türkiye'deki üretim ve deri sanayi ile ilgili trendlerin Gerede Deri Sanayisine etkileri de irdelenmiş ve Gerede'de deri üretimindeki trendler gözler önüne serilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gerede, Deri Üretimi, Dericilik, Trendler, Tabakhaneler

LEATHER MANUFACTURING IN GEREDE: CURRENT STATUS AND TRENDS

Gerede has been one of the important leather production centres since old times. In the following years, it is foreseen that Gerede will become a bovine leather production centre in Turkey. Gerede Leather Specialization Organized Industrial Zone, where many businesses have started their activities and other businesses are in the process of moving, is also in a position to trigger the vitality in Gerede. Currently, leather production is carried out in around 120 tanneries, some of which are in the form of small workshops. Gerede economy is dependent on leather production. Every tannery here is considered an establishment that sells commodities and brings money to the county. It contributes to the regional economy with the potential of approximately 2500 employees.

In Gerede, where bovine leather production is carried out from raw hide to finished leather, tanners have been able to keep up with world-class leather production thanks to the collective

production system. In this way, unlike other regions in Turkey, they became able to produce continuously and started the process of moving to the Leather Specialization Organized Industrial Zone. In the tanneries in Gerede; finished leather production for various products, especially for shoes, is made with world-class machines, chemicals and qualified workforce. With this study, in the light of professional experience; the current situation of leather production in Gerede was analysed with the method of mutual interview and field observation, and the stages of leather production in Gerede and the way of doing business were tried to be revealed. In addition, the effects of the trends in the production and leather industry in the world and in Turkey on the Gerede Leather Industry were also examined and the trends in leather production in Gerede were tried to be revealed.

Keywords: Gerede, Leather Manufacturing, Leathermaking, Trends, Tanneries

DERİ MALZEMENİN SERAMİK SANATINDA ETKİLERİ: MARIYN LEVİNE ESERLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Koza KURT KIRTAY, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

İnsanoğlunun tarih sahnesinde görülmeye başladığı çağlardan itibaren deri, öncelikle yaşamsal ihtiyaçlarına hizmet eden önemli bir malzeme olmuştur. Doğa şartlarıyla mücadele etmelerini kolaylaştıran, barınmaları için çadır, yatak, giysi gibi birçok temel eşyanın yapıma elverişli olması deriyi önemli kılmıştır. Temel ihtiyaçların giderilmesinin yanı sıra gelişmeye başlayan toplumların estetik ve beğeni algılarının değişmesiyle birlikte de çeşitli süs ve küçük eşyalar da deri malzemeyle üretilmeye başlamıştır. Yüzyıllardır kullanımı süren deri, organik yapısı sebebiyle deforme olma eğiliminde olan bir malzemedir. Deri yapısının bu özelliği Kanadalı seramik sanatçısı olan Marilyn Levine'i etkilemiştir. Eserlerinde zaman ve anları kayıt altında tutabilmeyi işlemektedir. Derinin bu kavramları yansıtabilecek, kendi tarihinin kaydını tutan bir malzeme olduğunu düşünen sanatçı, kolay şekil alabilmesi ve verilen biçimi koruması nedeniyle de üretimlerinde kili tercih etmektedir.

Levine, malzemeyi taklit ederek deriden yapılmış kadar gerçek form ve dokuların hâkim olduğu eserler üretmiştir. Çalışmalarında, hiçbir ayrıntıyı yakından ilgilenmeyecek kadar küçük görmediği bu yüzden de her bir parçanın şekillendirilmesinin çok uzun zaman aldığını söylemektedir. Bavullar, kupalar, çantalar, montlar, ceketler, ayakkabılar, botlar ve eldivenler bu seramik heykellerdendir. Trompe l'oeil tarzında eserler üreten ilk seramik sanatçısı olan Levine, çalışmalarını sanki gerçek deri tabakaları kullanıyormuş gibi, birileri tarafından kullanılmış, giyilmiş hissi uyandırmaktadır. Gerçeğinden ayırt edilemeyeceği kadar ince ayrıntılara sahip olan eserlerin seramik olduğu ancak dokunulduğunda anlaşılabilir. Yaşanmışlığın izleri olan çizik, yırtık, delik leke gibi unsurları seramik heykellerinde yansıtabilmek için kili çeşitli malzemelerle birleştirerek çalışmıştır. Zaman kavramını, anları kayıt altına almak için, yıllar içinde farklı malzemeler kullanarak tekniğini geliştirerek amacına ulaştığı görülmektedir. Marilyn Levine'in eserlerinin anlattığı hikayeleriyle izleyiciyi hem görsel hem de dokunsal bir deneyim yaşatarak etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Deri, Deri Malzeme, Seramik, Marilyn Levine.

EFFECTS OF LEATHER MATERIAL ON CERAMIC ART: MARILYN LEVINE WORKS

Since the ages when mankind began to appear on the stage of history, leather has been an important material that primarily serves its vital needs. The fact that many basic items such as tents, beds and clothes are suitable for their shelter, making it easier for them to fight against natural conditions, has made leather important. In addition to meeting the basic needs, various ornaments and small items have also started to be produced with leather materials, with the change in the aesthetic and taste perceptions of the developing societies. Leather, which has been in use for centuries, is a material that tends to deform due to its organic structure. This feature of the leather structure influenced Marilyn Levine, a Canadian ceramic

artist. In her works, she deals with keeping time and moments under record. The artist, who thinks that leather is a material that can reflect these concepts and keeps a record of his own history, prefers clay in his productions because of its easy shape and preservation of the given shape.

By imitating the material, Levine has produced works in which forms and textures are as real as leather. She says that she does not consider any detail too small to pay close attention to in her works, so it takes a long time to shape each piece. Suitcases, mugs, bags, coats, jackets, shoes, boots and gloves are among these ceramic sculptures. Levine, who is the first ceramic artist to produce works in the style of trompe l'oeil, evokes the feeling of being used and worn by someone, as if using real leather layers. The artifacts, which have such fine details as to be indistinguishable from the real thing, can only be understood when touched, that they are ceramics. He worked by combining clay with various materials in order to reflect elements such as scratches, tears, holes and stains, which are traces of experience, in his ceramic sculptures. It is seen that the concept of time has reached its goal by improving its technique by using different materials over the years to record moments. With the stories told by Marilyn Levine's works, she impresses the audience by giving them both a visual and a tactile experience.

Keywords: Leather, Leather Material, Ceramic, Marilyn Levine.

BEDENİN SANAT NESNESİ OLARAK KULLANIMI: KAMUFLAJ ve YANILSAMA İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KOCALAN, Karabük Üniversitesi
Büşra ABACIOĞLU, Millî Eğitim Bakanlığı

Tarih boyunca taş, duvar, ahşap, bez, kâğıt ve deri gibi çeşitli malzeme ve yüzeyler sanatsal ifade araçları olarak kullanılmıştır. Bu yüzeyler arasında yer alan insan bedeni, 20. ve 21. yüzyılda farklı sanat disiplinlerinde alternatif yaklaşım ve yöntemlerle sanat nesnesi haline dönüşmüştür. Salt bedenin yer aldığı Performans Sanatı ve bilhassa insan derisinin tuval olarak kullanıldığı Vücut Sanatı; kâh bedenin ön plana çıktığı kültürel ve toplumsal konuları merkeze alan ideolojik bir tavrı kâh ortama ayak uydurma amacıyla, vücudun kamufle edildiği stratejik bir yaklaşımı içinde barındırır.

Gizlenme amacıyla hayvanların derileri üzerinde doğal ve içgüdüsel olarak oluşan kamuflaj, sanat dinamiklerinde daha çok vücut boyama şeklinde varlık gösterir. Farklı kültürlerde çeşitli amaçlara yönelik insan derisine uygulanan kamuflaj sayesinde; bozulma, gerçeklik, yanılısama ve dönüşüm gibi kavramlar sorgulanmıştır. Vücut veya kıyafetlerini boyayarak herhangi bir varlığa benzemenin yanı sıra; bulunduğu mekâna karşı kendini kamufle etme konusunda usta olan sanatçılar, çevrenin bir parçası olarak kimliğini yeniden inşa etme amacı güderler. Böyle ideolojiye sahip sanatçılar, bu araştırmanın da temel problematiği olan; görünen gerçekliğin ardındaki mutlak gerçekliği arama çabasındadırlar.

Tarama modelinde olan bu çalışmada, bedenin sanat nesnesi olarak kullanımının işkence ve acı çekme gibi performanslar ile birlikte performatif imalardan ziyade; derinin yüzey olarak ön plana çıktığı kamuflaj stratejileri ve yanılısama ilişkileri mercek altına alınmıştır. Aynı zamanda çalışmada yer verilen örnekler 1980 sonrası dönemde üretilen ve bu özelliğe sahip güncel sanat pratikleriyle sınırlandırılmıştır. Bu doğrultuda çalışmada salt ifade biçimi gizlemek veya gizlenmek olan güncel sanatçıların insan derisi ve kıyafetlerini boyayarak uyguladıkları kamuflaj gibi yanıltıcı yöntemler sayesinde gerçekleşen fenomenler üzerinde durulmuştur. Diğer taraftan izleyiciyi yanıltarak mekânın bir parçası olma kaygısı güdülen çalışmaların temelinde yatan bu felsefeyle birlikte, deri üzerine uygulanan kamuflajın gerçeklik ve yanılısama kavramlarıyla olan ilişkisi doğrultusunda da sorgulamalar ve yorumlamalar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Deri, Beden, Performans Sanatı, Vücut Sanatı, Kamuflaj, Yanılısama ve Gerçeklik

USE OF THE BODY AS OBJECT OF ART: THE RELATIONSHIP OF CAMOUFLAGE AND ILLUSION

Throughout history, various materials and surfaces such as stone, wall, wood, cloth, paper and leather have been used as means of artistic expression. The human body, which is among these surfaces, has turned into an art object with alternative approaches and methods in different art disciplines in the 20th and 21st centuries. Performance Art in which only the body

takes place, and especially Body Art in which human skin is used as canvas; It embodies an ideological attitude that focuses on cultural and social issues, where the body comes to the fore, and sometimes a strategic approach in which the body is camouflaged in order to keep up with the environment.

Camouflage, which is formed naturally and instinctively on the skins of animals for the purpose of concealment, appears more in the form of body painting in the dynamics of art. Thanks to the camouflage applied to human skin for various purposes in different cultures; Concepts such as distortion, reality, illusion and transformation were questioned. In addition to resembling any entity by painting his body or clothes; Artists, who are adept at camouflaging themselves against the space they are in, seek to reconstruct their identity as a part of the environment. Artists with such an ideology, which is the main problematic of this research; they are trying to search for the absolute reality behind the apparent reality.

In this study, which is in the scanning model, the use of the body as an art object together with performances such as torture and suffering, rather than performative implications; camouflage strategies and illusion relations, in which the skin is prominent as the surface, are under the microscope. At the same time, the examples included in the study are limited to contemporary art practices produced in the post-1980 period and having this feature. In this direction, in this study, the phenomena that occur thanks to the misleading methods such as camouflage applied by painting human skin and clothes by contemporary artists whose only form of expression is to hide or hide are emphasized. On the other hand, along with this philosophy underlying the studies that aim to be a part of the space by deceiving the audience, interrogations and interpretations have been made in line with the relationship of camouflage applied on leather with the concepts of reality and illusion.

Keywords: Leather, Body, Performance Art, Body Art, Camouflage, Illusion & Reality

AFYONKARAHİSAR TEPME KEÇE ÜRÜNLERİNDE DERİNİN KULLANIMI

Doç. Dr. Ülkü KÜÇÜKKURT, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Remziye Gülenay YALÇINKAYA, Keçe Sanatçısı ve Araştırmacı Yazar

İnsan ilk önceleri toplayıcılık ve avcılıkla hayatını sürdürmüştür. İklim şartlarına uyum sağlamak için avladıkları hayvanların derisinden, kürkünden faydalanmıştır. Hayvanların bir kısmının evcilleştirilmesiyle küçük ve büyük baş sürüleri oluşturulmuş, hayvanlardan elde edilen ürünlere daha rahat ulaşılmıştır. Koyun, keçi, manda gibi hayvanların derisi çeşitli eşyaların yapımında kullanılmıştır. Deriden; giysi, ayakkabı, aksesuar, ev eşyaları yapılmış, bazı eşyaların tamamlayıcı unsuru olmuştur. Afyonkarahisar’da el sanatlarının birçok alanında deri kullanılmış, giyim eşyaları, sırma işlemeli bebek salıncağı, ayakkabı, koşum takımları, bıçak kını gibi eşyalar yapılmıştır. Afyonkarahisar’da geleneksel tepme keçe üretimi yaygındır. Keçe, yünün fiziksel özelliği olan örtü hücrelerinin, sürtünme ve nem gibi dış etkenlerle birbirine kenetlenmesiyle oluşan bir tür kumaşlar. Bazı ürünlerde deri ve keçe birlikte kullanılmıştır. Kapı perde keçesi, keçe patiklerin tabanları, eğer altı ter keçeleri, köpeklerin boynuna takılan hıltar, çeşitli kayışlar bu birlikte kullanıma örnektir. Eğer altı ter keçeleri halk arasında “Haşa, bellik, belleme” adlarıyla bilinmektedir. Atların terini emmesi için eğerin altına serilen bu keçeler binek takımlarının önemli bir parçasıdır. Günümüzde Afyonkarahisar’da deri koşum takımı yapan az sayıda usta kalmıştır. Keçe ve deri ustalarının ürünleriyle ortaya çıkan bu eşyalar yerini sentetik keçe ve suni deriye bırakmaya başlamıştır. Bu ürünlerin çeşitlerinin, kullanım alanlarının tespit edilmesi, ustalardan ürünlerle ilgili alınan bilgilerin yazılı kaynak haline getirilmesi önem taşımaktadır. Bildirinin başlığı “Afyonkarahisar Tepme Keçe Ürünlerinde Derinin Kullanımı” olarak belirlenmiştir. Araştırmada alan araştırması, literatür taraması yapılmış, deri ve keçe ustalarıyla görüşülerek deri kullanılmış keçe ürünler hakkında bilgi alınmıştır. Afyonkarahisar’da geleneksel tepme keçe ürünlerinde deri kullanılan ürünlerin tespiti, özellikleri, elde edilen bilgilerin yazılı kaynak haline getirilmesi bildirinin amaçları arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Keçe, Deri, El Sanatı, Afyonkarahisar

THE USE OF LEATHER IN AFYONKARAHİSAR KICK FELT PRODUCTS

At first, humans continued their lives by gathering and hunting. In order to adapt to the climatic conditions, they benefited from the skin and fur of the animals they hunted. As a result of the domestication of some animals, herds of small animals and large animals were formed, and the products obtained from animals were more easily reached. The skins of animals such as sheep, goats and buffaloes were used in the manufacture of various items. Clothes, shoes, accessories, household goods made of leather; leather has been the complementary element of some items. Felt is a kind of fabric that is formed by the interlocking of the covering cells, which are the physical properties of wool, with external

factors such as friction and moisture. Leather and felt are used together in some products. Door curtain felt, soles of felt booties, sweat felt pads, hiltar worn around the neck of dogs, various straps are examples of this combination. Horse saddle sweat felts are known as “Haşa, bellik, belleme” among Afyonkarahisar people. Leather was used in many areas of handicrafts in Afyonkarahisar. Items such as garments, baby swings with embroidery, shoes, harnesses, and knife sheaths were made from processed leather. Traditional kick felt production is common in Afyonkarahisar. These felts, which are laid under the saddle to absorb the sweat of the horses, are an important part of the riding animal suits. Today, there are few masters who make leather harnesses in Afyonkarahisar. These items, which emerged with the products of felt and leather masters, started to leave their place to synthetic felt and artificial leather. It is important to determine the types and usage areas of these products, and to make the information received from the masters about the products a written source. The title of the paper was determined as "The Use Of Leather In Afyonkarahisar Kick Felt Products". Field research and literature review were made, and information about felt products with leather was obtained by interviewing leather and felt masters in this study. In Afyonkarahisar, the determination of the products using leather in traditional kick felt products, their properties, and making the obtained information a written source are among the objectives of the paper.

Keywords: Felt, Leather, Handicraft, Afyonkarahisar

DERİ CİLTLEMELERİNDE GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TASARIM ANLAMINDAKİ DEĞİŞİM SÜRECİ

Rüyanur MIZRAK, Karabük Üniversitesi

Cilt ve ciltçilik tarihi oldukça eski tarihlere dayanmaktadır. Bazı görüşlere göre; ‘cilt’ kelimesi Arapça kökenli bir kelime olup “deri” anlamına gelmekteyken bazı kaynaklarda ise ciltlemeye en uygun malzeme deri olduğundan “cilt” ismini almış olduğundan bahsedilmektedir. Orta Asya’da İslamiyet’in kabulünden sonra Türklerde cilt sanatı oldukça gelişmiştir. 16.yy. da cilt sanatı zirveye ulaşmış ve günümüzde muhteşem olarak nitelendirebileceğimiz bezemeleri içeren eserler üretilmiştir. Bu dönemde cilt üzerindeki teknik ve tarzlardaki değişimlerle bezemelerde tasarımsal yenilikler yapılmaya başlanmış olduğu gözlemlenmektedir. Günümüzde ise sanayileşmenin getirdiği makineleşmeyle birlikte el yapımı olan ciltlemenin uğraştırıcı olmasından ve ekonomik kaygılar yaşadıklarından dolayı çırakların sanayileri tercih etmeleriyle usta-çırak ilişkisinin son bulması gibi sebeplerle klasik cilt sanatı durma noktasına gelmektedir. Ucuz ve seri üretim alternatiflerin yaygınlaşmasıyla birlikte her bir aşaması el işçiliği olan ciltçilik alanı yok olmaya yüz tutmuş; klasik ciltlemenin yerine çağdaş ciltçilik yerini almıştır.

Günümüzde hala daha eskiye dair izlerin silinmemesi için bir çaba sarf edilse de eski kalıpların yerini çoğunlukla yenilikçi fikirler almaktadır. El sanatlarında modern üslubuyla yeni bir uğraş haline gelen ciltleme alanı artık tasarım anlamında kendini göstermeye başlamaktadır. Eski geleneklerin kalıbından sıyrılan cilt tasarımları kalıpların yönlendirmesiyle değil tasarımcının fikirleriyle yol izlemeye başlamaktadır. Sanat ve zanaat kavramlarını bir arada bulunduran; ancak günümüze bakıldığında çok tercih edilmeyen deri malzemesi ve ciltleme alanı hala daha gelişim ve değişim sürecini toparlamaya çalışmakta olan bir alandır. Bu bağlamda çalışmanın amacı cilt ve ciltçilik tarihinin geçmişten günümüze nasıl geldiğini aktararak tasarım anlamında nasıl bir yol izlediğini açıklamaktır. Kültürel bir işçilik dalı olan ciltleme ve ciltçiliğin değerli ve meşakkatli el sanatları alanından olmasına karşın bugüne bakıldığında tasarım ve teknik bakımından birçok farklılıkla ele alınmaya devam etse de geçmişe kıyasla eser üreten sanatçı ya da zanaatçı kesimin az olması cilt ve ciltçilik alanını körelten bir husustur. Bu nedenle bu çalışmayı ele almaya teşvik eden amaç ve hedeflerin altında yatmakta olan problem kültürel, sanatsal ve zanaat değeri taşımakta olan ciltleme alanının geçmişten günümüze deri ciltlemelerindeki tasarım anlamındaki değişim süreci ele alınarak günümüzde modern bir biçimde işlenip devamlılığı ve artırılması hususunda teşvik sağlanması öngörülmektedir. Bu bağlamda ise nitel araştırma yönteminin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Çalışmanın verileri doküman analizi yoluyla incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dericilik, Cilt, Ciltçilik, Tasarım, Sanat, Zanaat, El Sanatları

FROM PAST TO PRESENT IN LEATHER BINDINGS THE PROCESS OF CHANGE IN DESIGN

The history of binding and bookbinding dates back to ancient times. According to some opinions; While the word 'skin' is a word of Arabic origin and means "leather", it is mentioned in some sources that it has taken the name "skin" because it is the most suitable material for binding. After the acceptance of Islam in Central Asia, the art of bookbinding in the Turks has developed considerably. 16th century The art of bookbinding reached its peak in Turkey and works containing the decorations that we can describe as magnificent today were produced. In this period, it is observed that design innovations have started to be made in the decorations with the changes in the techniques and styles on the binding. Today, with the mechanization brought by industrialization, the classical bookbinding art comes to a standstill due to the fact that handmade binding is challenging and the apprentices prefer industries due to economic concerns and the master-apprentice relationship ends. With the spread of cheap and mass production alternatives, the field of bookbinding, each stage of which is handcrafted, is on the verge of disappearing; Contemporary binding has taken the place of classical bookbinding.

Today, although an effort is made to not erase the traces of the past, the old patterns are mostly replaced by innovative ideas. The field of binding, which has become a new occupation with its modern style in handicrafts, is now starting to show itself in terms of design. Binding designs that break free from the mold of old traditions begin to follow the path of the designer's ideas, not the direction of the patterns. Combining the concepts of art and craft; however, the area of leather material and binding, which is not preferred much today, is still an area that is trying to recover its development and change process. In this context, the aim of the study is to explain how the history of binding and bookbinding has come from the past to the present and how it has followed in terms of design. Although binding and bookbinding, which is a cultural craftsmanship, is a valuable and difficult handicraft field, it continues to be handled with many differences in terms of design and technique, but the lack of artists or craftsmen who produce works compared to the past is a matter that dulls the field of binding and bookbinding. For this reason, the problem underlying the aims and objectives that encourage this study to be addressed is the change process of the binding field, which has cultural, artistic and craft value, from the past to the present, in terms of design in leather bindings, and it is foreseen to provide incentives for its continuity and increase by processing it in a modern way today. The method used in this study was researched by making a literature review based on the qualitative research method.

Keywords: Leatherwork, Binding, Bookbinding, Design, Art, Craft, Handicraft

MODA SAHNESİNDE BİR ÇAĞDAŞ SANAT SERGİSİ: THE LEATHER AGE

Doç. Dr. Bülent ORAL, Karabük Üniversitesi
Merve FİRİDİN, Bağımsız Araştırmacı

Bu bildiri, disiplinler arası yaklaşımların çağdaş sanat kuramında ortaya çıkışını ve sanat çevresinde sunuluşunu sanat tarihi kuramı çerçevesinde tanıtmayı ve irdelemeyi amaçlamaktadır. Her kültürde, farklı kullanım alanlarına sahip olan deri, renk ve dokusunun yanı sıra işleniş ve üretimi ile tarih boyunca güçlü bir zanaat nesnesi olmuş ve zaman içerisinde üretim nesnesinden bir sanat nesnesinin zeminine de dönüşmüştür. Teknolojinin getirdiği yenilikler derinin moda dünyasında sıklıkla kullanılmasını kolaylaştırmış ve böylece sahne sanatlarında ve moda defilelerinde belirli bir sanat perspektifinde işlenip gösterime sunularak, bir malzemedan daha fazlası olmuş ve moda olgusuna dahil edilmiştir. Başlangıçta ihtiyaç nesnesi olarak kullanılan deri, estetik kaygılar içeren ve belli bir görsel doygunluk için kullanılan bir malzeme olarak da görülmeye başlanmıştır. Tasarımcılar gerçekleştirdikleri bazı sergilerde birçok sanat akımına öykünerek kullanılabilir tasarımlar üretmişlerdir. Bunun dışında bazı moda tasarımlarının sergilendiği defileler veya etkinliklerde alışagelmışliğin dışında artık yeni yöntemlerin kullanıldığı da görülmektedir. Bu etkinliklerde modern ve öncesi dönemlerle özdeşleşmiş renk ve biçimler, moda defileleri ve bazı moda içeriğine sahip sergilerde uygulanmıştır. Bu etkinliklerden biri de tasarımcı Hatice Gökçe'nin 2014 yılında sadece deri malzeme kullanarak gerçekleştirdiği, 16 farklı tasarıma sahip 'The Leather Age' adlı sergisidir. Tasarımcı bu sergisinde Hitit, Urartu, İyonya, Lidya, Troya, Asur ve Arzawa gibi Anadolu medeniyetlerine özgü olan bazı motifleri, deri malzemedan giyim nesnelere üzerinde çağdaş bir tasarımla yorumlamayı amaçlamıştır. Hatice Gökçe, 16 tasarımdan oluşan bu sergisiyle tasarımlarının bütünü temsil etmesinden ziyade her bir tasarımın özgün bir şekilde kendini temsil etmesini amaçlamıştır. Diğer moda sergilerinin güttüğü ticari amaçları bir köşeye bırakan Gökçe, yaptığı tasarımlarla giyim kavramından öte tasarımlarını ön plana çıkarmış, dikkatleri bu unsura yoğunlaştırmıştır. Ayrıca tasarımcı farklı sanat merkezlerinde gerçekleştirdiği bu sergisiyle moda kavramı ile diğer sanat kavramları arasında benzer özellikler bulmayı hedeflemiştir. Gökçe, giyim nesnesini çoğunlukla, doğrudan kullanım amacına yönelik olarak gerçekleştirilen bir defile etkinliğinden çıkararak doğrudan bir sanat sergisi niteliğinde sunmuştur. Böylece tasarımlarının kullanılabilir bir ürünün parçası olması yerine antik çağ ile günümüz arasında bir bağ kuran sanat nesnesi olarak okunabilir olmasının mümkün olduğunu göstermiştir. Hem erkek hem de kadın kıyafetlerinin yer aldığı bu sergi, İlk Çağ uygarlıkları ile özdeşleşen motiflerin günümüz insanına yönelik olarak modern bir yaklaşımla bir sanat nesnesi olarak yeniden işlenmesi açısından dikkat çekicidir.

Anahtar Kelimeler: Sergi, Giyim, Çağdaş Sanat, Antik Çağ, Moda

A CONTEMPORARY ART EXHIBIT IN FASHION ARENA: THE LEATHER AGE

This paper aims to introduce and study the emergence of interdisciplinary approaches in art theory and their presentation around art history theory within the scope of modern art. In every culture, leather which has different areas of usage has become a strong artistic object with its dressing and production along with its color and texture and in time, it is transformed into a base of an art object rather than a product. The innovations that technology brought made it easy for leather to be used in fashion world and therefore, it became more than a product and is added to the fashion concept by working on it in a specific art perspective and by displaying it in histrionics and fashion parades. In the beginning, leather, that was used as a material of needs, started to be seen as a material which contains aesthetical concerns and visual satisfaction. Designers, in some of their exhibits, produced usable designs whilst imitating lots of art movements. Aside from that, the shows displaying some of the fashion designs are seen as new methods rather than ordinary ones. In these events, colors and patterns identical to modern and pre-modern eras are applied in fashion shows and some exhibits that have fashion substance. One of these events is designer Hatice Gökçe's exhibit called "The Leather Age" which has sixteen different designs by only using leather as a material in 2014. Designer aimed to interpret some motives peculiar to Hittite, Urartu, Ionia, Lydia, Troy, Assyria and Arzawa on clothing objects of leather in a modern design. Hatice Gökçe aimed each of her design would represent itself uniquely rather than they represent a unity. Gökçe who left aside the business purposes of other fashion exhibits, put her designs forward which are beyond clothing concept with her works, and she took the attentions to this matter. Also, designer aimed to find similar features between fashion concept and other art concepts in her exhibit which took place in different art centers. Gökçe, took the clothing object out of a fashion show event which aims that cloth to be used according to clothing purposes and presented it as an art exhibit character directly. Therefore, instead of her designs to be a part of a usable product, she showed it can be read as a connective art object between ancient age and today. This exhibit which contains both male and female clothes is remarkable in the sense of her reprocessing of the patterns that are identical to the first age civilizations for today's people with a modern approach.

Keywords: Exhibition, Clothing, Contemporary Art, Antiquity, Fashion

KÜLTÜRÜN DERİDEKİ İZLERİ

Fatma ÖZVERDİ, Karabük Üniversitesi

İnsan doğada olup bitenleri anlayabilmek için her zaman çabalamış ve kavrayamadıklarını sembollere dönüştürerek onlara somut bir anlamlandırmaya çalışmıştır. Toplumlar yazının ve modern dünyada iletişimi sağlayan teknolojinin varoluşundan önce işaretleri, resimleri ve sembolleri kullanarak kendilerini ifade yolları bulmuşlardır. Altında yatan anlama baktığımızda sembol, simge ve şekiller mezar taşlarına, mağara duvarlarına, tapınaklara ve bazen de vücuda ince ince nakşedilmiştir. Deri altına işlenen bütün desenlere dövme denmektedir. Dövme dünyada Amerika başta olmak üzere Mısır, Mezopotamya, Kuzey ve Orta Avrupa, Anadolu, Orta ve Güneydoğu Asya, hemen hemen dünyanın bütün coğrafya ve kültürlerinde varlığını farklı biçimlerde uygulamaktadır.

Dövme, bir boya maddesiyle ve belirli bir teknik kullanılarak alt deri yüzeyine işlenmesidir. Dünyanın çeşitli yerlerini de farklı tekniklerle uygulanan dövmenin, yapımında is, çivit, kına, safran, bitki özleri süt gibi farklı malzeme kullanılmaktadır. Bu malzemeler deride iğne ve benzeri delici araçlar yardımıyla ince yarıkların içine işlenerek kalıcı desenler yaratılmaktadır. Sözcük anlamına bakıldığında dövme, vücut derisinin iğneye benzeyen sivri bir araçla çizilerek içine renk veren maddelerin konulması yoluyla yapılan kalıcı yazı veya resim anlamına gelmektedir.

İnsanlık tarihinde dövme, bazı zaman belirli bir kabilenin totemi, bazı zaman insanları kötülükten koruyan bir tılsım, bazı zaman üst sınıfların bir soyluluk işareti, bazı zaman ise gençlik hareketlerinin alt kimlik simgesi olarak algılanmıştır. Günümüz modern sanayi toplumunda ise dövme, beden süsleme fonksiyonu, güzellik ve moda endüstrisinin bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır.

Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu da görülen dövme geleneğinin izlerini, tarihin derinliklerinden itibaren görmek olasıdır. İnsanlar yaşamlarının şifrelerini dövme motiflerinde gizlemektedir. Günümüzde Türkiye sınırları içinde dövme; Türkmen, Kürt Adana, Adıyaman, Ağrı, Batman, Çankırı, Yozgat, Diyarbakır, Hatay, Kahramanmaraş, Konya, Niğde, Nevşehir, Mersin, Mardin, Şanlıurfa, Van olmak üzere belirli bir yaş üstündeki kadın ve erkeklerde görülmektedir. Mezopotamya birçok kültürün beşiği olmakla birlikte Türkiye’de geleneksel dövmenin en yoğun uygulandığı ve günümüze kadar örneklerini görebileceğimiz yerdir. Anadolu’da farklı din, etnik grup, aşiret ve mezhepleri farklı olan topluluklar arasında dövme sembolleri, yapılış ve görünüş açısından benzer özellik gösterse de birtakım değişiklikler göz önüne serilmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi dışında, İç Anadolu’da, Doğu Anadolu’da, Akdeniz’de çok farklı folklorik özelliklere bağlı kalınarak geleneksel dövme yapılmaktadır.

Bu çalışmada Anadolu coğrafyasının geçmiş ve günümüzde kültürün izleri, derideki dövmenin uygulanış biçimi, teknik özellikleri, semboller ve onlara yüklenen anlamların aktarılması amaçlanmıştır. Çalışmada veri elde etmek üzere nitel araştırma yönteminden kullanılmıştır. Betimsel araştırma yapılarak dövme kavramı üzerine elde edilen bilgilerle hazırlanmış olup, geçmişteki ve günümüzdeki dövmenin gelişim sürecindeki farkındalığı ortaya

çıkarılmak istenmiştir. Araştırma deri kültürünün yok olmadan önce yazılı ve görsel kaynaklarla geleceğe aktarımına katkı sağlamak açısından önem taşımaktadır. Çalışmanın sonucunda dövmenin Anadolu uygulandığının başlıca nedenleri arasında; süslenmek, güzelleşmek, nazardan ve hastalıklardan korunmak, iyileşmek, aşiretlere özgü bir tür kimlik işareti, şans, bolluk ve bereket getirmesi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Deri, Sanat, Sosyal Kimlik, Dövme

ABSTRACT

Man has always tried to understand what is happening in nature and has tried to give a concrete meaning to them by transforming what they cannot comprehend into symbols. Societies have found ways to express themselves by using signs, pictures and symbols before the existence of writing and technology that enables communication in the modern world. When we look at the underlying meaning, symbols, symbols and shapes are finely engraved on tombstones, cave walls, temples and sometimes on the body. All patterns processed under the skin are called tattoos. Tattoo is practiced in different ways in the world, especially in America, Egypt, Mesopotamia, Northern and Central Europe, Anatolia, Central and Southeast Asia, almost all geographies and cultures of the world.

Tattooing is the processing of the lower skin surface using a dye and a certain technique. Different materials such as soot, indigo, henna, saffron, plant extracts and milk are used in the making of the tattoo, which is applied in various parts of the world with different techniques. Permanent patterns are created by processing these materials into thin slits with the help of needles and similar piercing tools.

When looking at the meaning of the word, tattoo means a permanent writing or painting made by drawing the body skin with a needle-like sharp tool and putting color-giving substances into it.

In the history of humanity, the tattoo has sometimes been perceived as a totem of a particular tribe, sometimes as a talisman protecting people from evil, sometimes as a sign of nobility of the upper classes, and sometimes as a symbol of lower identity of youth movements. In today's modern industrial society, tattoos appear as a part of the body ornament function, beauty and fashion industry.

It is possible to see the traces of the tattoo tradition seen in Southeastern and Eastern Anatolia from the depths of history. People hide the codes of their lives in tattoo motifs. Today, tattooing within the borders of Turkey; Turkmen, Kurdish, Adana, Adıyaman, Ağrı, Batman, Çankırı, Yozgat, Diyarbakır, Hatay, Kahramanmaraş, Konya, Niğde, Nevşehir, Mersin, Mardin, Şanlıurfa, Van are seen in men and women over a certain age. Although Mesopotamia is the cradle of many cultures, it is the place where traditional tattoos are applied most intensively in Turkey and we can see examples of them until today. Although tattoo symbols show similar features in terms of construction and appearance among communities with different religions, ethnic groups, tribes and sects in Anatolia, some changes are revealed. Apart from the

Southeastern Anatolia Region, traditional tattoos are made in Central Anatolia, Eastern Anatolia and the Mediterranean by adhering to very different folkloric features.

In this research, it is aimed to convey the traces of the past and present culture of the Anatolian geography, the way the tattoo is applied on the skin, its technical features, symbols and the meanings attributed to them. In the study, qualitative research method was used to obtain data. It was prepared with the information obtained on the concept of tattoo by making descriptive research, and it was aimed to reveal the awareness of the past and present tattoo development process. The research is important in terms of contributing to the transfer of leather culture to the future with written and visual resources before it disappears. As a result of the study, among the main reasons for the Anatolian application of tattoos; adorning, beautifying, protecting from the evil eye and diseases, healing, a kind of identity sign peculiar to the tribes, it has been seen that it brings luck, abundance and fertility.

Keywords: Culture. Leather, Art, Social identity, Tattoo

DERİNİN GİYİM VE AKSESUAR TASARIMINDA KULLANIMI

Doç. Dr. Aylin ÖZCAN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Nail YAPICI, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Deri, hazır giyim ve geleneksel el sanatları alanında kullanılan önemli bir malzemedir. Dünya’da deri malzemesiyle aksesuardan giyime, giyimden iç mekân döşemeye kadar sayısız tasarımlar yapılmaktadır. Deri ve deriden ürünler önemli bir sektör oluşturmakta, Dünya pazarında yüksek fiyatlara ulaşan satışları bulunmaktadır. Derinin temini zor olmakla birlikte verdiği estetik görünüm, dayanım süresi ve insan vücudu ile uyumu bağlamında tercih edilen doğal bir malzemedir. Deriyle yapılan ürünler, Türkiye’nin çeşitli yörelerinde de geleneksel tarzda ve hem zanaat olarak devam etmekte hem de o yöreye ekonomik ve turizm alanında önemli girdi sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı insanoğlunun var ola geldiği Tarih öncesinden günümüz modern çağına dek hiçbir zaman değerini kaybetmeyen doğal bir malzeme olan derinin hem kitlesel üretim yönünden hem de geleneksel el sanatları ürünlerinin tanıtımı ve devamlılığının sağlanmasına vurgu yapmaktır. Bu çalışmada literatür taranarak elde edilen bilgiler ışığında deriye uygulanan işlemler, testler, deri malzemesini sektörel bazda ekonomik girdiye dönüştüren ülkeler ve ürettikleri deri ürün segmentlerinin neler olduğu, geleneksel yöntemler kullanılarak deriye sürdürülebilir tasarım ürünü niteliği kazandıran süsleme teknikleri ele alınmaya çalışılacaktır. Çalışma kapsamında atık deri kullanılarak geleneksel yöntemlerle örnek çanta ve cüzdan denemeleri yapılmıştır. Çalışmanın atık derileri değerlendirip, geleneksel el sanatlarında çokça kullanılan deri malzemesinin kısıtlı imkânlarla rağmen ekonomik girdi sağlayıcı ve deri ürünlerin üretiminin sürdürülebilir olması yönünde özendirici olması bakımından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deri, Süsleme, Geleneksel, El Sanatı

USE OF LEATHER IN CLOTHING AND ACCESSORY DESIGN

Leather is an important material used in the field of ready-to-wear and traditional handicrafts. In the world, countless designs are made with leather materials, from accessories to clothing, from clothing to interior furnishings. Leather and leather products constitute an important sector, and they have sales reaching high prices in the world market. Although leather is difficult to obtain, it is a natural material that is preferred in terms of its aesthetic appearance, durability and harmony with the human body. The products made with leather continue in various regions of Turkey in traditional style and both as a craft and provide an important input in the field of economic and tourism to that region. The aim of this study is to emphasize the promotion and continuity of both mass production and traditional handicraft products of leather, which is a natural material that has never lost its value from the prehistory in which human beings came into existence to today’s modern age. In this study, in the light of the information obtained by scanning the literature, the processes applied to the leather, the

tests, the countries that convert the leather material into economic input on a sectoral basis and the leather product segments they produce, the decoration techniques that make the leather a sustainable design product by using traditional methods will be discussed. Within the scope of the study, the sample experimental designs of the bag and the wallet have been carried out by using waste leather with traditional methods. It is thought that the study will contribute to the use of leather material, which is widely used in traditional handicrafts, in terms of providing economic input despite limited opportunities and encouraging the production of leather products to be sustainable.

Keywords: Leather, Ornament, Traditional, Craft

SAFRANBOLU'DA SOMUT OLMAYAN KÜLTÜR HAZİNESİ OLARAK TABAĞ AHMET BEY TABAKHANESİ VE DERİCİLİK GELENEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Berrin SARITUNÇ, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Yazılı kaynaklara bakıldığında dericiliğin başlangıç tarihiyle ilgili net bilgilere ulaşılamamaktadır. İnsanoğlunun gelişim ve üretim çizgisine bakıldığında ise taş ve ağaçtan sonra en çok kullandığı ürünün deri olduğu bilinmektedir. Derinin uzun süren dayanıklılığı onun kullanım sahasını da geliştirmiş ve genişletmiştir. Derinin süs eşyası olarak da işlenmesi onun zanaat unsuru olma yönünü de geliştirmiştir. Tarihte ilk tabakhanenin Mısır'da yapılan kazılar sonucunda bulunduğu bilinmektedir. Buluntular üzerinde yapılan kimyasal analizler sonucunda sepileyici bitkinin "acasia nilota" olduğu ve %31 oranında tanen içerdiği tespit edilmiştir. Yine kazılar esnasında yarım veya bir metre derinliklerinde çukurlarda gömülmüş, kılları çıkartılmış derilerle, acasia nilota bitki karışımına rastlanmıştır (Kozbay, 2009: 14).

Anadolu'da da deri kültürünün gelişmiş olduğu yapılan kazılardan elde edilen delici ve kesici aletlerden anlaşılmaktadır (Katlı, 1998: 24). Türklerin yaşayış biçimleri neticesinde kullanım açısından uzun ömürlü olan deri, sürtünmelere karşı dayanıklı ve iklim koşullarına karşı da koruyucu olması nedeniyle tercih edilmiştir (Ögel, 1984: 222).

Orta Asya'da çok ileri düzeyde deri bilgisine sahip olan Türkler Anadolu'ya yerleştikten sonrada bilgilerinin buradaki kültürle birleştirerek geliştirdiler. Selçuklu döneminden günümüze çok fazla eser kalmamıştır ama o döneme ait olan ciltlerden Anadolu Selçuklularının deriyi çok iyi işlediği anlaşılmaktadır (Aydın, 1996: 16).

Osmanlı imparatorluğu döneminde de derinin çok geniş bir kullanım alanı bulunduğu bilinmektedir ki bu noktada Osmanlı döneminde en güzel deri işlerinin yapıldığı yer Kazlıçeşme'dir. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde, dericilerin Yedikule ve Kazlıçeşmede 540 yıldan beri faaliyette olduğu belirtilmektedir. Ayrıca çeşitli fermanlarda Fatih Sultan Mehmet'in fetihten sonra sur dışında yerleştirdiği debbağlar için 360 dükkân inşa ettirdiği, debbağlık yapmak isteyenlere bu işlerini düşük ücretlerle kiraladığını ve gelirin Ayasofya Vakfiyesi'ne bağlandığını da belgelemektedir. Fatih surları içerisinde kesilecek bütün hayvanların derilerini onlara tahsis ederek, debbağlığı teşvik etmiştir (Küçükerman, 1988: 22). Bu noktada çalışma alanımızla ilgili olarak özellikle Osmanlı döneminde ekonomik bakımdan gelişen ve ahilik anlayışının hâkim olduğu Safranbolu'da da çeşitli çarşılar kurulmuştur (Demirciler, Debbağlar Çarşıları).

XVI. yüzyılda dericilik ve dericiliğe bağlı sanatlar gelişmiş, yine Arasta Çarşısı da bu asırda yapılmıştır. XIX. asır Safranbolu'nun sancak merkezi olması nedeniyle ticaret ve ekonominin en hareketli olduğu asırdır. El sanatları debbağlık (dericilik) bu asırda ileri düzeylere ulaşmıştır (Tunçözgür, 1999, 23-24). XVI. asırda Safranbolu'da ekonominin merkezi bugünkü sığır pazarının bulunduğu yerdeki Tuzcu Hanı'dır. Bu hanın diğer bir adı da Hidayetullah Ağa Hanı'dır (Safranbolu Kaymakamlığı Hizmet İçi Brifing Dosyası, 2007, s.14). Cinci Hanı'nın yapıyla (17. yüzyıl) birlikte ekonomik hareketlilik epey ivme kazanmıştır (Tunçözgür, 1999, 24).

Cumhuriyet döneminde gerilemeye başlayan bölge ekonomisi, 1937’de Karabük’e Demir Çelik Fabrikası kurulana kadar tarım ve hayvancılıktan ibaretken, bu yıldan itibaren iş alanı olarak fabrika ön plana çıkmıştır. Karabük’ün gelişen ekonomik imkânlarının sonucu olarak Safranbolu’da ticaret ve tarımda gelişme olmuştur (Akman, 2000, 23).

Bölgesinde dericilik açısından önemli bir yere sahip olan Safranbolu’da dericilik, tarım ve kerestecilikten sonra üçüncü sırada gelmekteydi. 1940’larda Karabük Demir Çelik Fabrikası’nın kurulması ile Safranbolu, ekonomideki eski gücünü kaybetmeye başlamıştır.

Çalışmamızın amacı kaybolmaya yüz tutmuş bir el sanatı olan dericilik geleneğini somut olmayan kültürel miras olan Tabak Ahmet Bey Konağı çerçevesinde inceleyerek kayıt altına almaktır.

Çalışmamız görüşme tekniği ile yapılmış, Debbağ Ahmet Bey ve ailesi ile yapılan 2020-21 yılında gerçekleştirilen mülakatlar ile sınırlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dericilik, Debbağ, Safranbolu, Somut Olmayan Kültürel Miras, Tabakhane

TABAĞ AHMET BEY TANNERY AND LEATHER TRADITION AS AN INTANGIBLE CULTURAL TREASURE IN SAFRANBOLU

Looking at the written sources, it is not possible to reach clear information about the start date of leather making. When we look at the development and production line of human beings, it is known that the most used product after stone and wood is leather. The long-lasting durability of leather has also improved and expanded its usage area. The processing of leather as an ornament has also improved its aspect of being a craft. It is known that the first tannery in history was found as a result of excavations in Egypt. As a result of the chemical analyzes on the finds, it was determined that the tanning plant was “*acasia nilota*” and contained 31% tannin. Again, during the excavations, a mixture of *acasia nilota* and *acasia nilota* plants was found with the skins of which the hairs were removed and buried in pits half or one meter deep. (Kozbay, 2009: 14).

It is understood from the piercing and cutting tools obtained from the excavations that the leather culture was developed in Anatolia (Katlı, 1998: 24). Leather, which is long-lasting in terms of use as a result of the way of life of the Turks, was preferred because it is resistant to friction and is protective against climatic conditions (Ögel, 1984: 222).

Having very advanced leather knowledge in Central Asia, the Turks developed their knowledge by combining them with the culture here after they settled in Anatolia. There are not many works left from the Seljuk period, but it is understood from the volumes belonging to that period that the Anatolian Seljuks processed the leather very well (Aydın, 1996: 16).

It is known that leather had a very wide usage area during the Ottoman Empire period, and at this point Kazlıçeşme is the place where the most beautiful leather works were made in the Ottoman period. In Evliya Çelebi's Travel Book, it is stated that leather makers have been operating in Yedikule and Kazlıçeşme for 540 years. In addition, in various edicts, it is documented that Fatih Sultan Mehmet had 360 shops built for the tanners he placed outside

the walls after the conquest, that he rented these works for low wages to those who wanted to do tanning, and that the income was tied to the Hagia Sophia Foundation.

She encouraged tanning by allocating the skins of all animals to be slaughtered within the walls of Fatih (Küçükerman, 1988: 22).

He encouraged tanning by allocating the skins of all animals to be slaughtered within the walls of Fatih (Küçükerman, 1988: 22).

At this point, various bazaars were also established in Safranbolu, which developed economically especially in the Ottoman period and where the ahi-order understanding prevailed (Demirciler, Debbağlar Bazaars).

XVI. In the 19th century, leatherwork and arts related to leatherwork developed, and the Arasta Bazaar was also built in this century. XIX. Since Safranbolu was the sanjak center, it was the century when trade and economy were the most active. Handicraft tanning (leathering) reached advanced levels in this century (Tunçözgür, 1999, 23-24). XVI. In the 19th century, the center of economy in Safranbolu was Tuzcu Inn, where the cattle market is located today. Another name of this inn is Hidayetullah Ağa Han (Safranbolu District Governorship In-Service Briefing File, 2007, p.14). With the construction of the Cinci Inn (17th century), economic activity gained momentum (Tunçözgür, 1999, 24).

While the economy of the region, which started to decline in the Republican period, consisted of agriculture and animal husbandry until the Iron and Steel Factory was established in Karabük in 1937, the factory has come to the forefront as a business area since this year. As a result of the developing economic opportunities of Karabük, there has been a development in trade and agriculture in Safranbolu (Akman, 2000, 23).

In Safranbolu, which has an important place in terms of leatherwork in its region, leatherworking was in the third place after agriculture and timber. With the establishment of the Karabük Iron and Steel Factory in the 1940s, Safranbolu began to lose its former power in the economy.

The aim of our study is to examine and record the tradition of leather making, which is a handicraft that is about to disappear, within the framework of the intangible cultural heritage, Tabağ Ahmey Bey Mansion.

Our study was conducted with the interview technique and was limited to the interviews conducted with Debbağ Ahmet Bey and his family in 2020-21.

Keywords: Leatherwork, Tannery, Safranbolu, Intangible Cultural Heritage, Tannery.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MODA SAHNESİNDE ORTAYA ÇIKAN AKIMLARDA DERİ KULLANIMI

Öğr. Gör. Tuğba SEFEROĞLU, Giresun Üniversitesi Şebinkarahisar Uygulamalı Bilimler
Yüksekokulu

Dr. Öğr. Üyesi Leyla KAYA DURMAZ, Giresun Üniversitesi Şebinkarahisar Uygulamalı Bilimler
Yüksekokulu

Toplum içinde önemli ve yaygın bir olgu olan moda kişilerin sosyo-ekonomik durumu, sosyal çevresini, sınıfını, yaşını, ırkını ve özellikle de cinsiyetini tanımlamasına yardım eden toplumsal kimliği oluşturmanın ve ifade etmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu faktörlerin etkisi ile birlikte kişiler tarafından farklı şekillerde algılanabildiği gibi, farklı biçimlerle de yansıtılabilmektedir. II. Dünya Savaşı sonrası yaşam koşullarının değişmesine duyulan duygusal tepkilerin bir ifade biçimi olarak çeşitli moda akımları ortaya çıkmıştır. Modern toplumda sayısı oldukça fazla olan alternatif kültür biçimleri ve bu kültür biçimlerine dahil olan gençler egemen kültür değerlerine yönelik protestolarını giysi biçimleri aracılığıyla yansıtmışlardır. Gençlerin meydana getirdikleri alt kültürlerin ideolojilerinin de bir parçası haline gelen deri ve deri ürünleri sıklıkla tercih edilmiştir. İnsan zekâsının ve becerikliliğinin gerçek bir kanıtı olan deri, şüphesiz medeniyetin gelişmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. İlk insandan günümüze kadar deri, hemen hemen her tasarım ve moda çağının kalıcı bir özelliği olmuştur. Kaydedilen en eski deri eserlerin, M.Ö. 1300'lü yıllara kadar uzandığı bilinmektedir. İlk çağlardan günümüze kadar gelen süreçte teknoloji ve buna bağlı olarak üretim, form, sembolik değerler ve tasarımlar bakımından sürekli değişim/gelişim gösteren deri, dünyanın her yerinde tercih edilen ve moda döngüsünde karşımıza çıkan bir hammaddedir. İlkel insanların hayvan postlarına bürünerek korunduğu şekilden günümüzde artık lüks giyim içinde yer alan deri ürünler önemli bir sanayi dalı oluşturmaktadır. Deri, moda endüstrisinin önemli hammaddelerinden birisidir. Deri ürünlerin doğal olması, insan sağlığına zarar vermemesi ve raf ömrünün uzun olması tercih edilmesinde önemli rol oynamaktadır. Yapılan bu araştırma ile alt kültürlerin giyim göstergelerinden biri haline gelen deri ve deri ürünlerin geçmişten günümüze moda tarihi içinde parladığı bilinen uzay çağı akımı, glam & rock, punk ve grunge moda akımları incelenmiştir. Betimsel tarama modeli kullanılarak belirlenen moda akımları ve dönemlerinde, moda olgusu haline gelen “deri ve deri ürünler” seçilen görseller üzerinden teknik ve biçimsel özellikler açısından analiz edilmiştir. Araştırmanın, deri ve deri ürünlerin kullanım alanları, kullanım şekli ve sembolik değerleri bakımından benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deri, Moda, Moda Akımları, Giyim

FROM THE PAST TO PRESENT USE OF LEATHER IN THE TRENDS OCCURED ON THE FASHION STAGE ABSTRACT

Fashion, which is an important and widespread phenomenon in society, is an integral part of forming and expressing social identity that helps people define their socio-economic status, social environment, class, age, race and especially gender. With the effect of these factors, it can be perceived by people in different ways, and it can also be reflected in different ways. Various fashion trends have emerged as an expression of emotional reactions to the change in living conditions after World War II. Alternative cultural forms, which are quite numerous in modern society, and young people who are included in these cultural forms have reflected their protests against the dominant cultural values through their clothing styles. Leather and leather products, which have become a part of the ideologies of the subcultures created by the youth, were frequently preferred. A true testament to human intelligence and resourcefulness, leather has undoubtedly played a crucial role in the development of civilization. From the first man to the present, leather has been a permanent feature of almost every design and fashion era. The earliest recorded leather artifacts date back to the BC. 1300s. Leather, which constantly changes/develops in terms of technology and accordingly production, form, symbolic values and designs, is a raw material that is preferred all over the world and that we encounter in the fashion cycle. Since primitive people were protected by wearing animal skins, leather products which are now included in luxury clothing, constitute an important branch of industry. Leather is one of the important raw materials of the fashion industry. The fact that leather products are natural, do not harm human health and have a long shelf life play an important role in the preference. With this research, the space age movement, glam & rock, punk and grunge fashion trends, which are known to shine in the history of fashion from past to present, of leather and leather products, which have become one of the clothing indicators of subcultures, were examined. "Leather and leather products", which have become a fashion phenomenon in the fashion trends and periods determined by using the descriptive visual scanning model, were analyzed in terms of technical and formal features through the selected images. It is thought that the research is important in terms of revealing the similarities and differences in terms of usage areas, usage patterns and symbolic values of leather and leather products.

Keywords: Leather, Fashion, Fashion Trends, Clothing

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİMDE YENİ BİR BAKIŞ AÇISI: VEGAN DERİ

Kübra SERT, Karabük Üniversitesi

İnsan hayatında azımsanamayacak büyüklükte bir kullanım alanına sahip olan deri, insanlık tarihinin başından beri farklı kullanımlarla kendine yer edinmiş önemli bir tekstil ürünü olarak kullanılmaktadır. Derinin en çok kullanıldığı alan olan moda sektörü doğal kaynakları en çok kirleten dünyadaki ikinci sektördür. Yakın geçmişe kadar moda sektörünün tüketici üzerinde oluşturduğu etki sonucu egzotik hayvanların deri ve kürklerine yoğun bir talep oluşmuştu. Deri ve kürkleri için hayvanlar vahşice katlediliyor ve birçok türün nesli moda anlayışı ve ticari amaçlarla tüketilirken birçoğunun ise tükenme noktasına getirilmişti. Her ne kadar günümüzde ünlü moda firmaları bu konuda duyarlılık göstermeye başlayarak petrol bazlı suni deri ve kürk tercih ediyor olsa da egzotik hayvan katliamı yasadışı olarak sürdürülmektedir. Ayrıca teknolojik ilerlemelerin de etkisiyle geleneksel deri tabaklanması ve üretim sürecinde kullanılan doğal yöntemlerin yerini derinin daha kolay boyanması, sınırsız renk seçeneği, su geçirmezlik ve yanmazlık gibi özellikler elde edebilmek adına yoğun kimyasal ve toksik maddelerin kullanıldığı yöntemler almıştır. Bunun sonucu olarak deri üretim alanlarının yeterince arıtması yapılmadan kontrolsüzce salınımını yaptığı atık maddeler toprağa, doğal su kaynaklarına ve hatta denize ulaşarak çevre kirliliğine ve canlıların ölümüne dahi sebep olmuştur. Sadece doğal hayatı değil deri üretiminde çalışan işçilerin de sağlığını tehlikeye atmıştır. 20. yy 'nın yarısından itibaren medyanın da etkisiyle dünyada gelişen çevre dostu tüketim talebi ve ekolojik hareketlerin artışı ile moda sektörü bu duruma kayıtsız kalamayarak petrol bazlı suni deriye (poliüretan) yönelmiştir. Her ne kadar vegan bir malzeme olsa da özünde plastik bir malzeme olması sebebi ile doğada parçalanamamaktadır. Bu da sürdürülebilir bir çözüm olmadığını göstermektedir. İşte bu noktada yeni bir bakış açısı ile sürdürülebilir vegan deri anlayışı ortaya çıkarak farklı bir dünyanın mümkün olabileceğini göstermektedir. Vegan deri üretiminde kullanılan malzemeler şaşırtıcı bir şekilde mantar (miselyum), ananas yaprağı, kaktüs, mango, zeytin, şarap, kombuçha çayı, elma, hindistan cevizi, bambu, soya, kenevir, muz vb. bitkisel ve kolaylıkla elde edilebilir kaynaklardan oluşturulmaktadır. Toprak, su vs. gibi ekstra kaynak kullanımına gerek kalmadan tarımsal bir üretimin yan ürünü olarak ileri dönüşüm için bir hammadde elde edilmektedir. Yerel çiftçi için yeni bir gelir kaynağı ve bu hammaddenin ayrıştırılması sonucu çiftçiye tarlalarında kullanabileceği bir biyokütle de sağlamış olmaktadır. Bu yenilikçi yaklaşım ile üretilen vegan deriye birçok ünlü marka tasarımlarında yer vererek kullanışlılığı ve dayanıklılığını gözler önüne sermiştir. Bu çalışma literatür taraması yapılarak vegan deri kavramı üzerine elde edilen bilgiler ışığında hazırlanmış olup, vegan derinin kullanım alanları, üretim şekilleri, ekolojik ve sürdürülebilir etkileri, hammadde kaynakları üzerine yapılan araştırma sonucu olarak hızlı tüketim ve geleneksel üretim anlayışının aksine sürdürülebilir bir farkındalık oluşturması amaçlanmaktadır. Vegan deri üretiminin sürdürülebilirliği ve kullanışlılığı kapsamında çalışma görsel örnekler ile desteklenecektir. Nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel araştırma

ve eser analizi kullanılarak vegan deri üretimi üzerinden sürdürülebilirlik kavramı ele alınacaktır. Çalışmanın sınırlılığını vegan deri kapsamında üretilen kumaşlar ve bu kumaşlar ile üretim yapmış firmaların tasarımlarından örnekler oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı geri dönüşüm ve ileri dönüşüm yöntemleri ile doğal kaynakların doğru kullanılması, var olan sistemin zarar verdiği doğal hayat ve insan sağlığı, yavaş moda ve ekolojik tekstil kavramları ile sürdürülebilirliğe bir farkındalık oluşturmak ve daha sonra vegan deri üzerine yapılacak çalışmalara kaynak sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Vegan Deri, Sürdürülebilirlik, Deri, Tekstil, Tasarım

A NEW PERSPECTIVE IN SUSTAINABLE PRODUCTION: VEGAN LEATHER

Leather, which has a substantial area of use in human life, has been used as an important textile product that has made a place for itself with different uses since the beginning of human history. The fashion industry, which is the area where leather is used the most, is the second industry in the world that pollutes natural resources the most. Until recently, as a result of the influence of the fashion industry on the consumer, there was an intense demand for the skins and furs of exotic animals. Animals are brutally slaughtered for their skin and fur, and many species are extinct for fashion and commercial purposes, while many are brought to the point of extinction. Although famous fashion companies have started to show sensitivity and prefer petroleum-based artificial leather and fur, the slaughter of exotic animals is carried out illegally. In addition, with the effect of technological advances, traditional leather tanning and natural methods used in the production process have been replaced by methods using intense chemical and toxic substances in order to obtain features such as easier dyeing of the leather, unlimited color options, waterproofing and fireproofing. As a result of this, the waste materials that the leather production areas release uncontrollably without adequate treatment have reached the soil, natural water resources and even the sea, causing environmental pollution and even the death of living things. It endangered not only natural life but also the health of workers working in leather production. Since the half of the 20th century, the fashion industry could not remain indifferent to this situation and turned to petroleum-based artificial leather (polyurethane) with the increasing demand for environmentally friendly consumption and ecological movements in the world with the influence of the media. Although it is a vegan material, it cannot be broken down in nature because it is a plastic material in its essence. This shows that it is not a sustainable solution. At this point, the concept of sustainable vegan leather emerges with a new perspective, showing that a different world is possible. The materials used in vegan leather production are surprisingly mushrooms (mycelium), pineapple leaves, cactus, mangoes, olives, wine, kombucha tea, apples, coconut, bamboo, soy, hemp, bananas, etc. It is made from herbal and easily available sources. Soil, water etc. A raw material for upcycling is obtained as a by-product of agricultural production without the need for extra resources such as It is a new source of income for the local farmer and the separation of this raw material provides the

farmer with a biomass that he can use in his fields. Vegan leather produced with this innovative approach has been included in the designs of many famous brands, revealing its usefulness and durability. This study has been prepared in the light of the information obtained on the concept of vegan leather by scanning the literature, and it is aimed to create a sustainable awareness as a result of the research on the usage areas, production methods, ecological and sustainable effects, raw material sources of vegan leather, contrary to the understanding of fast consumption and traditional production. The study will be supported with visual examples within the scope of the sustainability and usefulness of vegan leather production. The concept of sustainability will be discussed through vegan leather production by using descriptive research and artifact analysis, which are qualitative research methods. The limitations of the study are the fabrics produced within the scope of vegan leather and examples of the designs of the companies that produced with these fabrics. The aim of this study is to create an awareness of sustainability with the concepts of recycling and upcycling methods and the correct use of natural resources, natural life and human health damaged by the existing system, slow fashion and ecological textile concepts, and then to provide resources for studies on vegan leather.

Keywords: Vegan Leather, Sustainability, Leather, Textile, Design

URARTULAR VE ORTA ASYA TARİHİNDE DERİ VE DERİCİLİK ENDÜSTRİSİ

Mitra SETAREHSOBH, Iran Calligraphers Association

Deri; insanların ilk çağlarda itibaren, taş ve ağaçtan sonra ilk ve en çok kullandığı doğal materyallerden biridir. Dericilik ise deri işlemenin insanlar tarafından keşfedilmesi ile başlamış, zaman içerisinde gelişerek, çadırdan, ev dekorasyona ve giyime kadar pek çok alanda yerini alan bir sanat dalı haline dönüşmüştür. Tarih boyunca çok zengin bir kültüre sahip olan Türkiye’de ön plana çıkmış, ün kazanmış olan deri sanatı ilk çağlarda insanların tabiat şartlarına karşı koymak amacıyla, örtünme ve barınma ihtiyaçlarıyla ortaya çıkmıştır. Türklerde deri işçiliği büyük bir gelişme göstermiş; Türkler, tarih içinde her alanda kültür ve sanat değeri taşıyan nitelikli eserler ortaya koymuşlardır. Geçmişte kendine özgü nitelikler taşıyarak yapılmış deri sanatı günümüzde de estetik çekiciliği ile kültürümüzün bir yansıması olarak yapılmaya devam etmektedir. Urartu Devleti Ekonomik olarak hayvancılığın önemli bir yer tuttuğu, dericilik ve deri işlemeciliği önemli bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alanda günümüze kadar yapılmış olan kazılarda elde edilmiş bir takım arkeolojik veriler mevcuttur. Ancak, yazılı kaynaklar yok denecek kadar azdır. Urartularda, hayvancılık faaliyetlerinin bir sonucu olarak karşımıza çıkan deri işlemeciliğinin, soylu kesim ve halkın ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan bir zanaat olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Deri, Dericilik, Tarihçe, Urartular, Deri İşlemesi, Deri Mamulleri.

AKSESUAR OLARAK DERİ KULLANIMI, SÜSLENME

İpek Kübra SİVRİTEPE, Safranbolu Belediyesi Eğitimci

Günümüzde kullanımı kadınlar tarafından yaygın olmasına karşın takılar, yüzyıllar boyunca her iki cinsiyet tarafından da süs eşyası, sosyal sınıf farkı sembolü, mezara sunulan hediye, tanrılara ve tanrıçalara armağan, evlilik sembolü, tılsım, mühür gibi amaçlarla kullanılmıştır. Takıları süsleyen birçok materyalin yanı sıra sıklıkla kullanılan deri malzeme kalıcılığı ve sağlamlığıyla hep gündemde olmuştur. Deri kullanımı tarihsel süreçte köklü bir geçmişe sahiptir. Farklı kültürler tarafından bir tür deri işleme teknolojisi kullanılarak ham deriler kullanılabilir hale getirilmiştir. Deri üretimi ilk zamanlar primitif yöntemlerle yapılmıştır, bu uğurda kazanılan tecrübe ve deneyimler sayesinde zamanla deriler bilinçli olarak işlenmiştir.

Dericiliğin gelişmesinde göçebe yaşam tarzı ve hayvancılığın yaygınlığı dolayısıyla Türklerin çok özel bir yeri bulunmaktadır. Zamanla bir meslek haline gelen dericilik bir zanaat, kullanım amaçları doğrultusunda da dünya çapında bir sanata dönüşmüştür. Takılarda süsleme ve süslenme amacıyla kullanılan deri, zaman zaman ip, kumaş, zincir gibi yardımcı araçlarla bir arada da kullanılmıştır. Günümüzde bu yardımcı araçlar kullanılırken tarihsel süreçteki örnekler bakılarak, bazı örgü türlerinin modernize edilerek farklı parçaların senteziyle yeni bir ürün ortaya konmak istenmiştir. Çeşitli kazı ve yüzey araştırması çalışmalarlarıyla ortaya çıkarılan ilk takılarda; hayvan dişi, deri, kemik gibi organik malzemelerin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Günümüzde ise; dünya çapında ün yapmış birçok markanın ürün yelpazesinde deri kullanımı aksesuarlar kategorisinde oldukça yaygındır. Ulaşılabilirliğe bağlı olarak ürün kalitesine eklenen kıymetli taşlar, zımbalar, ince bir işçilik onu daha da değerli hale getirmektedir.

Bu çalışmada, deri malzeme kullanımının kişisel süslenmede aksesuar olarak kullanımı üzerinde durulması amaçlanmıştır. Modern tarzda diyebileceğimiz ürünlere geleneksel yapısıyla bütünlük sağlayan bileklikler, kemerler, halhallar, kolyeler, yüzükler, çantalar ve üretime devamlılık sağlayan markalardan örnekler verilerek görsellerle desteklenecektir.

Anahtar Kelimeler: Deri, Deri Aksesuar, Süslenme, Deri Ürünler.

USE OF LEATHER AS AN ACCESSORY, DRESS UP

Although it is widely used by women today, jewelry has been used for centuries by both sexes as ornaments, a symbol of social class difference, a gift to the grave, a gift to the gods and goddesses, a marriage symbol, a talisman, and a seal. In addition to many materials that adorn jewelry, leather material, which is frequently used, has always been on the agenda with its permanence and durability. The use of leather has a deep-rooted history in the historical process. Raw hides have been made available by different cultures using a kind of leather processing technology. Leather production was made with primitive methods at first, and thanks to the experience and experience gained for this purpose, leathers were consciously processed over time.

Turks have a very special place in the development of leather making, due to the nomadic lifestyle and the prevalence of animal husbandry. Leatherwork, which has become a profession over time, has turned into a craft and a world-class art in line with its usage purposes. Leather, which is used for ornament and decoration in jewelry, has also been used together with auxiliary tools such as rope, fabric, chain from time to time. Today, while these auxiliary tools are used, it is desired to present a new product by modernizing some knitting types and synthesizing different parts by looking at the examples in the historical process. In the first jewelery unearthed through various excavations and surveys; It has been observed that organic materials such as animal teeth, skin and bone are used. Today, however; The use of leather in the product range of many world-famous brands is quite common in the accessories category. Precious stones, staples and fine workmanship added to the product quality depending on accessibility make it even more valuable.

In this study, it is aimed to focus on the use of leather material as an accessory in personal decoration. Wristbands, belts, anklets, necklaces, rings, bags, which provide integrity with the traditional structure of products that we can call modern style, and examples from brands that provide continuity to production will be supported with visuals.

Keywords: Leather, Leather Accessories, Ornaments, Leather Products.

SAFRANBOLU'DA DERİCİLİK VE TABAKHANE

Faruk SİVRİTEPE, Özel MY Koleji Ortaokulu

Dünya çapında rağbet gören deri ürünler, ülkemizde çeşitli şehirlerde faaliyetlerini sürdürmektedir. Derinin tamamen organik oluşu taş ve ağaç malzemelerden sonra en sık kullanılan doğal malzeme olmuştur. El sanatları alanında deri işleyen dallar; saraçlık, yemenicilik, ciltçilik, gölge oyunu tipleri, giyim eşyaları yapımı, günlük kullanım eşyaları, hayvan koşum takımları, kürk ve post yapımı gibi çeşitli ürünlerden oluşmaktadır.

Safranbolu'da bu yelpazede dericilik merkezi olmuş, deri üretim çalışmaları kapsamında yemeni yapımı ile yerini almıştır. 1071 Malazgirt Zaferi sonrası Anadolu'ya gelen Türkler, dericilik zanaatını Safranbolu'ya da taşımışlardır. Selçuklularda ahilik teşkilatıyla zirveye ulaşan dericilik, Osmanlılarda lonca sisteminde de önemini devam ettirmiştir. Safranbolu'nun Kuzeybatı Anadolu'nun dericilik merkezi oluşu Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarında gerçekleşmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalar, 1568 yılındaki tahrir defterlerinde geçen dericiliğin yaklaşık olarak 400 yıldır bu kentte yapıldığı bilinmektedir. Safranbolu'da dericilik, Fransa ve Avusturya gibi ülkelere satış yapacak kadar geniş bir pazara sahipti. Ancak 18. yüzyılın sonlarında batı devletlerinde başlayan sanayi akımı dericilik zanaatının çökmesini başlatmıştır.

Safranbolu'da dericilik, babadan oğula sürdürülmüş geleneksel bir meslek olarak bilinmektedir. Geçmiş günümüze aktaran önemli bir sosyal, ekonomik ve sanatsal bir kültürel miras unsurudur. Turizm, ticaret, sanat, zanaat, tekstil gibi birçok farklı sektörün gelişmesine de katkı sağlamıştır ya da kullanım alanı haline gelmiştir.

19. Yüzyılın sonlarında Fransa ve Avusturyalılar dericiliği öğrenip kaliteli ürünler üretmeyi öğrenmeleri için Safranbolu'ya elemanlar gönderdiler. Yapılan araştırmalara göre; Cumhuriyetin ilk yıllarında Safranbolu'da tabakhane sayısının 90 kadar olduğu bilinmektedir. 1950'li yıllara gelindiğinde ise burada yaklaşık 1000 civarında işçi çalışmaktaydı.

Kurtuluş Savaşı'na kadar ki dönemde, Türk Ordusunun deri ihtiyacının karşılanması için belirlenen merkezlerden olan Tabakhane bölgesi, askeri stratejik öneme sahip olduğundan gizli tutulan özel bir öneme de sahiptir. Safranbolu'da deriler, tabakhane bölgesinde işleme alınırdı. Tabakhane bölgesi, Safranbolu Tarihi Çarşı mevkiinde Akçasu Deresi ile Gümüş Deresi'nin birleştiği ve dere yatağının genişlediği yerde bulunmaktadır. Tabakhane bölgesi Aşağı Tabakhane - Yukarı Tabakhane olmak üzere iki sokaktan oluşmakta ve bu şekilde adlandırılmaktadır. Tabakhane bölgesi, deri işlemeciliğinde tabaklama safhasında kullanılan suyu sağlayan ve işlem sırasında çıkan pis suyun atılmasını kolaylaştıran dere kenarına kurulmuştur. Deriler işleme alındığı sırada çıkan kötü koku gereği de kentin dışında konumlanmıştır. Zaman içerisinde sanayileşmeden etkilenen tabakhaneler, Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak sayıca azalmıştır.

Bu çalışmada, dericiliğin Safranbolu açısından önemi, Tabakhane bölgesinin önemli bir merkez oluşu ve ham halden üretime hangi safhalardan geçtiği üzerinde durulması amaçlanmıştır.

Konu kapsamında önceki yıllarda bölgede yapılan çalışmalar ışığında örnekler verilerek, görsellerle desteklenecektir.

Anahtar Kelimeler: Deri, Dericilik, Safranbolu, Tabakhane, Deri Ürünler, Yemeni

LEATHER AND TANK SHOP IN SAFRANBOLU

Leather products, which are in demand around the world, continue their activities in various cities in our country. The completely organic nature of the leather has been the most frequently used natural material after stone and wood materials. Leather processing branches in the field of handicrafts; It consists of various products such as saddlery, leatherwork, bookbinding, shadow play types, clothing making, daily use items, animal harnesses, fur and hides.

Safranbolu became a leatherworking center in this range and took its place with the making of Yemeni within the scope of leather production activities. The Turks, who came to Anatolia after the 1071 Malazgirt Victory, carried the leather craft to Safranbolu. Leather making, which reached its peak with the Ahi organization in the Seljuks, continued its importance in the guild system in the Ottomans. Safranbolu's becoming the leatherworking center of Northwest Anatolia took place in the last years of the Ottoman Empire. It is known that the studies on this subject have been made in this city for approximately 400 years, which is mentioned in the cadastral registers of 1568. The leather business in Safranbolu had such a large market that it could sell to countries such as France and Austria. However, the industrial trend that started in the western states at the end of the 18th century started the collapse of the leather craft.

Leatherworking in Safranbolu is known as a traditional profession that has been continued from father to son. It is an important social, economic and artistic cultural heritage element that transfers the past to the present. It has also contributed to the development of many different sectors such as tourism, trade, art, craft, textile or has become a field of use.

At the end of the 19th century, France and Austrians sent staff to Safranbolu to learn leatherwork and learn how to produce quality products. According to researches; It is known that in the first years of the Republic, the number of tanneries in Safranbolu was around 90. By the 1950s, around 1000 workers were working here.

The Tabakhane region, which was one of the centers determined to meet the leather needs of the Turkish Army in the period until the War of Independence, has a special importance that is kept secret because of its military strategic importance. In Safranbolu, leather was processed in the tannery area. Tabakhane region is located in Safranbolu Historical Çarşı locality, where Akçasu Stream and Gümüş Stream meet and the stream bed widens. The Tannery area consists of two streets, Aşağı Tabakhane - Upper Tabakhane, and is named as such. The tannery area was established on the edge of the stream, which provides the water used in the tanning phase in leather processing and facilitates the removal of the dirty water that comes out during the process. Due to the bad smell emanating from the leathers during

processing, they are located outside the city. The tanneries, which were affected by industrialization over time, decreased in number starting from the first years of the Republic. In this study, it is aimed to focus on the importance of leatherwork for Safranbolu, the fact that the Tannery region is an important center and the stages from raw to production. Within the scope of the subject, examples will be given in the light of the studies carried out in the region in previous years and will be supported with visuals.

Keywords: Leather, Leatherwork, Safranbolu, Tannery, Leather Products, Yemeni

KORUMANIN BAŞARISI YA DA HAYATIN HÜKÜMSÜZLEŞMESİ: DERİ ZANAATKARININ HÜNERİ IŞIĞINDA KADİM SAFRANBOLU KAMUSALINI DÜŞÜNMEK

Dr. Öğr. Üyesi Kadir ŞAHİN, Karabük Üniversitesi

Modern evrede ortaya çıkan mekanizasyonun ilerleyen dönemde bir toplumsal organizasyon biçimine dönüşmesiyle birlikte, çalışma organizasyonunu da derinden etkileyen çıktılarla karşılaşmış oldu. Bu anlamda yaşanan büyük dönüşüm zamanla modern toplumu mümkün kılan gündelik hayat pratiklerinin de var oluşsal nedeni olmaktadır. Yaşananlarla birlikte 'emek kamusallaşırken', toplumsal hayat da 'işçileşme' sürecine karşılık gelen yeni bir sürece girmektedir. Bu türden büyük değişimin en derin etkilerinden birisi, zanaatkarın (Safranbolu'da da deri zanaatkarının) tarihsel rolünü mümkün kılan 'elinin hünerine' dair yaşadığı yabancılaşmada görünürlük kazanmaktaydı. Çünkü moderniteye özgü çalışma koşullarında dönüşüm yaşanırken, zanaatkarın 'hüneri' de makine karşısında bir vasıfsızlaşma yaşamaktaydı. Nitekim "iş nasılsa hayat öyledir" hükmü modern çalışma koşullarında irdelenince, bir yönüyle zanaatların hükümsüzleşmesini tarif ederken, diğer yönüyle de onun mümkün kıldığı 'geleneksel kamunun' gündelik hayata özgü pratiklerinin de aşınma nedenini anlatmaktadır. Bu türden bir etkileme, geleneksel kamunun var edici temel aktörü olan zanaatkarın hayata karşı işlevsizleşmesinin de temeldeki nedeni olmaktadır. Bu çalışma kapsamında; modernleşme sürecinin etkileneni olarak 'deri zanaatkarının' hüneri izinde geleneksel Safranbolu kamusalında yaşanan çöküşün nedenleri sorgulanacaktır. Buradan hareketle de mevcuttaki Safranbolu'nun "korumacılık başarısının" kadim hayata dair izdüşümleri irdelenerek, görünürlüğün ardındaki gerçekliğe -kamusal çöküşe dair saptamalar yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler:

SUCCESS OF PROTECTION OR VOIDANCE OF LIFE: THINKING THE TRADITIONAL SAFRANBOLU PUBLIC IN THE LIGHT OF THE LEATHER ARTIST'S SKILL

With the transformation of mechanization that emerged in the modern era into a form of social organization in the following period, outputs that deeply affected the work organization were encountered. In this sense, the great transformation experienced was also the reason for the existence of daily life practices that made modern society possible. While 'labor became public', social life was entering a new process corresponding to the 'working' process. One of the most profound effects of such great change was becoming visible in the alienation of the craftsman (also in Safranbolu) with the 'dexterity of his hand' that made his historical role possible. Because while the working conditions peculiar to modernity were undergoing a transformation, the 'skill' of the craftsman was also experiencing an unqualification in the face of the machine. As a matter of fact, when the provision "as work is, so is life" is examined in modern working conditions, it on the one hand describes the invalidation of crafts, and on the

other hand explains the reason for the erosion of the everyday practices of the 'traditional public' that it made possible. This kind of influence is also the root cause of the dysfunctional of the craftsman, who is the main actor of the traditional public, towards life. This scope of work; The reasons for the collapse of the traditional Safranbolu public will be questioned, following the skill of the 'leather craftsman' as the affected person of the modernization process. From this point of view, the projections of the "protectionist success" of current Safranbolu on ancient life will be examined, and determinations will be made about the reality behind the visibility - public collapse.

Keywords: Safranbolu, Craftsman, Public space, Alienation, Protectionism.

TEN, ÇIPLAKLIK VE GİYİNME: HEATHER SABIAN ÜZERİNDEN DERİNİN BİR SANAT ESERİ OLARAK HEYKELE DÖNÜŞÜMÜ

Dr. Öğr. Üyesi Kadir ŞAHİN, Karabük Üniversitesi
Doç. Meral BATUR, Karabük Üniversitesi

Çıplak hayat, saf bir biyolojik veri'dir. Ancak bu gerçeklik 'yaratılış miti' ışığında düşünüldüğünde; 'çıplak hayat', cennetsi insanın günahının bir cezası olarak dünyevi sürgünün de başlangıcı olmaktadır. Bu noktada tanrısal inayeti yitiren insanın karşısına çıkan ilk duygu "utanma"ydı. Çünkü 'ilk günah' inayeti ortadan kaldırıncı faturası da insanın çıplak bedeninin görünür kılınması olmaktadır. Bu haliyle ele alındığında 'ilk günah' yaratılanların 'ten'inde karşılık bulan bir dünyevi itilmişliğin görünürlüğüne dönüşmektedir. 'Ten'lerin şehvet temelli biraradalığı 'çıplaklığı' var ederken, çıplak beden de günahkâr ve 'dünyalı insanı' var etmiş olmaktadır. Utanmanın açığa çıktığı yerde günahkâr insanın ortaya koyduğu ilk çaba ise 'giyinme'ydı. Utanarak incir yapraklarına sarılan 'insan'a, tanrının 'ilk rahmani hediyesi' de sadece "deriden bir elbise"ydı. Yaratılış miti bu yönüyle düşünüldüğünde, içindeki 'insani bedenin tarihine' dair üç önemli odak noktasının burada bir arada verildiği dikkati çekmektedir: Ten, çıplaklık ve giyinme. Dünyevi insanın "ilk çabası" olan giyinmenin anlamıysa, insanın kusurlarından beden sınırlarını ahlakileştirerek kurtarabilmesidir. 'Tanrısal hediye' itibaren ortaya çıkan bu 'ilk çaba', insanlık tarihinde on binlerce yıla karşılık gelen bir deriyle ilişkisellik sürecini var etmiştir. Bu açıdan deri tarih boyunca 'insan tenini' örten en temel araç olmuştur. Derinin bu misyonu da onu insanın en temeldeki zanaat edimlerinden biri haline getirmiştir. Ancak modern zamanlar her insani etkinlik gibi insanın deriyle ilişkisinin yeniden kurgulandığı zamanlar olmuştur. Bu noktadaki önemli duraklardan biri de derinin heykele dönüşümüdür. Fakat derinin heykele dönüşmesi, yaratılış mitinden bu yana var olan "ten, çıplaklık ve giyinme" üçgeninin de yeniden kurgulanmasına neden olmaktadır. Bizler de bu araştırmada "deri heykel" çalışmalarını son dönemlerde öne çıkan Heather Sabian'ın eserlerini merkeze koyarak, 'derinin heykelleşmesinin' insanlık tarihindeki "ten, çıplaklık ve giyinme" perspektifindeki karşılığını tartışmaya çalışacağız. Bu sayede de insanlığın en temel zanaat nesnelere birinin bir sanat nesnesi olarak heykele dönüşürken içinde taşıdığı derinlik, yaşanan anlam farklılaşmalarıyla birlikte açığa çıkarılacaktır.

Anahtar Kavramlar: Ten, Çıplaklık, Giyinme, Deri, Heykel, Heather Sabian.

SAFRANBOLU'DA HEDİYELİK EŞYALARDA KULLANILAN DERİ ÜRÜNLERİN SAFRANBOLU TURİZMİNE OLAN ETKİLERİ

Zuhal ARSLAN ŞENER, Karabük Üniversitesi
Elif KOCAKAYA, Bağımsız Araştırmacı

Tarihsel süreç incelendiğinde tabiatın zorlu şartları karşısında insanların korunma, barınma örtünme gibi yaşamsal faaliyetlerini sürdüreceği zorunlu ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçları karşılamak amacıyla geleneksel el sanatları oluşmuş ve daha sonraları çevre şartlarına bağlı olarak gelişim ve değişim göstermiştir. El sanatlarının bireylerin ihtiyaçlarına cevap vermesinin yanında toplumlara olumlu yönde fayda sağlayacak pek çok işlevsel özelliğe sahiptir. Tarihe tanıklık etmeleri, üretildikleri dönemin yaşam şeklini, sosyal yapısını yansıtan birer delil niteliği taşımasından ötürü önemli birer kültür taşıyıcılarıdır.

Kültürel miras unsurlarından dericilik el sanatları köklü bir geçmişe sahip bir sanat dalıdır. Doğal bir hammadde olan derinin işlenerek kullanılabilir hale dönüştürülmesiyle dericilik sanatı ortaya çıkmıştır. Kullanım alanının geniş olmasından dolayı en gelişmiş sanat dallarından biridir. Hediyelik eşya, aksesuar, ayakkabı, elbise, terlik, yelken, hayvan semeri, sandık gibi birçok günlük kullanım eşyası deriden yapılmaktadır. Kültür turizminin önemli bir elemanı olan geleneksel el sanatları toplumların tanıtılmasına, ekonomik kalkınmasına, kültürel diyalogların artmasına katkı sağlayan önemli kültürel bir hazinedir.

Bu çalışmada önemli kültürel miras unsurlarından biri olan "Dericilik" el sanatının UNESCO Dünya Miras Kenti Safranbolu'da hediyelik eşyalarda kullanılan deri ürünlerin Safranbolu turizmine olan etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Derinlemesine mülakat tekniği uygulanarak Safranbolu'da deriden üretilmiş olan hediyelik eşyalar incelendiğinde bölgenin tanıtımına, turizmine ve ekonomik kalkınmasına pozitif katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dericilik, Turizm, El Sanatları, Safranbolu.

THE EFFECTS OF LEATHER PRODUCTS USED IN GIFT GOODS IN SAFRANBOLU ON SAFRANBOLU TOURISM

When the historical process is examined, the obligatory needs of people to maintain their vital activities such as protection, shelter and covering have emerged in the face of the harsh conditions of nature. In order to meet these needs, traditional handicrafts were formed and later developed and changed depending on environmental conditions. In addition to responding to the needs of individuals, handicrafts have many functional features that will benefit societies in a positive way. They are important cultural carriers as they witness history and are evidence that reflect the life style and social structure of the period in which they were produced.

Leather crafts, which is one of the cultural heritage elements, is an art branch with a deep-

rooted history. The art of leatherwork has emerged by processing leather, which is a natural raw material, and transforming it into a usable form. It is one of the most developed branches of art due to its wide usage area. Many daily use items such as souvenirs, accessories, shoes, dresses, slippers, sails, animal saddles, chests are made of leather. Traditional handicrafts, which are an important element of cultural tourism, are an important cultural treasure that contributes to the promotion of societies, their economic development, and the increase of cultural dialogues.

In this study, it is aimed to investigate the effects of the "Leathering" handicraft, which is one of the important cultural heritage elements, on the tourism of Safranbolu, the leather products used in souvenirs in the UNESCO World Heritage City Safranbolu.

When the souvenirs made of leather in Safranbolu were examined by applying in-depth interview technique, it was concluded that they contributed positively to the promotion, tourism and economic development of the region.

Keywords: Handicrafts, Tourism, Safranbolu, Leatherwork.

SARAÇLIK (ZİLE ÖRNEĞİ)

Fırat ŞİRİN, Millî Eğitim Bakanlığı

Sanayi Devrimi ile birlikte küçük atölyelerin yerini büyük sanayi araçları almıştır. Bir zamanların gözde meslekleri sanayi devriminden sonra teknolojiye yenik düşerek unutulmaya yüz tutmuştur. İşte bu mesleklerden birisi de “saraçlık” mesleğidir.

At, Türk milletinin hayatında geçmişte önemli bir yere sahipti. Türk milleti her gittiği yere atıyla gider ve onu yanından ayırmazdı. Geçmişte atın bu kadar önemli olduğu toplumlarda saraçlık mesleği de gözde meslekler arasında yer almaktaydı.

Saraçlık, saraç işiyle uğraşma sanatıdır. Saraç ise yük ve binek hayvanlarına koşum takımları yapan kişilere verilen isimdir. Günümüzde teknolojinin gelişmesi gözde meslek olan saraçlık mesleğinin de yok olmasına neden olmuştur.

Günümüzde saraçlık mesleğini devam ettiren ustalar üretimin yok denecek kadar az olduğunu, usta-çırak ilişkisinin devam etmediğini, kendilerinin de bu mesleği başka bir zanaatları olmadığı için mecburiyetten yaptıklarını söylüyorlar. Ustamızdan öğrendiğimize göre merkezde bu işi yapan iki ustanın olduğu ilçelerde ise sadece birkaç ilçede bu mesleğin yaşatılmaya çalışıldığını öğreniyoruz. Bu çalışmamızda ilçemizde bulunan ustamız ile karşılıklı soru cevap yöntemini kullanarak saraçlık mesleği, çalıştıkları ortam, kullanılan araç ve gereçler, geçmişten günümüze saraçlık mesleğinin hayatımızdaki yeri ve saraçlık mesleğinin geleceği gibi sorular sorulmuş olup usta ile yapılan ses kayıtları yazıya geçirilmiş, ustanın çalışmaları gözlenerek fotoğraflanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Saraç, At, Eyer, Kayış, Teknoloji

SUDDENLERY

With the Industrial Revolution, great great industrial devices had taken place instead of small workshops. Once in a life time profession had been forgotten because of technology after the industrial profession .Here ,one of the professions is saddlery.

Horse had an important place role in the Turkish Nation in the past. The Turkish would go everywhere he goes on his horse and he would never leave it near him. In the past ,in the society which the horse was very important, saddlery was one of the favourite profession.

Saddlery is an art which deals with saddle. Saddle is a name which is given to a man who makes. Harness get fort he load and riding animals. Today ,with the development of the technology ,saddlery which was one of the favourite job had caused to disappear.

Today the crafts who keep doing saddlery say that there is hardly production there is no longer relation between master and apprentice, they have to go on the job because they don't have any craft except for saddlery .

According to the information we learnt from our craft, in Tokat center, there are only two crafts who is interested in saddlery .We are learning this job is tried to keep alive in the

discrits,only in Zile.In our study ,we are interviewing with Ali Evren who lives in Zile,using a mutual question and answer method,about saddlery profession ,the tool they use ,the place of saddlery in our life from the past today and the future of saddlery .This kind of questions were asked ,the sound recording with the craft were made ,they were written the works of the craft were photographed observing.

Keywords: Suddenlery,Horse,Saddle,Strap, Technology,Zile

TÜRK DERİ SANATI

Çetin TEKİN, Karabük Özel Bahçeşehir Koleji

İnsanların eski çağlardan beri farklı amaçlarda deri kullanmışlardır. Bunun en büyük sebebi, derinin ulaşılması kolay bir malzeme olmasıdır. İnsanların, deri işlemeyi keşfetmeleri ile başlayan farklı tabaklama yöntemleri ile işlemeye başlamışlardır. Bu tabaklama yöntemleri ile elde ettikleri işlenmiş deriyi, zaman içerisinde kıyafetlerde, çadırlarda, ayakkabılarda, dekoratif ürünlerde ve birçok farklı alanda kullanılmaya başlanılmıştır. Tarih boyunca her toplulukta ve dönemde deriyi işleyen sanatçıların elinden hem o dönem için hem de kendinden sonra gelen dönem için bir örnek teşkil edecek birçok farklı deri ürünleri ortaya çıkmışlardır.

Deri ve deri işlemeciliği alanında ilk akla gelen Türkler olmuştur. Türk toplumlarında ortaya çıkan örneklerde, göçebe hayatını, örflerini, geleneklerini ve kültürlerini en iyi şekilde yansıttıkları görülmektedir. İlk olarak Orta Asya bozkır kültüründe Türklerin deri işlemeciliği görülmüştür. Türklerin göçebe hayat tarzlarından dolayı taşınabilir eserler meydana getirmelerinden dolayı deri önemli bir yer kazanmıştır. Kıyafetlerde, ayakkabılarda, çadırlarda, atların semerlerinde ve farklı alanlarda kullanılan deri ve deri eşyaları zamanla Orta Asya'dan Anadolu'ya yayılmaktadır. Anadolu'ya gelen deri işlemeciliği Osmanlı İmparatorluğu ile zirveye ulaşarak hem kalitesini hem de çeşitliliğini artırmıştır. Osmanlı İmparatorluğunda özellikle de saray atölyelerinde, deri ustaları tarafından yapılan ürünler, saray için üretilmiş ve üretilen bu deriler tabaklanma, modelleme, renklendirme ve motif yönünden kendinden önce yapılan deri işlerinin üzerine eklemeler ve yenilikler yaparak üstün bir başarı göstermiştir.

Osmanlı döneminde özellikle saray için yapılan çalışmalarındaki ince işçiliği ile dikkati çeken bu örnekler, kitap kapları, hurçlar, kâseler, giyim eşyası, kalkanlar, eyer ve at koşum takımları, kemer ve çanta gibi eserlerdir. Osmanlı İmparatorluğunda, deri ve deri işlemeciliği 19. yüzyılın sonlarında Batılılaşma hareketinin ortaya çıkan sanayileşme süreci ile dericiliğe ve deri işleme sanatına olan ilgi azalmıştır. Yaşanan bu olumsuz etkiye rağmen, dericilik ve deri işleme sanatının, kuşaklar boyunca usta çırak ilişkisi şeklinde ve babadan oğula geçerek kendini yaşatmaya devam etmiştir. Böylelikle deri işlemeciliği büyük ölçüde sanatsal yönden yaşamaya olanak sağlamıştır. Buna örnek olarak üretilen deriyi, insanların kullandığı eşyalar ile birleştirerek ortaya çıkan yenilik ile sanatsal bir ürün haline gelerek günümüze kadar gelmeyi başarmıştır.

Doğu Asya'da sanayinin gelişmesi ile deri ürünlerinin fabrika üretimi ile yaygınlaşmış ve burada üretilen ürünler sanatsal değerden ziyade seri üretime ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik Pazar ürünleri haline gelmiştir. Bu sebeple Dericilik artık sanayinin önemli bir dalı haline gelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Ahilik teşkilatından bugüne Türk deri sanatı kendini geliştirerek geleneksel ve sanatsal üretimlerini halen sürdürmektedir. Kullanılan deri, birçok sanatçı tarafından; sanat bünyesinde mask, dekoratif ürünler, tablo ve heykel gibi çeşitli eşya üretmeye başlanmıştır. Bu bağlamda derinin göçebe Türklerin tarihinden

başlayarak, Osmanlıdan günümüze geliş aşamalarında yok olmaya başlayışının nedenleri ve buna karşı günümüzde alınabilecek önlemleri inceleyerek bir çözüm önerisi sunmaktır. Bu nedenle bu çalışmayı ele almayı teşvik eden amaç ve hedeflerin altında yatan problem Türk dericilik tarihini bir bütün ve kronolojik halde toplayarak dericiliğin doğuşu ve sonrasında yok olmaya başlaması kültürel bir problem olarak düşünülmüş; buna yönelik dericilik tarihinin devamlılığını destekleyerek yeniden günümüze bütünleşmiş edilmesi gerektiğine vurgu yapılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda ise nitel araştırma yönteminin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Çalışmanın verileri doküman analizi yoluyla incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler:

ABSTRACT

People have used leather for different purposes since ancient times. The biggest reason for this is that leather is an easy-to-reach material. People started to process with different tanning methods, which started with the discovery of leather processing. The processed leather obtained by these tanning methods has started to be used in clothes, tents, shoes, decorative products and many different areas over time. Throughout history, many different leather products have emerged from the hands of artists working with leather in every community and period, which will set an example both for that period and for the next period. Turks were the first to come to mind in the field of leather and leather processing. In the examples that emerged in Turkish communities, it is seen that they reflect the nomadic life, customs, traditions and cultures in the best way. First, the leather processing of the Turks was seen in the Central Asian steppe culture. Due to the nomadic lifestyle of the Turks, leather has gained an important place due to the creation of portable artifacts. Leather and leather goods used in clothes, shoes, tents, saddles of horses and in different areas spread from Central Asia to Anatolia over time. Leather processing, which came to Anatolia, reached its peak with the Ottoman Empire, increasing both its quality and diversity. Products made by leather masters in the Ottoman Empire, especially in palace workshops, these leathers produced and produced for the palace showed a superior success by adding and innovating on the leather works made before them in terms of tanning, modeling, coloring and motifs.

These examples, which attract attention with their fine workmanship, especially in the works made for the palace during the Ottoman period, are works such as book covers, bags, bowls, clothing, shields, saddles and horse harnesses, belts and bags. In the Ottoman Empire, with the industrialization process of the Westernization movement at the end of the 19th century, interest in leather and leather processing decreased. Despite this negative impact, the art of leatherworking and leather processing continued to survive in the form of a master-apprentice relationship for generations, passing from father to son. Thus, leather processing has allowed to live artistically to a large extent. As an example, it has managed to survive until today by becoming an artistic product with the innovation that has emerged by combining the produced leather with the items used by people.

With the development of industry in East Asia, it became widespread with the factory production of leather products, and the products produced here have become market products for mass production and meeting the needs of society, rather than artistic value. For this reason, Leatherwork has now become an important branch of the industry. Turkish leather art has developed itself and continues its traditional and artistic productions since the Ahi organization during the Ottoman Empire. The leather used is by many artists; Art started to produce various items such as masks, decorative products, paintings and sculptures. In this context, it is to present a solution proposal by examining the reasons for the disappearance of leather, starting from the history of the nomadic Turks, from the Ottoman period to the present, and the measures that can be taken against it today. For this reason, the problem that underlies the aims and objectives that encourage this study to be handled, by collecting the Turkish leather industry history as a whole and chronologically, the birth of leatherworking and its beginning to disappear after it was considered as a cultural problem; In this regard, it is aimed to emphasize the necessity of supporting the continuity of the history of leather making and reintegrating it into the present. In this context, it is a descriptive study in which the qualitative research method is used. The data of the study were examined through document analysis.

Keywords: Turkish Leather Art, Ottoman Leather Art, Leather, Leatherwork

GEÇMİŞTEN BUGÜNE GELENEKSEL PARŞÖMENİN YOLCULUĞU

Demet TOKBAY, Bağımsız Araştırmacı

Parşömen kısaca hayvan derilerinin kireç ile işleme tabi tutulup, tüylerinden arındırılarak, gerilip kurutulmasıyla oluşan bir yazı ürünüdür. Genellikle oğlak ve koyun derilerinden imal edilmiş olmasına rağmen bütün hayvan derilerinden parşömen imal edilebilir.

Olağanüstü dayanıklılığı, yazıya ve resme uygunluğu, malzemenin her yerde bulunabilmesi ve her iki tarafına yazı yazılabilmesi gibi özellikleri ile var olan parşömen zaman içerisinde geliştirilerek mükemmelleştirilmiştir.

Parşömenin keşfinden önce de insanlığın deri ürünlerine yazı yazma deneyimleri olmuştur ancak parşömenin imaliyle ürün mükemmelleştirilmiştir. Parşömen aslında bir ihtiyaçtan ötürü ortaya çıkmıştır.

Parşömenin icadı insanlık adına bir dönüm noktası olmuştur. Parşömen sadece bir yazı ürünü değil ayrıca kitabın, cildin ve sayfanın icadına yol açan bir icat olmuştur. Parşömen yapraklarının katlanarak birbirine eklenmesiyle oluşan form Roma kodeksine ve bu sayede kitabın doğusuna sebep olmuştur.

Gerek yapımındaki zahmetli aşamalar gerekse malzemenin pahalı olması Parşömenin gözden düşmesine sebep olmuşsa da önem arz eden metinler uzun yıllar Parşömene yazılmaya devam etmiştir. 15.yy' ı takip eden süreçte kullanım alanları kısıtlanmış daha çok kitap ciltlerinde ve tuvalerde kullanılır olmuştur. Bu süre içinde Parşömen anavatanı olan Bergama'da da unutulmuş ve gözden düşmüştür.

2007 yılında görev yaptığım Ege Üniversitesi ile Bergama Kültür ve Sanat Vakfı bünyesinde gerçekleştirdiğimiz ortak bir projede parşömenin anavatanında yeniden üretilmesi gerekliliğiyle yola çıktık. Anadolu'da yasayan son karatabak ve parşömen yapımcısı olan ustam İsmail Araç ile yollarımız kesişti. Kendisi ilerleyen yaşına rağmen geleneksel yöntemlerle parşömen ve dericilik üzerine Bergama'da akropol eteklerindeki tabakhaneinde çalışmalarına devam ediyordu. Kendisiyle başlayan usta-çırak ilişkimiz o günden bugüne kadar devam etmektedir.

Parşömen diğer geleneksel sanat dallarımız gibi ülkemizin tanıtımında çok önemli bir rol üstlenebilecek bir değerdir. Parşömen Bergama'dan dünyaya yayılmış ancak şu an dünyadaki bilinirliği ve uygulama alanları ülkemizden daha gelişmiştir. Kullanım alanlarını geliştirmek, kültürel hayatımızın içine katılabilecek bir takım sanatsal objelere dönüştürmek, çeşitli tasarım objeleri üretmek parşömenin bilinirliğini arttıracaktır. Bu sayede bu zanaata karşı insanların ilgisini arttıracaktır.

Parşömen sabır işi, emek işi. Gerçekten bu geleneği devam ettirmek isteyen, gönülden ahilik geleneklerine bağlı insanlara ihtiyaç var. Usta- çırak ilişkisinin devam ettiği ilkelerin ve saygının temel alındığı bir anlayışla öğrenmek ve öğretmek gerekli.

Anahtar Kelimeler: Parşömen, Bergama Kağıdı, Yazı Malzemesi, Kağıt Tarihi, Kitap

THE JOURNEY OF TRADITIONAL PARCHMENT FROM THE PAST TO THE PRESENT

Briefly, parchment is a writing product made by treating animal hides with lime, removing the hairs, stretching and drying. Although it is usually made from goat and sheep skins, parchment can be made from all animal skins.

Due to its exceptional durability, it is suitable for writing and painting. The fact that the material can be found everywhere, you can write on both sides. Parchment has been improved and perfected over time. Before the discovery of parchment, mankind had already experienced writing on leather products, but with the production of parchment, the product was perfected. Parchment was born out of a need.

The invention of parchment was turning point for mankind. Parchment was not only a writing product, but also led to the invention of the book, and page. The shape created by folding the sheets of parchment was the reason for the Roman codex and thus the birth of the book.

Although laborious in production and the fact that the material was expensive caused the Parchment to be discredited. Important texts continued to be written on Parchment for many years. After the 15th century, because it was expensive, it was used mainly for book bindings and canvases. During this period, Parchment also fell into disuse and discredited in its homeland, Pergamon.

In 2007, we began making Parchment as part of a joint project Ege University,(where I was working), and Bergama Culture and Art Foundation. Our paths crossed with my master Ismail Arac, the last karatabak and parchment maker living in Anatolia. Despite his advancing age, he continued his studies of parchment and leather using traditional methods in his tannery on the outskirts of the Acropolis in Pergamon. Our master-apprentice relationship continues to this day.

Parchment, like our other traditional arts, is a value that can play a very important role in promoting our country. Parchment has spread throughout the world from Pergamon. Its awareness and applications are more developed in the world than in our country. Objects made of parchment that raise awareness can both increase people's interest in this art and help promote parchment.

Parchment is a work of patience and it is work of love and labour. It needs people who really wish to continue this tradition, who are wholeheartedly committed to the traditions of Ahism. It is necessary to learn and teach with an understanding based on the principles and respect for which the master-apprentice relationship persists.

Keywords: Parchment, Paper of Bergama, Writing Material, History of Paper, Book

SAFRANBOLU'DA DEBBAĞLIK TARİHİNE BAKIŞ: TABAK AHMET BELGESELİ

Öğr. Gör. Zehra Mihrimah ULUÇAM, Karabük Üniversitesi

Giyimden ayakkabıya, askeri gereçlerden ev eşyalarına, müzik aletlerinden aksesuarlara her alanda kullanılan deri, sanat ve zanaata çeşitli evrelerden geçerek dönüşmektedir. Günümüzde teknolojinin gelişimi ile sanayinin üstlendiği bu görevi aslında binlerce yıldır debbağlar elleriyle, haftalarca süren çalışmalarla gerçekleştiriyorlardı.

XII. yüzyıldan geçtiğimiz yüzyıla kadar Ahi Evran usulü ile icra edilen debbağlığın en önemli merkezlerinde biri de Safranbolu'dur. Sekiz asır boyunca ilçenin en önemli gelir kaynağı olan debbağlık yerini farklı şehirlerdeki fabrikalara bırakırken, debbağlığın yapıldığı tabakhaneler de günümüzde yerini turizm amaçlı faaliyetlerde kullanılmaktadır.

2017'de Zehra Mihrimah ULUÇAM yönetmenliğinde yapılan "Tabak Ahmet" belgeseli, el işi debbağlığın Safranbolu'da yaşayan son erbabı Ahmet Sarıtunç'un hayatını ve debbağlıkta yaşadığı deneyimlerini anlatmaktadır. Biyografi türündeki belgeselde Safranbolu'nun Tabakhane Mahallesi'nin 2017'deki görüntüleri eşliğinde, Ahmet Sarıtunç, oğlu İsmail Sarıtunç ve Şefik Yılmaz Dizdar ile söyleşiler gerçekleştirilmiştir. Film, ilçede debbağlık/dericilik mesleğinin nasıl icra edildiğini, hangi araçların, hangi malzemelerin ne şekilde kullanıldığını, geçirilen süreçleri, dabbığlığın nasıl sona erdiğini ve mesleğin uygulandığı mekanların günümüzdeki durumunu anlatmaktadır. "Tabak Ahmet" belgeseli aynı zamanda bir debbağın ailesi ile olan ilişkilerinde ve sosyal hayatında mesleğinin etkilerini, günümüzde kullanılan bazı atasözü ve deyimlerin bu meslekten doğduğunu ayrıca Safranbolu'da 200 ayrı tabakhanedan oluşan Tabakhane Mahallesi'nde debbağ esnafının hayatını diğer esnaflardan ayıran farkları da gün yüzüne çıkarmıştır.

Bu çalışmada, "Tabak Ahmet" belgeseli ışığında, Selçuklular döneminden XX. Yüzyıla kadar Safranbolu'nun ekonomisini omuzlayan debbağlık mesleğinin tarihi süreci anlatılmaktadır. Safranbolu Tabakhane bölgesinde bu mesleğin nasıl icra edildiği, sosyal hayata kattığı olumlu ve olumsuz yönleri, birçok meslek gibi sanayinin gelişmesi ile geleneksel debbağlığın nasıl sona erdiği ve bu yüzden icra edildiği mekanların ne tür turistik gezi alanlarına dönüştüğü anlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Debbağlık, Deri, Safranbolu, Ahi Evran

A GENERAL OVERVIEW OF THE LEATHERMAN HISTORY: TABAK AHMET DOCUMENTARY

Leather used in all areas, including clothing, shoes, military equipment, household goods, musical instruments, and accessories is transformed into art and craft through various stages. This task, which the industry has undertaken with the development of technology today, has actually been carried out for thousands of years by the hands of leathermen, with weeks of work.

Safranbolu was one of the most important centers of the leather trade performed with the

Ahi Evran method from the 12th century till the last century. For eight centuries, the most important source of income for the district was left to the factories in different cities, while the tanneries where the district was built are now used for tourism activities.

The documentary "Tabak Ahmet", directed by Zehra Mihrimah ULUÇAM in 2017, describes the life and experiences of Ahmet Sarıtunç, the last master of the leather trade living in Safranbolu. In the biography documentary, interviews were held with Ahmet Sarıtunç, his son İsmail Sarıtunç and Şefik Yılmaz Dizdar, accompanied by footage of Safranbolu's Tabakhane District in 2017. The film describes how the profession of leather trade/leathermaking is performed in the district, what kinds of materials and tools are used and in what ways, the processes, how the leather trade ends and the current situation of the places where the profession is practiced. The documentary "Tabak Ahmet" also revealed the effects of a leatherman's profession on his relations with his family and social life, the fact that some proverbs and idioms used today are born from this profession, and the differences that distinguish the life of the leatherman tradesmen from other tradesmen in Tabakhane Neighborhood, which consists of 200 different tanneries in Safranbolu.

In this study, in the light of the documentary "Tabak Ahmet", the historical process of the leather trade profession, which shouldered the economy of Safranbolu from the Seljuk period to the 20th century, is explained. In the Safranbolu Tabakhane region, it is explained how this profession is performed, the positive and negative aspects it brings to social life, the development of industry such as many professions, how the traditional leather trade ends and what kinds of touristic sightseeing areas are formed from these places.

Keywords: Leather trade, Leather, Safranbolu, Ahi Evran

GELENEKSEL ÜRETİM YÖNTEMİ İLE YAPILAN AYAKKABILARDA SAYA, ASTAR VE TABAN DERİLERİN KULLANIM ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Nuray Işık USLU, Harran Üniversitesi

İnsanoğlu en eski çağlardan beri kendisini hava koşullarından korumak ve kapanmak güdüsü ile vücudunun çeşitli bölgelerini örtmeye ihtiyaç duymuştur. Örtünme ihtiyacı giysi ile karşılanmış olsa da vücudun en çok yere temas eden bir parçası olan ayaklarını da bu amaç kapsamında korumaya almıştır. Başlangıçta çeşitli ağaç kabukları ve yaprakları ayağına bağlayarak ilk ayakkabılarını yapmışlardır. Avcılık ve toplayıcılık ile devam eden yaşam sürecinde deriyi tanımaları sonucunda ayakkabı yapma sürecine girmişlerdir.

Derinin her alanda kullanılması ayakkabı üretim sürecinde de kendini göstermiştir. Bu çalışma da geleneksel üretim yöntemi ile yapılan ayakkabılarda saya, astar ve tabanda yer alan derilerin kullanım özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Saya, astar ve tabanda yer alan bu derilerin kullanım alanlarının farklı olması problem olarak ele alınmıştır. Bu araştırmada tarama tekniği ile betimleyici araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, geleneksel yöntemler ile üretilen ayakkabıların ayağa uyumu, uzun ömürlü ve dayanıklı olması, deri maliyetlerinin hesaplanması, ayak sağlığının korunması nedenlerinden dolayı ayakkabılarda saya, astar ve taban bölümlerinde farklı özellikte derilerin kullanılması gerektiği sonuçlarına ulaşılacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ayakkabı, Deri, Saya, Astar, Taban

INVESTIGATION OF USAGE PROPERTIES OF UPPER, LINING AND SOLE LEATHERS IN SHOES MADE WITH TRADITIONAL PRODUCTION METHOD

Since the earliest times, human beings have needed to cover various parts of their body with the motive of protecting themselves from weather conditions and closing. Although the need for covering was met with clothing, it also protected its feet, which are the parts of the body that touch the ground the most, within the scope of this purpose. In the beginning, they made their first shoes by tying various bark and leaves to their feet. They entered the process of making shoes as a result of recognizing leather in the life process that continued with hunting and gathering.

The use of leather in all areas has also shown itself in the shoe production process. In this study, it is aimed to examine the usage characteristics of the leathers in the upper, lining and sole of the shoes made with the traditional production method.

The different usage areas of these leathers in the upper, lining and sole are considered as a problem. In this study, descriptive research method with scanning technique was used.

As a result of the research, it has been concluded that shoes with different properties should be used in the upper, lining and sole parts of the shoes, due to the compatibility of the shoes with the feet, being long-lasting and durable, calculating the leather costs, and protecting the foot health.

Keywords: Shoes, Leather, Upper, Lining, Sole

GELENEKSEL ÜRETİM YÖNTEMİ İLE ÜRETİLEN AYAKKABILARIN SAYALARINDA KULLANILAN DİKİŞ TEKNİKLERİ

Öğr. Gör. Meltem UYAROĞLU, Harran Üniversitesi
Öğr. Gör. Didar ÇELER, Gaziantep Üniversitesi

Geleneksel sanatları, araç gereçlerle yapılan, insanların kullanımına ve yararına sunulan, temel ihtiyaçların kültürel etkilerinde işin içine katılarak yapılan bir uğraş olarak tanımlamak mümkündür. Çok çeşitli dalları ve çeşitli kolları olan el sanatlarından birisi de insanın en temel gereksinimlerinden olan ayakkabıcılık sanatıdır.

Ayakkabının üst deri kısmını oluşturan saya; maskaret, ayna, ayakkabı yüzü, gamba, dil, kıyılık, fileto, konç gibi dış parçalardan; astar, bombe, fort gibi iç parçalardan oluşmaktadır. Bu saya parçaları ayakkabı modeline göre astarsız veya astarlanarak dikilerek kalıba çekilebilecek hale getirilir. Saya parçaları birleştirilirken farklı dikiş teknikleri kullanılır.

Bu çalışma da geleneksel üretim yöntemi ile üretilen sayalarda kullanılan dikiş tekniklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Sayalarda kullanılan dikiş tekniklerinin farklı olması problem olarak ele alınmıştır. Bu araştırmada tarama tekniği ile betimleyici araştırma yönetimi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, geleneksel yöntemler ile üretilen ayakkabıların ayağa uyumu, uzun ömürlü ve dayanıklı olması, ayak sağlığının korunması nedenlerinden dolayı ayakkabıların saya üretiminde farklı özellikte dikiş tekniklerinin kullanılması gerektiği sonuçlarına ulaşılabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ayakkabı, Maskaret, Ayna, Yüz, Gamba

SEWING TECHNIQUES USED IN THE UPPERS OF THE SHOES PRODUCED WITH THE TRADITIONAL MANUFACTURING METHOD

It is possible to define traditional arts as an effort made with tools, offered for the use and benefit of people, and involved in the cultural effects of basic needs. One of the handicrafts with various branches and branches is the art of shoemaking, which is one of the most basic needs of human beings.

The upper part of the shoe, which forms the upper leather part; from external parts such as mascara, mirror, shoe upper, gamba, tongue, crotch, fillet, crotch; It consists of interior parts such as lining, camber, fort. These upper parts are made to be molded by sewing without lining or lining according to the shoe model. Different sewing techniques are used when joining the upper parts.

In this study, it is aimed to examine the sewing techniques used in the uppers produced with the traditional production method. The fact that the sewing techniques used in the uppers are different is considered as a problem. In this study, descriptive research management with scanning technique was used.

As a result of the research, it is predicted that different sewing techniques should be used in the upper production of shoes due to the compatibility of the shoes produced with traditional methods, their longevity and durability, and the protection of foot health.

Keywords: Shoe, Toe_cup, Apron, Upper, Quarter

ŞAMAN ELBİSESİ VE HAYVAN DERİSİ SEMBOLİZMİ

Huriye ÜNAL, Safranbolu İMKB Güzel Sanatlar Lisesi

Şamanizm inancına göre; ruh bedenden ayrılabilen ve ölümden sonra da yaşamayı sürdüren görünmez bir özdür. Şamanist görüşüne göre, görünen görünmeyenden kaynaklanır ve öteki dünya bu dünyayı denetlemektedir İslamiyet öncesi Türk kültürünün önemli yapı taşlarını oluşturan Şamanizmin temel prensipleri; doğadan kopmadan neredeyse tüm evrenin temsili haline gelmiş simgeler içeren nesnelere özgün bir giysi formu ve ritüellere ait sembolik parçalardan oluşan kutsal giysiler yaratmaktır. Bu kutsal giysiler ve diğer parçaların en önemli malzemesini avlanılan güçlü hayvanların işlenmiş derileri oluşturur. Tanrının üç önemli katmanında (gökyüzü, yeryüzü, yeraltı) bir nevi sözcü olan şamanların hayvan derisi vasıtasıyla hayvan biçiminde yeni ve büyümlü bir beden yarattığı düşünülmektedir.

Şaman elbiselerinin deri materyal kullanılarak kuş ya da hayvan şekillerini taklit ederek yapıldığı görülür. Taklit edilen bu hayvanlar, o toplumun koruyucusu kabul edilen hayvan atayı temsil eder. Şaman elbisesinin en önemli amacı, bir hayvan atayı sembolleştirmek ve o hayvanı temsil etmektir. Orijinal ve bozulmamış Şaman elbiselerinde, baş süslerinden ayakkabının süslerine kadar aynı hayvanın belirtileri ve işaretleri görülür. Böylece elbise tek bir hayvanı temsil eder. Elbise üzerinde asılan süsler ve çingiraklar da yine aynı hayvanın derileri ve kemiklerinden yapılmaktadır. Geyik ve ayı gibi güçlü hayvanların derileri kullanılsa da şamanların kıyafetlerindeki en anlamlı malzeme kuşlara ait deri ve tüyledir. Bunun nedeni ise Türk mitolojisinde kuşların ruh simgesi olmasıdır. Bu nedenle giysilerin tasarımı ve yapısında kuşun biçimi taklit edilmektedir. Şaman elbisesinde yer alan kuş tüyleri, deri parçaları, hayvan kemikleri, örgüler, kumaş parçaları ve diğer aksesuarlar Şamanların ruhlar dünyasında bulunduğunu varsaydıkları bütün varlıkların sembolleridir.

Şamanların elbiseden sonra en önemli kutsal nesnesi kam adı verilen davuldur. Ayınların önemli öğesi olan davulun birçok işlevi ve karışık bir simgeselliği vardır. Kam davulunun üzerine şamanın sureti, güneş, ay, yıldız gibi gök yüzünü temsil eden, geyik, kurt, at ve keçi gibi yer yüzünü simgeleyen sembollerden oluşmaktadır. Çıkardığı gürültüyle ruhları çağırarak, kaçırmak veya hapsedmek gibi şamanların öteki dünyayla ilişki kurmasını sağlayan aracıdır. Geyik ya da dağ keçisinin derisinden yapılmakta olan kam davulu kutsal nesnelere bezener, sahibinden başkası dokunamaz ve şamanın ölümünden sonra davul parçalanarak mezarın bulunduğu yerdeki ağaca asılmaktadır.

İslam öncesi Türk tarihine uzanan önemli bir kültürün teknik, malzeme ve semboller üzerinden hayvan derisine yansımakta olan simgelerin incelenmesi ve yorumlanması hedeflenmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı hayvan derisi üzerine işlenmiş olan sembollerin geçmişte neden ve hangi amaçla yapıldığını inceleyerek Türk kültürüne ait bu sembollerin hangi anlamda kullanıldığını görmektir.

Anahtar Kelimeler: Şamanizm, Deri, Sembol, Şaman Elbisesi, Kam Davulu

SHAMAN DRESS AND ANIMAL SKIN SYMBOLISM

According to the belief of shamanism; The soul is an invisible essence that can be separated from the body and continues to live after death. According to the shamanist view, the visible originates from the invisible and the other world controls this world. The basic principles of Shamanism, which constitute the important building blocks of pre-Islamic Turkish culture; is to create a unique form of clothing and sacred clothing consisting of symbolic pieces belonging to rituals with objects containing symbols that have become the representation of almost the entire universe without breaking away from nature. The most important material of these sacred garments and other items is the processed skins of powerful hunted animals. It is thought that shamans, who are a kind of spokesperson in the three important layers of God (sky, earth, underground), created a new and magical body in animal form through animal skin. It is seen that shaman dresses are made by imitating bird or animal shapes using leather material. These imitated animals represent the animal ancestor who is considered the protector of that society. The most important purpose of the shaman dress is to symbolize and represent an animal ancestor. The original and intact shaman's clothes show signs and markings of the same animal, from head ornaments to shoe ornaments. Thus, the dress represents a single animal. The ornaments and rattles hanging on the clothes are also made from the skins and bones of the same animal. Although the skins of powerful animals such as deer and bears are used, the most meaningful material in the clothes of shamans is the skin and feathers of birds. The reason for this is that birds are the symbol of spirit in Turkish mythology. For this reason, the shape of the bird is imitated in the design and structure of the clothes. Bird feathers, leather pieces, animal bones, braids, pieces of cloth and other accessories on the shaman's dress are symbols of all beings that shamans assume to be in the spirit world.

After the dress, the most important sacred object of the shamans is the drum called kam. The drum, which is an important element of the rites, has many functions and a mixed symbolism. The image of the shaman on the kam drum consists of symbols such as the sun, moon and star, representing the sky, and the earth, such as deer, wolf, horse and goat. It is the tool that enables shamans to communicate with the other world, such as summoning, abducting or imprisoning spirits with the noise it makes. The kam drum, which is made from the skin of a deer or mountain goat, is adorned with sacred objects, cannot be touched by anyone but the owner, and after the death of the shaman, the drum is broken and hung on the tree where the grave is located.

It is aimed to examine and interpret the symbols reflected on the animal skin through the techniques, materials and symbols of an important culture dating back to the pre-Islamic Turkish history. In this context, the aim of the study is to examine why and for what purpose the symbols embroidered on animal skin were used in the past and to see in what sense these symbols of Turkish culture are used.

Keywords: Shamanism, Leather, Symbol, Shaman Dress, Kam Drum

BİREY TOPLUM İLİŞKİSİ İÇİNDE KÜLTÜR OLGUSUNUN DERİCİLİK SANATINA YANSIMALARI

Doç. Dr. Gonca YAYAN, Gazi Üniversitesi

Çağlar boyunca insanın, yaşadığı toplumda varlık göstermesi o kültürü benimseyip özümsemesi ile mümkün olmuştur. Kültür, toplumdaki her insanın öğrendiği, bilgiler ışığında gelenek, görenek, yetenek ve alışkanlıklarını sanatla birleştirerek oluşturduğu olguların bütünüdür. Bu itibarla toplumların genel özelliklerini kültürler oluşturmaktadır. Kültürlerin geleceği de tabii ki bu toplumlara bağlıdır. Sanat ise toplumlar ile kültürler arasındaki en önemli saçı ayağını teşkil etmiştir. Sanatçılarda daima içsel duyarlılıklarıyla toplum ile yaşam arasındaki kültür bağlarını sanat yoluyla dışa vurmuşlardır. Bu insanlar, var oldukları günden itibaren giyinme, barınmayla ilgili ihtiyaçlarını çeşitli sanat olguları ve sanat yoluyla kendi toplumlarının yaşayış özelliklerine, kültürel değerlerine yansıtmışlardır. Yüzyıllardır sürdürülen geçmişte ve günümüzde de uygulanan sanatların içerisinde dericilikte yer almaktadır. Tarihte dericiliğin ve dericilik sanatının ilerleyip ve yayılmasında özellikle de Türklerin, çok özel bir yerinin olduğu bilinen bir gerçektir. Bu açıdan bakıldığında dericilik sanatının kullanımının da tarih kadar köklü bir geçmişinin olduğu anlaşılmaktadır. Tarih boyunca farklı toplumlardaki sanatçıları, kültürleri içerisinde yer alan ham deriyi, çeşitli işleme teknolojileri ile kullanarak sanat eserlerine dönüştürdükleri de görülmüştür.

Bu çalışmada, problem durumu olarak deri sanatının toplumlar arasındaki kültürel bağının yansımaları nasıl olmuştur sorusundan hareketle elde edilen çıkarımlar söz konusu olacaktır. Amaç olarak deri sanatının önemi vurgulanırken nitel olarak eser analizi ve literatür taraması yöntemi kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Sanat ve toplum, Dericilik sanatı

REFLECTION of CULTURE PHENOMENON WITHIN INDIVIDUAL SOCIETY RELATION to LEATHER ART

All though the ages presence of a human in society became possible by adoption of the culture of that society. Culture is the whole of the phenomena that, in light of knowledge acquired by every human in a society, is formed by combination of traditions, customs, talents and habits. In this respect, general characteristics of societies are formed by cultures. Thus, future of cultures depends on societies as well. And art is one of the most significant trivets between societies and cultures. Artists have always expressed the cultural bonds between society and life with their inner sensitivities through art. Those people have reflected their needs related with clothing and shelter to the living characteristics and cultural values of their own society through various artistic phenomena and art since the day they existed. Amongst the arts that continued in the past and applied even today leather art also exist. It is a known reality that on improvement and spread of leather and leather art specifically Turks has a very specific place. From that perspective, it is acknowledged that the use of the art of leather is as deep-

rooted as history. Throughout the history it has also been seen that artists from different societies transform raw leather into works of art by using various processing technologies. In this study, there will be inferences obtained from the question of how the cultural bond of leather art between societies has been reflected as a problem situation. While emphasizing the importance of leather art as a purpose, qualitative work analysis and literature review method will be used.

Keywords: Culture, Art and Society, Leather Art

TARİHSEL SÜREÇTE ÇALGILARDA DERİ KULLANIMI

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Sami YAYGINGÖL, Karabük Üniversitesi

Müzik insanlığın var olduğu dönemlerden önce doğada vardı. İnsanlığın her döneminde müzik ve doğa ilişkisini görebiliriz. İlk çağlarda insanlar müziği doğadan öğrendiler. Bir takım işaretleme sistemlerini kullanarak, doğadaki sesleri taklit ettiler. Belirli sesleri elde etmek için çeşitli nesnelere kullanan insanlar böylece tarihteki ilk çalgıları da geliştirmiş oldular.

İlk çağlarda üretilen çalgılarda doğadan elde edilen organik malzemeler kullanılmıştır. İlk çağlardan günümüze kadar olan süreçte çalgılarda organik malzemelerin kullanımı devam etmektedir. Söz konusu organik malzemeler arasında deri büyük bir öneme sahiptir.

Tarihsel süreçte deri malzemenin özellikle organolojik vurmali çalgılarda, telli çalgılarda ve folklorik yaylı çalgılarda armonik kasa (ses kutusu) kaplamasında sıklıkla kullanıldığını görmekteyiz. Bu tür çalgılarda deri, çalgıların akustik özelliklerini etkileyerek ton-tını karakteristiğini belirleyen önemli bir unsur olarak karşımıza çıkar. Deri, çalgılarda armonik kasa üzerindeki kullanımının yanı sıra; çalgıların telleri, çalgıların restorasyonu, çalgı süsleme sanatı (intarsiato), çalgıların çeşitli aksesuarları, telli çalgıların perdeleri gibi pek çok farklı alanda da kullanılmaktadır. Deri özellikle barok dönemde çalgıların süslemelerinde kullanılmaya başlanmış, çalgıya estetik değer katan bu çalışmalar günümüze kadar gelişerek gelmiştir.

Bu çalışmada, antik dönemden günümüze kadar gelen süreçte deri kullanılan organolojik çalgılar belirtilmiş, bu çalgılar hakkında genel bilgi verilmiştir. İncelenen çalgılar hakkında fikir edinilmesi amacıyla, deri kullanılan antik ve folklorik çalgıların ses, ton tını kabiliyetleri video ile desteklenmiştir. Tüm çalgılar müziğin gelişimine koşut olarak gelişim göstermiştir. Bu bağlamda müzikal dönemler ve çalgıların bilimsel sınıflandırmaları yapılmıştır. Aynı zamanda çalgılarda derinin sıklıkla kullanıldığı Asya, Afrika müzik kültüründen başlayarak Anadolu ve Antik Yunan kültürlerine uzanan bir yelpazede çalgılar incelenmiştir. Son olarak, çalgılarda deri kullanımı söz konusu olduğunda literatürde büyük öneme sahip olan Barok dönem telli çalgıları süsleme sanatı ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çalgı, Deri, Yay, Müzik

THE USE OF LEATHER IN INSTRUMENTS IN HISTORY

Music existed in nature before the time when mankind existed. We can see the relationship between music and nature in all periods of humanity. In the early ages, people learned music from nature. Using several signaling systems, people imitated sounds from nature. By using a variety of objects to achieve certain sounds, they have thus also developed the first instruments in history.

In the instruments produced in the early ages, organic materials obtained from nature were used. The organic materials in instruments making continue to be used from the early ages to the present day. Among these organic materials, leather is of great importance.

In history, we see that leather material was often used, in particular, in organological percussion, string, and folkloric string instruments, and also for the coating of sound boxes. In such instruments, leather plays an important role in determining the tone-timbre characteristic as it influences the acoustic properties of the instruments. In addition to its application areas mentioned above, leather has been used in many different fields such as restoration of instruments, instrument decoration art (intarsiato), various accessories of instruments, e.g. fret of string instruments. Leather began to be used in the decoration of instruments, especially in the baroque period, and these works adding aesthetic value to the instruments have evolved to the present day.

In this study, the organological instruments used from the ancient period to the present day were explained and general information about these instruments was given. To get an overview of the investigated instruments, videos related to the sound, and tone timbre capabilities of the ancient and folkloric instruments were provided. Moreover, as all instruments have been developed in parallel to the development of music, the musical eras and instruments were scientifically classified. At the same time, a wide range of instruments from Asian and African musical culture, where leather is often used in instruments, to the Anatolian and Ancient Greek cultures has been studied. Finally, the art of decorating Baroque stringed instruments using leather was discussed.

Keywords: Instruments, Leather, Bow, Music.

BİR MÜZİK MATERYALİ OLARAK DERİNİN TÜRK MÜZİĞİNDEKİ KULLANIM SAHASI

Arş. Gör. Furkan YILMAZ, Karabük Üniversitesi

Öğr. Gör. Özhan ÖZGÜN, Karabük Üniversitesi

İnsanlık tarihinin başlangıcından bu yana müzik; uyum ve ahengin sesi olmuştur. Müzikal çekiciliğe kendini kaptıran insanoğlu bu olguyu içselleştirmek ve uyumun sesini duyabilmek adına birtakım aletler üretmiştir. Bu aletlere tarihi süreç içerisinde oluşturmak, donatmak, inşa etmek anlamlarında Latince 'instrumentum' denmiştir. Enstrüman malzemesi olarak genellikle barınma, korunma gibi temel ihtiyaçları karşılayan dayanıklı ve esnek yapısıyla deri tercih edilmiştir. İlk çağlarda çoğunlukla ahşap çerçevelere gerilen deriler, el ya da yardımcı bir araçla vurmak suretiyle ses ve ritim elde edilmiştir.

Deri, üç boyutlu lif örgüsüyle kompozit bir yapıdadır. Fiziksel ve mekanik dış etkenlere karşı dayanıklı ve esnektir. Bu yapısı sayesinde uygulanan enerjiyi yansıtabilme özelliği bulunmaktadır. Vurmalı çalgıların büyük çoğunluğunda temel malzeme olarak derinin kullanılması dikkat çekicidir. Dünya müziklerinin hemen hepsinde olduğu gibi Türk müziğinde de ritim, usul ya da perküsyon olarak kullanılan enstrümanların çoğunluğunu deri malzemesiyle yapılan çalgılar oluşturmaktadır. Davul, kös, nakkare, kudüm, darbuka, def gibi vurmalı sazlar bu konuda örnek olarak verilebilir. Günümüzde bu çalgıların bazıları için deri harici suni materyaller de kullanılmaktadır. Müzik eserlerinin icrası esnasında doğal ve suni materyallerin dinleyiciler açısından bir farkının olup olmadığı da ayrıca irdelenmelidir. Zira teknoloji ve metalürjinin imkânları geniş olmasına rağmen bu alanda derinin, muadilinin ya da benzerlerinin aynı ses kalitesini sağlayamamış olması önemli bir noktadır.

Çalışmamız, deri malzemesinin fizyolojisi inceleyen araştırmalar ışığında müzikolojik olarak deri malzemesinin kullanılış sebeplerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Türk müziği enstrüman ağacında geniş bir yeri olan vurmalı çalgılar bölümünde bulunan sazların tanımına ve kullanılan malzemelere dikkat çekilecektir. Yapısal olarak Türk müziği icrasında bu sazların ve kullanılan materyallerin durumu tartışılacaktır. Kullanılan malzemelerin hissiyat ve duygu dünyasındaki karşılıklarına her ne kadar sübjektif veriler olsa da yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Materyalleri, Müzik ve Deri, Türk Müziğinde Deri

THE USAGE FIELD OF LEATHER AS A MUSIC MATERIAL IN TURKISH MUSIC

Since the beginning of human history, music; became the voice of harmony and harmony. The human being, immersed in musical attraction, has produced some instruments in order to internalize this phenomenon and to hear the sound of harmony. These tools are called 'instrumentum' in Latin, which means to create, equip and build in the historical process. As the instrument material, leather is preferred, with its durable and flexible structure that meets the basic needs such as shelter and protection. In the early ages, sound and rhythm were obtained by striking the skins, which were mostly stretched on wooden frames, with a hand

or an auxiliary tool.

Leather is a composite structure with three-dimensional fiber weave. It is durable and flexible against physical and mechanical external factors. Thanks to this structure, it has the ability to reflect the applied energy. It is noteworthy that leather is used as the basic material in the vast majority of percussion instruments. As in almost all world music, the majority of instruments used as rhythm, tempo or percussion in Turkish music are instruments made with leather material. Percussion instruments such as drum, kös, nakkare, kudum, darbuka, def can be given as examples in this regard. Today, artificial materials other than leather are also used for some of these instruments. It should also be examined whether there is a difference between natural and artificial materials in terms of listeners during the performance of musical works. Because, despite the wide possibilities of technology and metallurgy, it is an important point that leather, its equivalent or similar ones could not provide the same sound quality in this field.

Our study aims to reveal the reasons for the use of leather material in the light of studies examining the physiology of leather material. The definition of the instruments and the materials used in the percussion instruments section, which has a large place in the instrument tree of Turkish music, will be highlighted. Structurally, the situation of these instruments and the materials used in Turkish music performance will be discussed. The correspondence of the materials used in the world of feelings and emotions will be included, even if there are subjective data.

Keywords: Music Materials, Music and Leather, Leather in Turkish Music

MOBİLYA PERSPEKTİFİNDEN DERİNİN TASARIMLA BİRLEŞEN İKONİK YOLCULUĞU

Dr. Öğr. Üyesi Gözde ZENGİN, Karabük Üniversitesi

Deri malzemenin izleri insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Yemek yemek için avlanmak zorunda kalan insan, avladığı hayvanların derilerini çeşitli ürün ihtiyaçlarını karşılamak için kullanmaya başlamıştır. Zamanla deri işleme yöntemlerinin öğrenilmesi, insan ve deri malzeme arasında kalıcı bir ilişki kurulmasına zemin hazırlamıştır. İlerleyen teknoloji deri işleme yöntemlerinin gelişmesine yardımcı olarak bu ilişkiyi beslemiştir. Tasarımcıların da ilgisini çekmesiyle, malzeme kendisine yeni ürün ve kullanım alanları bulmuştur. Bu yeni kullanım alanlarından biri de mobilya endüstrisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Mobilya her ne kadar birtakım işlevleri yerine getirmek amacıyla tasarlanmış olsa da özünde bu işlevlerden çok daha fazlasına sahiptir. Kullanıcılar bu işlevleri yerine getiren herhangi bir mobilyayı değil, onların kişiliğine ve yaratmak istedikleri ortamın aurasına en uygun olanı seçme eğilimindedir. Böylece mobilya işlevi için kullanılan bir eşya olmaktan çıkıp kullanıldığı ortamla ve kullanıcısı ile bir bütün haline gelmektedir. Dolayısı ile kullanılan her mobilya özünde kullanıcısına dair değerleri temsil etmektedir. Bu temsiller mobilyaların tarzlarından ve onu oluşturan malzemelerden referans alır. Malzeme olarak derinin temsilleri yoğunlukla lüks, konfor ve doğallıkla ilişkilendirilir. Tamamen doğal olan deri, yüksek kalitesi, dayanımı ve cevherinde bulunan estetik değeri ile mobilyaların insan tenine doğrudan temas eden yüzeylerinde kullanılmaktadır. Başlangıçta yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki insanların kullanabildiği deri döşemeli mobilyalar zaman içerisinde lüksün ve rahatlığın simgesi olarak görülmeye başlanmıştır. Bu durum kullanıcının zihninde deri malzemenin kullanıldığı mobilyaları statü nesnesine dönüştürmesi ile sonuçlanmaktadır. Deri mobilyaların statü nesnesine dönüşümü onu kullanmaktan ziyade ona sahip olma arzusunun daha önemli hale gelmesine neden olmuştur. Tasarımcıların yetenekleri ve malzemenin cevherinin birleşimi sonucu ortaya çıkan ikonik deri mobilyalar bu araştırmanın odak noktasıdır. Bu odak doğrultusunda seçilen tasarımcılar ve ürettikleri ikonik deri mobilyalar incelenmiş ve tarihsel bakış açısı ile değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Deri, Mobilya, İkonik Tasarımlar

THE ICONIC JOURNEY OF LEATHER COMBINED WITH DESIGN IN THE PERSPECTIVE OF FURNITURE

The traces of leather material are as old as human history. Man, who had to hunt for food, started to use the skins of the animals he hunted to meet his various product needs. Learning leather processing methods over time paved the way for establishing a permanent relationship between humans and leather material. Advancing technology has fed this relationship by helping to develop leather processing methods. With the attention of designers, the material has found new products and usage areas for itself. One of these new

usage areas is the furniture industry. Although the furniture is designed to fulfill some functions, it has much more than these. Users tend to choose not just any furniture that fulfills these functions but the one that best suits their personality and the aura of the environment they want to create. Thus, it ceases to be an item used for the function of furniture and becomes a whole with the environment in which it is used and its user. Therefore, each piece of furniture used represents the values of its user at its core. These representations reference the styles of the furniture and the materials that make it up. The representations of leather as a material are intensely associated with luxury, comfort, and naturalness. Ultimately natural leather is used on the surfaces of furniture that are in direct contact with human skin, with its high quality, durability, and aesthetic value found in its ore. In the beginning, leather upholstered furniture, which people of high socioeconomic levels can use, has become a symbol of luxury and comfort over time. This situation results in the user transforming the furniture in which leather material is used into a status object in the user's mind. The transformation of leather furniture into a status object has led to the desire to own it rather than using it. The iconic leather furniture, which is the result of the combination of the talents of the designers and the ore of the material, is the focus of this research. In line with this focus, the selected designers and the iconic leather furniture they produced were examined and evaluated from a historical perspective.

Keywords: Leather, Furniture, Iconic Designs